

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Συμβολισμός στην Αρχιτεκτονική Τοπίου:
Εφαρμογή βασικών αρχών Feng Shui στην
κηποτεχνία»*

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: Όττ Δάφνη

Ηράκλειο 2004

«Η τέχνη της δημιουργίας ενός κήπου έγκειται στην προσπάθεια συνδυασμού της αισθητικής όψης, της ζωνηής φυτικής ανάπτυξης, της απομόνωσης και του αισθήματος γαλήνης, με τέτοιο τρόπο, ώστε οι ανθρώπινες αισθήσεις να εξαπατώνται και ο άνθρωπος να νομίζει ότι βρίσκεται σε φυσικό τοπίο. Η παραλλακτικότητα, το κύριο στοιχείο του φυσικού τοπίου, πρέπει να επιτυγχάνεται στο τεχνητό με κατάλληλη διαμόρφωση του εδάφους και με εναλλαγές λόφων και κοιλάδων, χαράδρων, μονοπατιών και λιμνών καλυμένων με φυτά. Η συμμετρία είναι βαρετή και προκαλεί ενόχληση στον επισκέπτη του κήπου, έπειτα από παραμονή λίγου χρόνου σε αυτόν.»

Λιέν-Τσέν, αρχαίος Κινέζος συγγραφέας

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος.....	3
2. Εισαγωγή.....	4
3. Ιστορική αναδρομή.....	5
3.1 Ιστορία κινέζικου κήπου.....	5
3.2 Μεταφορά στην Ιαπωνία-Ιστορία ιαπωνικού κήπου.....	6
4. Ερμηνεία της ασιατικής θεωρίας του Feng Shui.....	10
5. Βασικές αρχές Feng Shui στην σύγχρονη κηποτεχνία.....	11
6. Εφαρμογή του Feng Shui στην σύγχρονη κηποτεχνία.....	19
6.1 Κηποτεχνικές-κατασκευαστικές λεπτομέρειες	28
7. Η αξιοποίηση των ελληνικών ενδημικών φυτών στις κηποτεχνικές εφαρμογές του Feng Shui.....	34
8. Μελέτες περιπτώσεων σε Feng Shui κήπου (case studies).....	45
9. Παράδειγμα εφαρμογής Feng Shui κήπου στο κρητικό περιβάλλον.....	47
9.1 Υφιστάμενη κατάσταση (preliminary).....	47
9.2 Προτάσεις διαμόρφωσης (site analysis-concept).....	50
9.3 Τελική, ολοκληρωμένη πρόταση (master plan).....	51

Βιβλιογραφία

Παράρτημα Σχεδίων

1. Πρόλογος

Feng Shui. Αυτή η αρχαία κινέζικη πρακτική φαίνεται να υφίσταται όπου και να κοιτάξεις σήμερα. Εκπλήσσει κανείς όταν μαθαίνει από άρθρα το γεγονός πως ένα ευκατάστατο ζευγάρι Κινέζων έπρεπε να κατεδαφίσει το μεγάλο ιστορικό σπίτι, που μόλις αγόρασαν διότι ένας δάσκαλος του Feng Shui, ένας σιασένγκ τους είπε ότι το *Τσι* ή η ενέργεια είναι αρνητική. Σε μια άλλη περίπτωση, ένας σιασένγκ συμβούλεψε τον διευθυντή μουσείου πως αν ανοίξει την κύρια είσοδο στο κοινό (η οποία παρέμενε κλειστή εδώ και καιρό) θα υπήρχε και πάλι ευημερία για το ίδρυμα. Όλο και πιο πολλοί μη κινεζικής καταγωγής στις ΗΠΑ και στον Καναδά χρησιμοποιούν τους κανόνες Feng Shui για να τοποθετήσουν σωστά τα σπίτια τους, να αναδιακοσμήσουν τους εσωτερικούς τους χώρους, και να διαμορφώσουν τους κήπους τους. Αυτό παρατηρείται σιγά σιγά και στην Ελλάδα.

Τι είναι τελικά αυτές οι επί σειράς αιώνων αρχές και γιατί έχει γίνει ή αρχίζει να γίνεται μια σύγχρονη τρέλα; Πόσα υπέρ έχει, πόση φάρσα υπάρχει και πόση ελπίδα;

Τι μπορούμε να διδαχτούμε για το σχεδιασμό κήπων από τις αρχές Feng Shui στην νέα χιλιετία; Και πώς μπορούν οι κηποτέχνες να χρησιμοποιήσουν αυτές τις αρχές για να προσθέσουν το στοιχείο της γαλήνης και ομορφιάς στους κήπους;

Feng Shui σημαίνει αυτολεξεί αέρας και νερό. Σκοπός του είναι η αρμονική τοποθέτηση των αντικειμένων στο τοπίο. Βάση του Feng Shui αποτελεί το *Τσι*, το οποίο εξηγείται ως κοσμική ενέργεια. Οι οπαδοί του Feng Shui πιστεύουν ότι το *Τσι* διαπερνά τη Γη και την ατμόσφαιρα και εμψυχώνει τις ενέργειες της φύσης. Το Feng Shui λέγεται επίσης ότι έχει τη δύναμη να προσελκύσει καλή τύχη και να αποτρέψει την συμφορά για αυτούς που ακολουθούν τους κανόνες.

Οι κήποι μπορούν να σχεδιαστούν για να αυξηθεί η θετική ενέργεια. Ένας σιασένγκ αναγνωρίζει τις μαγνητικές ενέργειες και καταλαβαίνει ποια είναι η σωστή τοποθεσία-αυτή είναι η ανείπωτη, αναπόδεικτη αλλά πολύ σημαντική αίσθηση την οποία μπορεί να κατέχει.

2. Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια να παρουσιαστεί μια σημαντική πτυχή της Κηποτεχνίας δηλαδή η εφαρμογή της φιλοσοφίας του Φενγκ Σούι και κατα επέκταση του κινέζικου κήπου.

Αναφέρονται τα ιστορικά στοιχεία του κινέζικου κήπου καθώς και του ιαπωνικού, η έννοια της φιλοσοφίας Φενγκ Σούι και οι βασικές αρχές της.

Το Φενγκ Σούι αναπτύχθηκε από τους Κινέζους πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια, σαν αποτέλεσμα παρατήρησης της φύσης και του περιβάλλοντος. Το όνομά του, Φενγκ Σούι, αναφέρεται σε δυο ουσιαστικά στοιχεία της ζωής, τον άνεμο και το νερό. Η αύξηση της δημοτικότητας του Φενγκ Σούι (στο τέλος του εικοστού αιώνα) οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην ευαισθησία προς τη φύση, καθώς και στη φιλοσοφία για την αρμονία ανάμεσα στους ανθρώπους και το γύρω περιβάλλον τους, προκειμένου να ενισχυθεί η καλή υγεία, η ευτυχία και η ευημερία.

Επίσης αναφέρονται η εφαρμογή των βασικών αυτών αρχών στην σύγχρονη κηποτεχνία καθώς και οι κηποτεχνικές λεπτομέρειες.

Οι αρχές του Φενγκ Σούι μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε μέγεθος κήπου-μεγάλου ή μικρού- και σε κάθε είδος τεχνοτροπίας. Ταυτόχρονα, όλα τα συστατικά στοιχεία του κήπου-φυτά, πέτρες και ειδικές κατασκευές-μπορούν να γίνουν σημαντικοί μηχανισμοί του Φενγκ Σούι, οι οποίοι όταν τοποθετηθούν με συγκεκριμένη στρατηγική κατά περίπτωση «ενεργοποιούν» το τοπίο.

Υποδεικνύονται επίσης ενδημικά φυτά του ελλαδικού χώρου τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή ενός Φενγκ Σούι κήπου ή γενικότερα κάθε εξωτερικού χώρου. Περιλαμβάνονται φυτά που αντέχουν στις εδώ εδαφοκλιματικές συνθήκες καθώς και φυτά που συναντώνται στους κινέζικους κήπους Φενγκ Σούι.

Επίσης προσεγγίζονται περιπτώσεις εφαρμογής των αρχών της τεχνοτροπίας ενός κήπου Φενγκ Σούι όπως για αυλές, ταράτσες, υπόγεια, αίθρια και βεράντες.

Τέλος παρουσιάζεται η εφαρμογή των αρχών Φενγκ Σούι στο κρητικό περιβάλλον.

Παρατηρείται ότι πολλά από τα χαρακτηριστικά στοιχεία του κινέζικου κήπου στηρίζουν την σημερινή σύγχρονη Κηποτεχνία.

Πολλά στοιχεία του συμβολισμού που χρησιμοποιούνται στους κήπους σήμερα προέρχονται κυρίως από την κινεζική αλλά και την ιαπωνική κηποτεχνία. Το στοιχείο της ηρεμίας, της γαλήνης και ότι όλα έχουν σκοπό να δείχνουν πιο φυσικά σαν μια αντιγραφή/μίμηση της φύσης είναι ένα από αυτά.

3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

3.1. Ιστορία κινεζικού κήπου

Το Φενγκ Σούι αναπτύχθηκε από τους Κινέζους πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια, σαν αποτέλεσμα παρατήρησης της φύσης και του περιβάλλοντος. Η αρχιτεκτονική τοπίου στην Κίνα εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε πολύ πριν τον μεσαίωνα όμως σε αυτήν την εποχή σημειώθηκε η μεγαλύτερη ακμή της κινεζικής παρκοτεχνίας και διαμόρφωσης εξωτερικών χώρων.

Ο δρόμος από την Ευρώπη προς την Κίνα άνοιξε το 166μ.Χ., όταν μια αποστολή του Ρωμαίου αυτοκράτορα Μάρκου Αυρίλου επισκέφτηκε τη μακρινή χώρα.

Ακολούθησαν η εισαγωγή της ροδακινιάς, η εξαγωγή του σακχαροκάλαμου και τέλος το θρυλικό ταξίδι του Μάρκο Πόλο, στα τέλη του 13^{ου} αιώνα, στην Αυλή του Κουμπλάι-Χαν, που οι αφηγήσεις του προς τους Ευρωπαίους φαίνονταν μάλλον απίστευτες. Όλα αυτά τα στοιχεία ήταν τεκμηριωμένα από τους Ευρωπαίους εξερευνητές, αλλά η παρκοτεχνία στην Κίνα άρχισε πολύ νωρίτερα, πριν εμφανιστούν οι ευρωπαίοι επισκέπτες.

Η Παρκοτεχνία εμφανίστηκε πρώτα, στις δυναστείες των Χαν (206-201π.Χ.), με την κατασκευή πάρκων κυνηγιού που ήταν τόσο τεράστια, ώστε να προκαλούν εξεγέρσεις από τους αγρότες, οι οποίοι δεν είχαν γη να καλλιεργήσουν. Το πάρκο του αυτοκράτορα Βου-τι είχε έκταση 140.000 στρεμμάτων και περιείχε ανάκτορα, περίπτερα, δάση και σπηλιές.

Η περίοδος των σκοτεινών χρόνων του ευρωπαϊκού Μεσαίωνα συνέπεσε με μια περίοδο τέχνης και γνώσης στην Κίνα, που άρχισε με την δυναστεία των Τάνγκ (618-906μ.Χ.) και συνεχίστηκε με τις δυναστείες Σουνγκ, Γουαν και Μινγκ, που άρχισε στα 1368 και τέλειωσε στα 1644. Αυτή η τελευταία δυναστεία έφερε την κινεζική Αρχιτεκτονική Τοπίου στο απόγειο της έκφρασής της.

Οι διάφορες θρησκείες που αναπτύχθηκαν στην Κίνα επηρέασαν όλες τις τέχνες και ανάμεσά τους την τέχνη της Παρκοτεχνίας. Ο Βουδισμός εισήγαγε τη λατρεία προς το φυσικό τοπίο δημιουργώντας ένα δικό του ρυθμό, που κυριάρχησε πάνω στην κινεζική Αρχιτεκτονική Τοπίου. Ο μωαμεθανισμός που βρήκε αντίκρισμα μόνο κατά τον 11^ο αιώνα, ελάχιστα μετέβαλε τα δόγματα του Βούδα, του Κομφούκιου και του Λάο-Τσε.

Ο Κομφούκιος πρέσβευε πως καθήκον κάθε ανθρώπου είναι να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κράτος. Πολλοί αντιτάχθηκαν στο καθήκον αυτό και στράφηκαν προς τον Ταοϊσμό, που υποστήριζε το αντίθετο. Σαν συνέπεια, παρουσιάστηκε μια αντίδραση εναντίον του κράτους (3^{ος} και 4^{ος} αιώνας) και ταυτόχρονα ένα κίνημα των διανοουμένων και της αριστοκρατίας, για τη δημιουργία κήπων και την καλλιέργεια ανθέων. Το δόγμα που υποστήριζαν οι άνθρωποι αυτοί, ήταν πώς η φύση είναι το τέλει κράτος και υπηρετώντας την, λυτρώνονταν από το κακό. Αυτή η λατρεία προς τη φύση, γινόταν μόνον από άνδρες, σε απομακρυσμένα, κρυφά σημεία της υπαίθρου, όσο το δυνατό απομονωμένα από τις φροντίδες της πόλης και απαγορευμένα στις γυναίκες. Ταυτόχρονα η αγάπη προς τις γυναίκες έκανε τους Κινέζους να δημιουργήσουν κήπους μέσα στα σπίτια, όπου έμεναν κλεισμένες για να ψυχαγωγηθούν.

Κάθε άνθος είχε μια ξεχωριστή σημασία. Το άνθος της ροδακινιάς συμβόλιζε την άνοιξη, ο λωτός το καλοκαίρι, το χρυσάνθεμο το φθινόπωρο και ο νάρκισσος τον χειμώνα. Το άνθος της δαμασκηνιάς συμβόλιζε την ομορφιά και το μαμπού τη

μακροζωία, ενώ καλλιεργούσαν ακόμη ορχιδέες, μαγνόλιες, γαρδένιες και παπαρούνες.

Ο Μάρκο Πόλο ταξίδεψε στην Κίνα από τα 1272 ως τα 1293. Οι ιστορίες του θεωρήθηκαν ψεύτικες, έως ότου επιβεβαιώθηκαν από Πορτογάλους θαλασσοπόρους, τον 16^ο αιώνα. Ο Βενετός εξερευνητής περιγράφει τα πάρκα του αυτοκράτορα, που ήταν γεμάτα ελάφια και το ανάκτορό του που είχε διπλά τείχη, ζωολογικό κήπο και γέφυρες πάνω από τεχνητές λίμνες. Περισσότερο απ'όλα όμως, εντυπωσιάστηκε από τον «Πράσινο Λόφο», στον οποίο δίνει τεράστιες διαστάσεις. Ο λόφος αυτός ήταν ένα τεχνητό βουνό του οποίου το έδαφος προήλθε από την εκσκαφή μιας εξίσου τεράστιας λίμνης. Ο Κουμπλάι-Χαν έφερε από όλα τα σημεία της Κίνας δέντρα και φυτά, που τα φύτεψε στις πλαγιές του. Στην κορυφή έκτισε ένα ανάκτορο και γύρω του δημιούργησε λίμνες με ψάρια, οπωρώνες και σπηλιές, όλα σε μια τέλεια απομίμηση της φύσης.

Κανένας κινεζικός κήπος δεν δημιουργήθηκε χωρίς να έχει λόφους και νερό. Η τάση για την κατασκευή τεχνητών λόφων, χρονολογείται από τη δυναστεία των Χαν και έχει ήδη προηγηθεί η κατασκευή των «Ζιγκουράτ» των Σουμέριων και των τεχνητών πυραμίδων των Αζτέκων του Μεξικού.

Τα υδάτινα ρεύματα που κυλούσαν στις πλαγιές των λόφων, ήταν σαν τις φλέβες του σώματος. Όταν ένας ευγενής δημιουργούσε τον κήπο του, έδινε ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο αναπαράστασης των φυσικών ποταμιών με τους βράχους και τα φυτά τους, γιατί κρινόταν για αυτές τις ικανότητές του. Η απομίμηση του φυσικού τοπίου στον κήπο-μινιατούρα γινόταν με τη μεταφορά μιας πέτρας ή μερικών λουλουδιών, σε συνδυασμό με νάνα δέντρα, που καλλιεργούνταν με διάφορους ειδικούς τρόπους. Όλα τα στοιχεία έπρεπε να θυμίζουν το αγαπημένο φυσικό τοπίο του δημιουργού του μικρού κήπου.

Στη μακρυνή πορεία αυτής της σμίκρυνσης του τοπίου, κάθε στοιχείο απέκτησε μια ειδική σημασία και συμβολισμό, είτε ήταν θάμνος και δένδρο είτε βράχος και βότσαλο. Όλοι οι κανόνες της δημιουργίας αποκρυσταλλώθηκαν και ομαδοποιήθηκαν, για να αποτελέσουν την τέχνη που ονομάστηκε Φενγκ-Σούι=Αέρας και Νερό.

Πάνω από όλα ο κινεζικός κήπος ήταν ένας χώρος για την καθημερινή ζωή και για την λατρεία της φύσης, όπου οι αλλαγές του τοπίου σήμαιναν και αντίστοιχες ψυχολογικές αλλαγές στον παρατηρητή. Επί πλέον, οι κήποι της Κίνας δεν ενθάρρυναν καθόλου τη δραστηριότητα των ανθρώπων μέσα σε αυτούς, αλλά αντίθετα γίνονταν καλύτερα αντιληπτοί, όταν ο επισκέπτης καθόταν ή στεκόταν για να τους θαυμάσει.

Αν και η δημιουργία κήπων ήταν προνόμιο της αριστοκρατίας, οι κατώτερες τάξεις είχαν τα δικά τους δημόσια πάρκα, τα οποία βρίσκονταν συνήθως γύρω από ναούς. Το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθούν νεκροταφεία, κηποτεχνικά θαύματα.

Η επιρροή της κινεζικής Αρχιτεκτονικής Τοπίου στη Δύση, άρχισε να γίνεται ορατή μόνο μετά την επιστροφή των Ευρωπαίων Ιεραποστόλων από την Κίνα. Η ελεύθερη και νατουραλιστική προσέγγιση της Ανατολής, ήρθε σαν ένας αναζωογονητικός άνεμος αλλαγής στη συμμετρική παρκοτεχνία της Δύσης.

3.2. Μεταφορά στην Ιαπωνία-Ιστορία ιαπωνικού κήπου

Ο Βουδισμός διαδόθηκε στην Ιαπωνία διά μέσου της Κορέας στα 380μ.Χ. από τους Κινέζους ιερείς και έφτασε στο μέγιστο της επιρροής του στην περίοδο των Καμακούρα (1186-1335). Κατόπιν εμφανίστηκε η αίρεση Zen, που διαδραμάτισε επίσης μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη της ιαπωνικής Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Η πρώτη

μορφή των ιαπωνικών κήπων εμφάνιζε μια λίμνη με ένα νησί και ονομάστηκε «σίμα». Όταν η πρωτεύουσα της χώρας δημιουργήθηκε στη Νάρα τον 8^ο αιώνα, ο αυτοκράτορας Σόμου (725-748), έθεσε τις πρώτες βάσεις κατασκευής κήπων. Με την πάροδο των ετών, στην πρωτόγονη μορφή «σίμα» προστέθηκαν άνθη και δέντρα, όπως γαρύφαλλα, χρυσάνθεμα, κερασιές, πεύκα και ιτιές. Ο αυτοκράτορας Κουαννού μετέφερε την πρωτεύουσα στο Κιότο και δημιούργησε ένα φημισμένο πάρκο, ερείπια του οποίου σώζονται σήμερα στο σύγχρονο πάρκο Ομίγια.

Οι πρώτοι αυτοί κήποι γνωστοί σαν «Σεντίν-Σικί» ή «κήποι των Ανακτόρων», βρίσκονταν πάντα κοντά στα ανάκτορα. Αν και ήταν σαφώς επηρεασμένοι από την κινεζική τεχνοτροπία, παρουσίαζαν έναν επίσημο και συμμετρικό ρυθμό, που αντικατόπτριζε την αρχιτεκτονική του σπιτιού, ενώ οι πηγές, τα νησιά, οι πέτρες και τα δέντρα τοποθετούνταν έτσι ώστε να φαίνονται καλύτερα μέσα από το σπίτι.

Με την εξάπλωση των Βουδιστών Ζεν παρατηρήθηκε μια σύγχρονη αλλαγή στις τέχνες. Το κύριο δόγμα της θρησκείας πρέσβευε τη σκληρή ζωή, τη λιτότητα, την αυτοσυγκέντρωση και την επίτευξη της εσωτερικής αναγέννησης, διά μέσου της ενστικτώδους αντίληψης της φύσης. Τα απλουστευμένα ιδεώδη της άλλαξαν γρήγορα την κινεζική Αρχιτεκτονική σε μορφές λιτότερες και ευθύτερες, ενώ μαζί τους άλλαξε και η μορφή των κήπων. Η κινεζική φιλοσοφία της αισθητικής των βράχων εξελίχθηκε και ονομάστηκε «Ιν-Γιό», κατατάσσοντας όλη τη φύση σε ενεργητική και παθητική, σε αρσενική και θηλυκή. Από το σχήμα και το μέγεθός της, κάθε πέτρα πήρε ένα συμβολισμό, απόκτησε φύλο και ηθική υπόσταση, στοιχεία που διασώθηκαν έως σήμερα.

Τον 12^ο αιώνα, Βουδιστές ιερείς εισήγαγαν στην Ιαπωνία τα διάφορα είδη του κινέζικου τσαγιού, αναπτύσσοντας τους επόμενους τρεις αιώνες αυτό που ονομάστηκε η «τελετή του τσαγιού» (Σά-νό-γιού). Η τελετή αυτή αποτέλεσε μία βασική λειτουργία της ζωής της φεουδαρχικής Ιαπωνίας, δημιουργώντας έναν ολόκληρο κώδικα ηθικής και ιδεολογίας και επηρεάζοντας τη σχεδίαση των κήπων και ολόκληρη την αισθητική και λειτουργική τους θεώρηση. Η εποχή αυτή (1350-1600) συνέπεσε στην Ιαπωνία με την άνθηση της ευρωπαϊκής Αναγέννησης και εκτός από την Κηποτεχνία, δημιούργησε την τέχνη της Ανθοδετικής (Ικεμπάνα), τη ζωγραφική ανθέων, την τοπιογραφία και το θεατρικό δράμα. Την περίοδο αυτή εκδόθηκαν 3 βιβλία μεγάλης σημασίας για τους αρχιτέκτονες τοπίου: το «Σεντένσυο», ένα βιβλίο ανθοδετικής του 1450, το «Κουαντάν Κομόκου», ένας τόμος για τα καλλωπιστικά φυτά του 1681 και το «Κουάχου», μια μελέτη για τα ανθοφόρα φυτά του 1695.

Η «τελετή του τσαγιού» γινόταν σε ένα απομονωμένο, με ψηλούς τοίχους σπίτι, του οποίου ο κήπος ήταν τελείως ασύμμετρος. Όλα τα στοιχεία του, δηλαδή το ελικοειδές μονοπάτι, τα αγριολούλουδα και οι βράχοι, επέτειναν την εσωτερική ανάταση του παρατηρητή. Η προσοχή στην κάθε είδους λεπτομέρεια ήταν τέτοια, ώστε ο αριθμός των πετρών και των φυτών, ακόμη και ο αριθμός των καρφιών στις πόρτες του κήπου, ήταν προκαθορισμένος.

Ο πρώτος ιερέας που δημιούργησε κήπους για την τελετή, ήταν ο Μούσο Κοκούσι, (1275-1351), ο οποίος ακολουθήθηκε από τον Σο-αμι (1579-1647) που έγραψε ένα βιβλίο για λοφώδεις κήπους, στολίζοντάς το με θαυμάσιες εικονογραφήσεις, που έδειχναν τη θέση αρσενικών και θηλυκών βράχων. Ο τρίτος μεγάλος δάσκαλος ήταν ο ιερέας Κορόμπι Γιουσίν (1579-1647) και ο τελευταίος ο Σεν-νο-Ρικιού, που έθεσε τους σημερινούς νόμους της ιαπωνικής Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Σύμφωνα με αυτόν, ο ιδεώδης κήπος τσαγιού ήταν αυτός που βρισκόταν «στις πλαγιές ενός απομονωμένου βουνίσσιου καταφυγίου, γεμάτο με κόκκινα φύλλα

του φθινοπώρου» ή «σε ένα τοπίο γεμάτο με το φώς του φεγγαριού, όπως περνά μέσα από τα φυλλάδια των δέντρων».

Ενώ η σχεδίαση των κήπων γινόταν για να αντιγράψει τη φύση, η αντιγραφή αυτή δεν ήταν πάντα άμεση, λόγω της επίδρασης της τέχνης της τοπιογραφίας, η οποία, όπως και στην Αγγλία του 18^{ου} αιώνα, επηρέασε την κηποτεχνία, με τις τάσεις της και τη φαντασία των ζωγράφων που δημιουργούσαν στον καμβά δικά τους τοπία, για να τα μιμηθούν αργότερα οι κηποτέχνες. Όταν άρχισε να εμφανίζεται στην Ιαπωνία η τέχνη της προοπτικής στη ζωγραφική, δημιουργήθηκαν δύο σχολές στην Κηποτεχνία. Η πρώτη τοποθετούσε δέντρα και τα άλλα διακοσμητικά στοιχεία κοντά στο σπίτι, ενώ τα μικρότερα στοιχεία βρισκόταν μακριά του. Με τον τρόπο αυτό η κλίμακα του κήπου ελαττωνόταν. Η άλλη σχολή εφάρμοζε το αντίθετο, με αποτέλεσμα η κλίμακα του κήπου να αυξάνεται.

Ένα από τα χαρακτηριστικότερα και αμίμητα στοιχεία της ιαπωνικής τέχνης, είναι ότι η δουλειά του καλλιτέχνη φαίνεται πάντα σαν ασυμπλήρωτη: ο πίνακας δεν έχει ορισμένες λεπτομέρειες και στον κήπο λείπει το τελικό άγγιγμα. Η βαθύτερη σημασία αυτού του γεγονότος είναι ότι, σύμφωνα με τη βουδιστική θρησκεία, κάθε πιστός, με τον εσωτερικό του φωτισμό, είναι ικανός να συμπληρώσει μόνος του την εικόνα ή τον κήπο, ανάλογα με τις δικές του αρετές.

Το είδος των κήπων που αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στην Ιαπωνία, ήταν οι ξηρικοί ή βραχώδεις κήποι, στους οποίους κύρια στοιχεία ήταν οι βράχοι, τα βότσαλα, η άμμος και λιγοστά δένδρα ή θάμνοι. Γενικά αναπαράσταναν την ξερή κοίτη ενός χειμάρρου, όπου το νερό, ενώ δεν φαινόταν πουθενά, εντούτοις υπήρχε στη φαντασία του παρατηρητή, γιατί όλα τα στοιχεία συνδέονταν μαζί του και συνηγορούσαν για την ύπαρξή του. Η άμμος χρησιμοποιόταν σε τελείως επίπεδους κήπους, ήταν συνήθως χτενισμένη σε κάποιο ελεύθερο σχήμα και περιείχε μόνον ορισμένους βράχους, έτσι ώστε να δίνεται η εντύπωση της παλίρροιας σε μια παραθαλάσσια ακτή, όπου η θάλασσα είχε μόλις τραβηχτεί και από στιγμή σε στιγμή θα ερχόταν πάλι με την άμπωτη.

Εκτός από τους ξηρικούς κήπους, αναπτύχθηκαν πολύ και οι κήποι του νερού, όπου κάθε τύπος κινούμενου νερού συμβολιζόταν και αναπαρυσταίνονταν όπως και στη φύση. Σε παλιά βιβλία ιαπωνικής Κηποτεχνίας, αναφέρονται τουλάχιστον 10 είδη καταρρακτών και 19 είδη δεξαμενών, κάθε μία με το όνομά της, που προερχόταν από τη μορφή και το συμβολισμό της.

Στην περίοδο των αυτοκρατόρων Ίντο (1603-1867), οι κήποι πέρασαν από τα χέρια των ιερέων στα χέρια των απλών ανθρώπων. Η ιεροτελεστία και οι συμβολισμοί των κηποτεχνικών στοιχείων έγιναν συνείδηση και διαδόθηκαν σε ολόκληρο το έθνος. Οι φεουδάρχες της εποχής, καταλαβαίνοντας την επίδραση των κήπων στη ζωή των απλών ανθρώπων, άρχισαν να κτίζουν δημόσια πάρκα, έως ότου το 1873 το σύστημα των δημόσιων εξωτερικών χώρων καθιερώθηκε και αναπτύχθηκε με ειδική νομοθεσία.

Ο μελετητής των ιαπωνικών κήπων ανακαλύπτει πως το βασικό στοιχείο τους είναι η λεπτομέρεια, που επεκτείνεται στο κάθε τι που βρίσκεται μέσα τους. Οι πέτρες χωρίζονταν ανάλογα με τη μορφή και το είδος τους σε 138 κατηγορίες, από τις οποίες κάθε μία ταίριαζε και σε διαφορετικό τοπίο (λίμνη, ποταμός, καταρράκτης, λόφος, κοιλάδα κ.α.).

Οι χλοοτάπητες ήταν άγνωστοι εκείνη την εποχή, ενώ χρησιμοποιόταν πολύ η άμμος και η συμπίεσμένη άργιλλος. Η κυκλοφορία των επισκεπτών γινόταν με κατάλληλα τοποθετημένες πέτρες, γνωστές σήμερα ως «ιαπωνικά βήματα». Ο περιπατητής που βάδιζε πάνω τους, ήταν υποχρεωμένος να κρατά έναν αργό ρυθμό, γεγονός που του επέτρεπε να θαυμάζει περισσότερο τον κήπο. Ένα άλλο στοιχείο που

χρησιμοποιούνταν ευρύτατα ήταν το πέτρινο φανάρι, που ενώ ξεκίνησε ως συμβολικό δώρο προς τους κήπους των ναών, κάτι που σκοπούσε το σκοτάδι και έφερνε το φως της γνώσης και της αλήθειας, κατέληξε να είναι το κοινότερο διακοσμητικό σε όλους τους κήπους. Το πέτρινο φανάρι θεωρείται ως καθαρά ιαπωνική συμβολή στην Κηποτεχνία, διότι δεν συναντάται καθόλου στους κινεζικούς κήπους.

Οι γέφυρες κατασκευάζονταν από πέτρα, ξύλο ή καλάμι και με το πέρασμα των αιώνων εξελίχθηκαν σε καλλιτεχνικά κομψοτεχνήματα, τα οποία με την απιδωτή τους μορφή παρακινούσαν τον άνθρωπο που περπατούσε πάνω τους, να σταματήσει και να κοιτάξει την ανταύγεια τους στο ήσυχο νερό.

Οι περιφράξεις διέφεραν ανάλογα με τον τύπο του κήπου και αριθμούν 25-30 είδη. Αλλού ήταν ψηλοί τοίχοι από πηλό, αλλού ξύλινες κατασκευές και αλλού πλεγμένα καλάμια μπαμπού. Κάθε κήπος είχε τουλάχιστον δύο πύλες: την κύρια είσοδο που ήταν η περισσότερο επιβλητική και ένα μικρότερο άνοιγμα που εξυπηρετούσε τη συντήρηση του κήπου και τις μεταφορές.

Στην ιαπωνική Παρκοτεχνία παρατηρείται γενικά μια έμφαση στα κατασκευαστικά στοιχεία και λιγότερο στα φυσικά υλικά. Δηλαδή η ιαπωνική παρκοτεχνία μπορεί να θεωρηθεί ο πρόδρομος της σημερινής Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Τα 4/5 των φυτών που χρησιμοποιούνται σήμερα στους ιαπωνικούς κήπους είναι αιθαλή, λόγω της διαρκούς αισθητικής αξίας τους, που συμβολίζει την αιώνια ζωή. Κατόπιν έρχονται τα ανθοφόρα-φυλλοβόλα δέντρα και θάμνοι, ενώ οι ανθώνες είναι άγνωστοι. Τα άνθη αναπτύσσονται σε γλάστρες και κόβονται για να στολίσουν το σπίτι. Η τέχνη του «Μπονσάι», η καλλιέργεια δηλαδή φυτών σε μικρά δοχεία, έτσι ώστε να πάρουν τελικά τη μορφή του μεγάλου δένδρου, χρονολογείται από το 1000 μ.Χ. και συνεχίζεται έως σήμερα. Το κλάδεμα σε μορφές και σχήματα που τόσο συνηθιζόταν στη μεσαιωνική και αναγεννησιακή Ευρώπη δεν βρήκε καμία εφαρμογή στη Ιαπωνία.

Όλες οι προσπάθειες μεταφοράς του ιαπωνικού κήπου στον δυτικό κόσμο ήταν άτυχες και αδέξιες, γιατί ο κήπος αυτός δημιουργήθηκε πάνω σε πνευματικά πρότυπα, παρά τεχνολογικά. Η διαφορά τρόπου σκέψης, θρησκείας και περιβάλλοντος αποκάρκρνε την ιαπωνική ιδέα για τη φύση από τους Ευρωπαίους και τους Αμερικανούς.

Στο τέλος του 18^{ου} και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα η επίδραση των Ιαπώνων φάνηκε καθαρά στους αγγλικούς κήπους, σε μια τάση μίμησης της ιαπωνικής Κηποτεχνίας που ήταν όμως επιπόλαια και παροδική.

Τα στοιχεία που μεταφυτεύτηκαν στη Δύση ήταν η γαλήνη, το αίσθημα της ηρεμίας και η προσπάθεια σμίκρυνσης της κλίμακας του ανθρωπογενούς τοπίου.

4. Ερμηνεία της ασιατικής θεωρίας του Feng Shui

Το Φενγκ Σούι των κήπων δεν είναι μια πρόσφατη μόδα για την κηπουρική. Είναι ίσως η αρχαιότερη μορφή σχεδίασης κήπων στον κόσμο, αφού η πρώτη εμφάνισή της ανάγεται σε αρκετές χιλιάδες χρόνια πριν, σε μια εποχή όπου η Κίνα - από που αρχικώς ξεκίνησε-βρισκόταν ήδη στο δρόμο προς ένα μεγάλο πολιτισμό.

Το Φενγκ Σούι είναι η επιστήμη-φιλοσοφία αναζήτησης της ισορροπίας με το περιβάλλον μας. Περιλαμβάνει το λεπτό χειρισμό των ενεργειών που περιβάλλουν το χώρο διαβίωσής μας, ώστε να δημιουργηθεί ισορροπία και αρμονία. Μέσα στο σπίτι, το Φενγκ Σούι αναφέρεται στη διάταξη των επίπλων, τον προσανατολισμό των θυρών, τη θέση των δωματίων, έτσι ώστε οι προσωπικές ενέργειες να συνδυάζονται αρμονικά και συμμετρικά με τους χώρους διαβίωσης και εργασίας.

Εξωτερικά, το Φενγκ Σούι εξετάζει το άμεσο περιβάλλον, τα σχήματα και το ανάγλυφο του εδάφους, τα δέντρα και τα φυτά που περιβάλλουν το κτίριο, την παρουσία υδάτινων στοιχείων, φώτων και κατασκευαστικών λεπτομερειών. Διαπιστώνει την επίδραση των γύρω βουνών, της θέσης και του σχήματός τους, της ποιότητας της ατμόσφαιρας, του εδάφους και της βλάστησης.

Ο πρώτος κανόνας του Φενγκ Σούι είναι να ζούμε σε συντονισμό με το περιβάλλον μας, τα βουνά, τους λόφους και τα ποτάμια, τους ανέμους, τις ενέργειες και τα νερά της γης. Η ίδια η πρακτική συμπεριλαμβάνει όλα αυτά σε ένα εκτεταμένο σύνολο αρχών που υπόσχονται ευημερία και αφθονία, γαλήνη και ηρεμία, υγεία και μακροζωία. Μέσα στους αιώνες αναπτύχθηκαν πολλές διαφορετικές σχολές του Φενγκ Σούι, αλλά όλες τους αποδέχονται τις μεθόδους και τις αρχές των δυο κύριων σχολών: της σχολής της μορφής ή εδαφικών σχηματισμών, και της σχολής της πυξίδας.

Η σχολή της μορφής δίνει έμφαση στη σημασία των εδαφικών σχηματισμών και στη θέση, το σχήμα και την κατεύθυνση των υδάτινων ρευμάτων.

Η σχολή της πυξίδας τονίζει τη σημασία των περίπλοκων μαθηματικών υπολογισμών, χρησιμοποιώντας το Πα Κούα (οκτάγωνο), το Λούο Παν (ή πυξίδα του Φενγκ Σούι), τα τρίγραμμα και το τετράγωνο Λο Σου. Και οι δυο σχολές βασίζονται στην κινέζικη θεώρηση του σύμπαντος, που περιλαμβάνει ιδέες όπως οι συμπληρωματικές δυνάμεις *Γιν* και *Γιανγκ*, ο δημιουργικός και καταστροφικός κύκλος των πέντε στοιχείων, καθώς και η ιδέα του Τιέν Τι Ρεν: η τύχη από τον ουρανό, η τύχη από τη γη και την τύχη την οποία δημιουργούν οι ίδιοι οι άνθρωποι.

Βασίζεται λοιπόν πάνω στην απλή φιλοσοφία ότι ο άνθρωπος και η φύση πρέπει να ζουν σε αρμονία μεταξύ τους και ότι όλη η ζωή επηρεάζεται από μια αόρατη ενέργεια, την οποία οι Κινέζοι ονομάζουν *Τσι*. Αυτή η ενέργεια κυκλοφορεί παντού στο περιβάλλον και είναι βασική για την ευεξία, την υγεία και την ευτυχία του ανθρώπου. Όπως περιγράφει το Βιβλίο του *Λάο Τσε* τη δημιουργία του σύμπαντος: «Το αγνό και ελαφρύ *Τσι* ανήλθε για να γίνει ουρανός, το θολό και βαρύ έπεσε για να γίνει γη; η πνοή που αναμίγνυε αρμονικά και τα δυο έγινε άνθρωπος». Με απλά λόγια, η θέση του ανθρώπου ήταν ανάμεσα στον ουρανό και τη γη, ενωμένος με όλα όσα υπάρχουν μέσω αυτής της ενέργειας που ονομάζεται *Τσι*.

Οι Κινέζοι σοφοί που επινόησαν το Φενγκ Σούι πίστευαν ότι κάθε τεχνητό στοιχείο-κτίρια, ναοί, τάφοι ή κήποι-μπορούσε να επηρεάσει αυτή τη ροή της ευεργετικής αυτής ενέργειας και, κατά συνέπεια, όρισαν τους κανόνες της σωστής διάταξης, που είναι βασικοί για τη φιλοσοφία τους. Το καθετί πρέπει να έχει το σωστό σχήμα και θέση ώστε να εξασφαλίζει την ομαλή ροή του *Τσι*.

Ένας κήπος δεν αποτελεί εξαίρεση-οι βράχοι, το νερό, τα μονοπάτια και τα φυτά ενισχύουν την ενέργεια του *Τσι*, για το καλό εκείνων που ζουν μέσα σε αυτόν. Η ισορροπία και αρμονία, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με μεγάλη προσοχή στη λεπτομέρεια. Οι Κινέζοι θεωρούν ολόκληρη τη ζωή σαν μια ισορροπία ανάμεσα στα *Γιν* και *Γιανγκ*, δυο αλληλεξαρτώμενες συμπαντικές δυνάμεις οι οποίες πρέπει να βρίσκονται σε συνδυασμό μεταξύ τους για να πετύχουν το επιθυμητό (θεωρία της συμπληρωματικότητας). Για παράδειγμα το σπίτι, ή το διαμέρισμα, το οποίο αποτελείται από τούβλα, τσιμέντο, ατσάλι, ξύλο, καρφιά και άλλα στερεά δομικά υλικά, είναι *Γιανγκ*, ενώ η γη, τα βράχια, η στέρνα, τα φυτά, τα άνθη και τα δέντρα του κήπου είναι *Γιν*. Σκοπός είναι να υπάρχει ισορροπία μεταξύ *Γιανγκ* και *Γιν* σε ένα κήπο ή οποιοδήποτε εξωτερικό χώρο.

Πολλές από τις κυριότερες αρχές του Φενγκ Σούι βασίζονται στον ταοϊσμό. Σύμφωνα με την ταοϊστική σκέψη, το σύμπαν μπορεί να χωριστεί σε δυο διαφορετικά μέρη, την ύλη και το πνεύμα.

5. Βασικές αρχές Feng Shui

Το Φενγκ Σούι αναπτύχθηκε από τους Κινέζους πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια, σαν αποτέλεσμα παρατήρησης της φύσης και του περιβάλλοντος. Το όνομά του, Φενγκ Σούι, αναφέρεται σε δυο ουσιαστικά στοιχεία της ζωής, τον άνεμο και το νερό, και μερικοί σύγχρονοι μελετητές το περιέγραψαν ως «τον ηλεκτρισμό της φύσης». Η αύξηση της δημοτικότητας του Φενγκ Σούι (στο τέλος του εικοστού αιώνα) οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην ευαισθησία προς τη φύση, καθώς και στη φιλοσοφία για την αρμονία ανάμεσα στους ανθρώπους και το γύρω περιβάλλον τους, προκειμένου να ενισχυθεί η καλή υγεία, η ευτυχία και η ευημερία.

Η φυσική επιστήμη αναπτύχθηκε στην Κίνα σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση απ'ότι στη Δύση. Αντί να εφαρμόζουν πρακτικές δοκιμές και να εκτελούν πειράματα αναζητώντας την επιστημονική γνώση, οι αρχαίοι Κινέζοι περιφρονούσαν την χρήση οργάνων και κατέγραφαν μόνο ότι παρατηρούσαν.

Οι βασικές αρχές του Φενγκ Σούι στηρίζονται στην προσεκτική παρατήρηση της σχέσης ανάμεσα στον άνθρωπο, τη φύση και τον ουρανό, εμπλουτισμένη από γενιές εμπειρίας για να δείξει ότι εκείνοι που ζούν σε συντονισμό με το περιβάλλον τους μπορούν βελτιώσουν ικανοποιητικά τον τρόπο ζωής τους.

Τσι

Το *Τσι* είναι το πιο σημαντικό στοιχείο της φιλοσοφίας του Φενγκ Σούι και το κλειδί για την αρμονική ύπαρξη.

Σύμφωνα με τους Κινέζους, αυτή η ενέργεια επιδρά σε κάθε έμβιο και άψυχο στοιχείο στη γη. Το *Τσι* είναι αόρατο και συνδέει τα πάντα, επηρεάζοντας κάθε όψη της ζωής του ανθρώπου, που σχετίζεται με το περιβάλλον. Το γεγονός ότι στην ανθρωπότητα δεν υφίσταται συνεχώς μια αρμονικότητα και ισορροπία, κατά την φιλοσοφία Φενγκ Σούι οφείλεται στο ότι το *Τσι* δεν κυλά πάντα ομαλά. Η πορεία του μερικές φορές διακόπτεται, οδηγώντας σε κακό Φενγκ Σούι. Κακό Φενγκ Σούι είναι οι ευθείες γραμμές, οι μυτερές γωνίες, τα αδιέξοδα σχήματα, που εμποδίζουν την ροή του *Τσι* σε έναν χώρο, εσωτερικό ή εξωτερικό. Εν αντιθέση με τις καμπύλες επιφάνειες όπου αυτή η ροή της ενέργειας γίνεται καλύτερα.

Σενγκ Τσι και Σαρ Τσι

Ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει το καλότυχο *Τσι* είναι *Σενγκ Τσι*. Όταν διαπιστώνεται ότι υπάρχει το *Σενγκ Τσι* σε έναν χώρο, τότε πρέπει να φροντίσουμε ώστε να διατηρηθεί για να υπάρξει καλοτυχία.

Σε μέρη όπου φυσούν δυνατοί άνεμοι, το *Σενγκ Τσι* απομακρύνεται. Οι απροστάτευτες από τον άνεμο περιοχές θεωρούνται μέρη όπου το Φενγκ Σούι δεν μπορεί να είναι καλό και πρέπει να αποφεύγονται. Οι κήποι πρέπει να προστατεύονται από τους δυνατούς άνεμους.

Όταν όμως το *Σενγκ Τσι* συγκεντρώνεται με το νερό, οι περιοχές όπου υπάρχει νερό θεωρούνται ευνοϊκά μέρη. Το νερό στον κήπο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για να έχουμε ευνοϊκό Φενγκ Σούι. Υδάτινα στοιχεία όπως μικρές στέρνες, συντριβάνια και ποτήστρες πουλιών είναι θετικά στοιχεία προσέλκυσης *Τσι* στον κήπο.

Ταυτόχρονα τα ζωντανά, ζωηρά πλάσματα (έντομα, πουλιά κλπ.) που έλκονται από το νερό στον κήπο, φέρνουν ενέργεια *Γιανγκ* στο χώρο.

Αν υπάρχουν υδάτινα στοιχεία στον κήπο, το νερό δεν πρέπει να κυλάει γρήγορα, ούτε πρέπει να είναι σε ευθεία γραμμή, λόγω του ότι απομακρύνει το *Τσι*. Επίσης, το νερό δεν πρέπει να αφήνεται να λιμνάσει και πρέπει να κρατήται καθαρό.

Η σύλληψη ή η δημιουργία του *Σενγκ Τσι*, επομένως, είναι ο στόχος για ένα καλό Φενγκ Σούι στον κήπο. Είναι εφικτό να σχεδιαστούν ευνοϊκοί προσανατολισμοί των φυτών, του νερού και των άλλων χαρακτηριστικών του κήπου ώστε να συγκεντρώσουμε μεγάλη ποσότητα *Σενγκ Τσι*. Ο κήπος πρέπει να είναι περιποιημένος, τα φυτά να είναι εύρωστα.

Σαρ Τσι

Η κακότυχη πνοή του *Τσι* αναφέρεται ως *Σαρ Τσι* και είναι εκείνη η ενέργεια που μπορεί να φέρει κακοτυχία. Το *Σαρ Τσι* ρέει σε ευθείες γραμμές. Στοιχεία ογκώδη ή με μεγάλη κλίμακα εκπέμπουν ενέργεια *Σαρ Τσι*. Ψηλά δέντρα με πυκνό φύλλωμα ή μια συστάδα από ψηλά μπαμπού μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση της έντασης του *Σαρ Τσι*.

Γιν και Γιανγκ

Οι ταοϊστές φιλόσοφοι ονόμασαν τα πράγματα που ήταν απτά *Γιν*, που σημαίνει γη ή ύλη, και τα πράγματα που ήταν άυλα *Γιανγκ*, που σημαίνει ουρανός.

Οι μελετητές του Φενγκ Σούι σημείωναν όλες τις ενδείξεις γύρω τους που έδειχναν ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο σύμπαν. Συμπέραναν ότι αυτό πρέπει να προκαλείται από την αλληλεπίδραση δυο αεικίνητων δυνάμεων, τις οποίες συνέλαβαν ως φως και σκοτάδι, ενεργό και παθητική, θετική και αρνητική, αρσενική και θηλυκή. Ονόμασαν αυτές τις δυνάμεις *Γιν* (για τη σκοτεινή, αρνητική, θηλυκή πλευρά) και *Γιανγκ* (για τη φωτεινή, ενεργό, αρσενική πλευρά). Δεν τις θεωρούσαν ως αντίθετες, αλλά μάλλον ως αρμονική ισορροπία των δυο δυνάμεων όπου η μια δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την άλλη και που μαζί με το *Τσι* εμποτίζουν όλα τα πράγματα, δημιουργώντας αρμονία.

Οι δυνάμεις *Γιν* και *Γιανγκ* είναι θεμελιώδεις για την κατανόηση και πρακτική του Φενγκ Σούι. Τα *Γιν* και *Γιανγκ* λέγεται ότι είναι αρχέγονες δυνάμεις. Είναι αντίθετες και διαφορετικές μεταξύ τους, αλλά ωστόσο συμπληρωματικές και η μία δίνει ύπαρξη στην άλλη.

Το *Γιν* είναι σκοτεινό και παθητικό. Αντιπροσωπεύει τη θηλυκή ενέργεια και συμβολίζεται από τη σελήνη. Υπάρχει όταν και όπου υπάρχει σκοτάδι, θάνατος και σιωπή. Το νερό, οι κοιλάδες και τα ποτάμια κατέχουν ενέργειες *Γιν*, όπως επίσης το κρύο και ο υγρός καιρός. Τα υγρά μέρη στον κήπο, που δεν λούζονται στο ηλιόφως θεωρούνται *Γιν*. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα οι ενέργειες *Γιν* λέγεται ότι κυριαρχούν και είναι σε άνοδο.

Το *Γιανγκ* είναι φωτεινό και ενεργητικό. Συμβολίζει τη δυνατή αρσενική ενέργεια και θεωρείται ρωμαλέο, δραστήριο και αναπτυσσόμενο. Η ίδια η ζωή είναι μια εκδήλωση των δυνάμεων *Γιανγκ*. Το *Γιανγκ* βρίσκεται όπου υπάρχει δυνατό φως και χαρούμενα φωτεινά χρώματα, όπου υπάρχει φως και ήχος. Τα βουνά και τα υψώματα θεωρούνται εκδηλώσεις *Γιανγκ*. Οι ανοικτές, ξηρές περιοχές του κήπου με άφθονο φώς λέγεται ότι είναι *Γιανγκ*. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες κυριαρχούν οι ενέργειες *Γιανγκ*.

Τα *Γιν* και *Γιανγκ* μαζί αποτελούν την αιώνια ένωση του ουρανού και της γης, που μετατρέπεται σε σύμπαν, η πνοή του οποίου είναι το *Τσι*. Οι αρχές του Φενγκ Σούι προσφέρουν μεθόδους που εξασφαλίζουν την άριστη ισορροπία των *Γιν* και *Γιανγκ*, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του ίδιου του φυσικού χώρου, τις κατευθύνσεις της πυξίδας, την εποχή και τις καιρικές συνθήκες. Μια καλή ισορροπία των *Γιν* και *Γιανγκ* δημιουργεί ευνοϊκό *Τσι* ενώ η άσχημη ή ανισόρροπη ένωση των *Γιν* και *Γιανγκ* δημιουργεί *Τσι* που είναι αρνητικό και εχθρικό.

Τα *Γιν* και *Γιανγκ* δεν είναι ποτέ στατικά αλλά έχουν μια συνεχή αλληλεπίδραση. Αυτή εκδηλώνεται με την εναλλαγή της ημέρας και της νύκτας, και των εποχών, σε έναν ατέρμονο κύκλο.

Η ιδέα που εκφράζεται από το *Γιν* και *Γιανγκ* είναι πολύ σημαντική στο Φενγκ Σούι της κηποτεχνίας, για να δημιουργηθεί η σωστή ισορροπία ανάμεσα στο σπίτι και τον κήπο και στα φυτά, τα άνθη και τα τεχνικά στοιχεία. Τα μονοπάτια που συνδέουν τον κήπο και το σπίτι πρέπει να είναι καμπυλωτά ή ζιγκ-ζαγκ και τα μωσαϊκά από πέτρα ή βότσαλα σε μονοπάτι, ή σε αυλή, θα βοηθήσουν στην έμφαση της διαδικότητας *Γιν* και *Γιανγκ*.

Υποδεικνύονται επίσης τοίχοι από τούβλα και ξύλινα παραβάν που συνδέουν το σπίτι και τον κήπο. Το Φενγκ Σούι υποδεικνύει την κατασκευή ενός ανοίγματος σ' αυτά, που συμβολίζει τη διαφορά ανάμεσα στον ουρανό και τη γη και επίσης συμφωνεί με την αρχή *Γιν* και *Γιανγκ*. Γνωστά ως *χου τ' ανγκ*, ή διακοσμητικοί τοίχοι, ανήκουν σε δυο τύπους: εκείνους που έχουν ανοίγματα με εντυπωσιακό σχήμα μέσα από το οποίο φαίνεται ο κόσμος, ή εκείνους που αποκαλύπτουν ένα προσεκτικά σχεδιασμένο τοπίο, για να δώσουν την εντύπωση μεγαλύτερου χώρου.

Αγάλματα συμβολικών ζώων, τα οποία οι Κινέζοι χρησιμοποιούν επί αιώνες, είναι επίσης καλά για το *Τσι*.

Τα πέντε στοιχεία

Η «Θεωρία των Πέντε Στοιχείων» αποτελεί μια ομάδα συμβόλων σημαντικά για το Φενγκ Σούι κήπων και γενικότερα εξωτερικών χώρων. Αποτελούνται από τη Γη, τη Φωτιά, το Νερό, το Μέταλλο και το Ξύλο.

Διατυπώθηκε από τον Κινέζο Γου Σινγκ ότι, οι δυνάμεις της ενέργειας κινούνται με πέντε βασικούς τρόπους: εξωστρεφώς και ενδοστρεφώς, ανοδικά, καθοδικά και περιστροφικά. Ο Γου Σινγκ και άλλοι μελετητές συνέδεσαν αυτή την ιδέα με τα στοιχεία Ξύλο, Φωτιά, Μέταλλο και Νερό με τη Γη σαν κεντρικό τους σημείο. Η μελέτη της κίνησης των ενεργειών αυτών αποκαλύπτει τη ζωτικότητα του περιβάλλοντός μας.

Οι ενέργειες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με κυκλικό τρόπο, που είναι περισσότερο προφανής στην αλλαγή των εποχών του έτους. Η ενέργεια προβάλλει προς τα έξω την άνοιξη, ακολουθούμενη από ανοδική ώθηση το καλοκαίρι. Ύστερα, το φθινόπωρο, η ενέργεια αρχίζει να στρέφεται προς τα μέσα και ακολουθείται από την καθοδική σπείρα του χειμώνα. Με την επιστροφή της άνοιξης, αρχίζει ξανά ο κύκλος της επέκτασης, ανόδου και συμπύκνωσης, ωθούμενος από την περιστροφική κίνηση της Γης. Το Φενγκ Σούι εξηγεί την ενέργεια πίσω από κάθε σύμβολο, με τον εξής τρόπο:

- Ξύλο(Μου). Το δέντρο αντιπροσωπεύει μια μεγάλη δύναμη ενέργειας που μπορεί να επεκταθεί προς όλες τις κατευθύνσεις. Συμβολίζει την αρχή ενός κύκλου ανάπτυξης και τον ερχομό της άνοιξης.
- Φωτιά(Χου). Οι φλόγες συμβολίζουν αυτή την ανοδική ενέργεια, η οποία φθάνει στο ανώτερο σημείο της το καλοκαίρι και ύστερα αρχίζει να μειώνεται και να παρακαμάζει.
- Γη(Του). Το κεντρικό σημείο των πέντε στοιχείων, όπου η ενέργεια περιστρέφεται γύρω από τον άξονά της, επηρεάζοντας την εναλλαγή των εποχών. Εδώ η γη θεωρείται σαν ένα μέρος ανάμεσα στην άνοδο της Φωτιάς και την εσωστρεφή κίνηση του Μετάλλου, αλλά σε μερικούς χάρτες του Φενγκ Σούι απεικονίζεται ως το κεντρικό σημείο γύρω από το οποίο στρέφονται οι άλλες τέσσερις ενέργειες.
- Μέταλλο(Τσιν). Αυτή η δύναμη συμπυκνώνεται καθώς κινείται προς τα μέσα κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου, αποτελώντας έτσι την πιο συγκεντρωμένη από τις ενέργειες.
- Νερό(Σούι). Συμβολίζει την ενέργεια που κατέρχεται προς τα βάθη, μακριά από το φως, κατά τη διάρκεια της χειμερινής νάρκης.

Οι πρώτοι θεμελιωτές του Φενγκ Σούι όρισαν επίσης πώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους οι πέντε ενέργειες στον αποκαλούμενο απ'αυτούς «Δημιουργικό Κύκλο» και στον αντίθετό του, «Καταστροφικό Κύκλο». Με αυτή τη φόρμουλα ήταν σε θέση να δείξουν πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι πέντε ενέργειες για να ελεγχθεί η επιρροή και η ένταση μεταξύ τους.

Δημιουργικός Κύκλος

ΝΕΡΟ
παράγει
ΞΥΛΟ,
που παράγει
ΦΩΤΙΑ,
η οποία παράγει
ΓΗ,
που παράγει το
ΜΕΤΑΛΛΟ,
το οποίο παράγει το
ΝΕΡΟ... και ο κύκλος επαναλαμβάνεται.

Για να κατανοήσουμε τον κύκλο, εξετάζουμε την απλή λογική πίσω από τη διαδοχή τους.

Το νερό δημιουργεί το ξύλο επειδή το νερό κάνει τα φυτά να αναπτύσσονται, αλλά μπορεί να ειπωθεί ότι το ξύλο καταναλώνει το νερό. Το ξύλο καίγεται με τη φωτιά, άρα η φωτιά καταναλώνει το ξύλο. Η φωτιά μετατρέπει το καθετί σε στάχτη ώστε να δημιουργείται γη. Επομένως, η γη «εξαντλεί» τη φωτιά. Η γη δημιουργεί το μέταλλο βαθιά μέσα στα σπλάχνα της, επομένως μπορεί να ειπωθεί ότι το μέταλλο «εξαντλεί» τη γη. Το μέταλλο γίνεται νερό (ρευστό) επειδή είναι το μόνο στοιχείο που μπορεί να λιώσει μέσω θερμότητας και να μεταβληθεί σε ρευστό. Επομένως το νερό «εξαντλεί» το μέταλλο.

Καταστροφικός κύκλος

ΝΕΡΟ
καταστρέφει τη
ΦΩΤΙΑ,
η οποία καταστρέφει το
ΜΕΤΑΛΛΟ,
το οποίο καταστρέφει το
ΞΥΛΟ,
το οποίο καταστρέφει τη
ΓΗ,
η οποία καταστρέφει το
ΝΕΡΟ... και ο κύκλος επαναλαμβάνεται.

Το νερό ελέγχει τη φωτιά. Η φωτιά καταστρέφει, ή ελέγχει, το μέταλλο επειδή το μόνο πράγμα που μπορεί να λιώσει το μέταλλο και να του αλλάξει μορφή είναι η υψηλή θερμοκρασία της φωτιάς. Το μέταλλο καταστρέφει το ξύλο επειδή, με τη μορφή εργαλείων, μπορεί να ελέγξει το ξύλο. Το ξύλο καταστρέφει τη γη, επειδή οι ρίζες των φυτών ελέγχουν το υπόγειο έδαφος. Η γη καταστρέφει το νερό επειδή μπορεί να ελέγξει την κατεύθυνση και την ένταση της ροής του μέσα από τα κανάλια. Σε εφαρμογή του Φενγκ Σούι στην Κηποτεχνία, οι πέντε ενέργειες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διασφαλιστεί ότι τα διάφορα στοιχεία ενός κήπου θα είναι σε αρμονία μεταξύ τους.

Τα βασικά σημεία που υποστηρίζει το Φενγκ Σούι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- ΕΥΛΟ: σύμβολο επέκτασης και ανάπτυξης, ορθογώνιες τεχνικές κατασκευές, πράσινα χρώματα
- ΦΩΤΙΑ: τριγωνικές κατασκευές ή με μυτερή κορυφή, κόκκινα χρώματα
- ΓΗ: σύμβολο σταθερότητας και ασφάλειας της γης, τετράγωνα κατασκευές, κίτρινα και πράσινα χρώματα
- ΜΕΤΑΛΛΟ: κυκλικές ή στρογγυλές κατασκευές, λευκό χρώμα
- ΝΕΡΟ: κυματοειδείς μορφές, μπλέ χρώμα

Το αρχαιότερο εγχειρίδιο του Φενγκ Σούι που αναφέρεται στην κηποτεχνία, το Γουάν Τσε, λέει ότι το καλύτερο είδος κήπου δημιουργείται όταν υπάρχουν αρκετές σκληρές δομές που αντισταθμίζονται από απαλές (για παράδειγμα, ένας στατικός βραχόκηπος που ισορροπείται από τρεχούμενο νερό). Εξαιτίας αυτού οι Κινέζοι πίστευαν ότι η τέλεια τοποθεσία για έναν κήπο είναι δίπλα σε λίμνη με θέα βουνών. Σήμερα υπάρχουν τέτοιοι κήποι στην Κίνα, την Ιαπωνία, το Χονγκ Κονγκ, τη Σιγκαπούρη και σε μερικές χώρες πιο δυτικά, μια τέτοια θέση είναι αδύνατη για κάθε κήπο. Επομένως οι αρχές του Φενγκ Σούι πρέπει να προσαρμοστούν σε μικρότερη κλίμακα όπου, όπως έχει δείξει η εμπειρία, οι αρχές λειτουργούν το ίδιο αποτελεσματικά, για να φέρουν τον άνθρωπο και τη φύση σε αρμονία και ισορροπία. Κατά τη δημιουργία ενός κήπου του Φενγκ Σούι είναι σημαντικό να αντιληφθεί κανείς ότι η αλληλεπίδραση των Πέντε Στοιχείων είναι βασική για την αρμονία, ειδικά όταν υπάρχουν εξωτερικές επιρροές που μπορούν να απειλήσουν το *Τσι*. Το πρώτο βασικό βήμα είναι ο υπολογισμός του προσανατολισμού του κτίσματος και στην συνέχεια η εισαγωγή του εξισορροπητικού στοιχείου. Οι κατευθύνσεις που συνδέονται με το καθένα από τα στοιχεία είναι:

ΒΟΡΡΑΣ: Νερό
ΝΟΤΟΣ: Φωτιά
ΑΝΑΤΟΛΗ: Ξύλο
ΔΥΣΗ: Μέταλλο

Βάσει των προσανατολισμών έχει καταρτιστεί ένας πίνακας του Φενγκ Σούι που έχει σχεδιαστεί για να δείχνει τα κατάλληλα εξισορροπητικά στοιχεία για κάθε αρνητικό χαρακτηριστικό στο τοπίο. Σχεδιάστηκε για πρώτη φορά πριν από αιώνες σαν οδηγός για το συμβολισμό των βουνών διαφόρων σχημάτων-ένα δαντελωτό βουνό αντιπροσωπεύει το Νερό, ένα μυτερό βουνό, τη Φωτιά, ένα στρογγυλό βουνό, το Ξύλο, ένα καμπύλο βουνό, το Μέταλλο και ένα τετράγωνο βουνό, τη Γη- αλλά εδώ έχει προσαρμοστεί ώστε να καλύπτει το είδος της κατασκευής που υπάρχει πιθανότητα να συναντήσει κανείς σε μια σύγχρονη Δυτική χώρα.

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ	
Αρνητικό στοιχείο	Εξισορροπητική επέμβαση
ΦΩΤΙΑ (οβελίσκοι, πύργοι)	ΝΕΡΟ (στέρνα, συντριβάνι)
ΞΥΛΟ (στύλοι, δένδρα)	ΜΕΤΑΛΛΟ (γλυπτά, πλαίσια)
ΓΗ (αναχώματα, καλύβες)	ΞΥΛΟ (φυτά, κιόσκια)
ΜΕΤΑΛΛΟ (σιδερένιες κατασκευές)	ΦΩΤΙΑ (κόκκινα λουλούδια)
ΝΕΡΟ (σύρματα, πυλώνες)	ΓΗ (διακοσμητικά κήπου)

Από τη στιγμή που είναι γνωστό προς ποια κατεύθυνση βλέπει ο εξωτερικός χώρος και το στοιχείο που συνδέεται μ' αυτήν, τότε μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτός ο πίνακας για να τοποθετηθεί ένα φράγμα ανάμεσα στο απειλητικό στοιχείο από το δρόμο ή το γειτονικό οικόπεδο. Επεξηγηματικά, αν υπάρχει ένα χαρακτηριστικό που ταξινομείται ως ΜΕΤΑΛΛΟ απέναντι από έναν κήπο που βλέπει προς την κατεύθυνση του ΞΥΛΟΥ, υπάρχει κίνδυνος το *Τσι* να «σκορπίζεται» και τότε πρέπει να εισαχθεί το στοιχείο του ΝΕΡΟΥ. Με απλά λόγια: αν υπάρχει μια κολώνα ή ένας ηλεκτρικός πηλώνας έξω από ένα σπίτι με βορεινό κήπο, αυτό μπορεί να βλάψει την ανάπτυξη των φυτών και πρέπει να ελεγχθεί αποτελεσματικά με τη δημιουργία μιας μικρής διακοσμητικής στέρνας (ΝΕΡΟ), ή φυτεύοντας ένα παρτέρι με κόκκινα λουλούδια (ΦΩΤΙΑ).

Φυσικά, μπορεί να συμβεί τέτοια στοιχεία να απειλούν έναν κήπο που να βλέπει προς τον νότο, αλλά στην περίπτωση αυτή τα στοιχεία δεν αντικρούονται μεταξύ τους και επομένως δεν χρειάζονται αντίμετρα. Μόνο αν η κολώνα ή ο πυλώνας είναι ακριβώς απέναντι από την κύρια είσοδο, τότε θα χρειαστεί ένα αντίμετρο με τη μορφή ενός καμπύλου μονοπατιού, προκειμένου να ενισχυθεί η ομαλή ροή του *Τσι* στο σπίτι-κτίσμα και τον κήπο. Οπωσδήποτε, η κατοικία θα έχει ασφαλισθεί από εξωτερικές επιρροές.

Τα ουράνια ζώα

Τα ουράνια ζώα, ο πράσινος δράκος, ο κόκκινος φοίνικας, η λευκή τίγρη, η μαύρη χελώνα αποδίδονται σε καθένα από τα βασικά σημεία της πυξίδας. Οι συμβολισμοί και οι κατευθύνσεις με τις οποίες τα ουράνια ζώα συνδέονται, συνοψίζονται ως εξής:

Πράσινος δράκος: ανατολή

Χρώμα: γαλάζιο

Στοιχείο: ξύλο

Είναι η μορφή της άνοιξης. Αντιπροσωπεύει τη διόραση και τη σταθερότητα και συμβολίζει την ανθρώπινη σοφία στην πιο πνευματική της όψη. Τα χαρακτηριστικά του δράκοντα είναι προστατευτικότητα, πολιτισμός και καλοτυχία.

Κόκκινος φοίνικας: νότος

Χρώμα: κόκκινο

Στοιχείο: φωτιά

Συνδέεται με το καλοκαίρι. Τα χαρακτηριστικά του είναι φήμη, ελπίδα, ευτυχία, χαρά και τύχη.

Λευκός Τίγρης: δύση

Χρώμα: λευκό

Στοιχείο: μέταλλο

Ο λευκός τίγρης είναι το ζώο του φθινοπώρου και αντιπροσωπεύει τη δύναμη. Τα χαρακτηριστικά του τίγρη είναι δύναμη, οργή, κίνδυνος, ταχύτητα και το απρόβλεπτο.

Μαύρη χελώνα: βορράς

Χρώμα: μαύρο

Στοιχείο: νερό

Η μαύρη χελώνα απεικονίζεται ως το πλάσμα του χειμώνα. Αντιπροσωπεύει την ασφάλεια και η θέση της είναι πίσω από τα άλλα ζώα και συμβολίζει την προστασία. Τα χαρακτηριστικά της είναι φροντίδα, θρέψη, μυστήριο και ύπνος.

Σύμφωνα με το Φενγκ Σούι, αυτά είναι τα πρώτα που πρέπει να εφαρμόσει κανείς στον κήπο, για να διασφαλίσει το *Τσι* γύρω από την κατοικία, ενισχύοντας την ευεξία των ενοίκων και την ανάπτυξη των φυτών. Οι Κινέζοι πιστεύουν ότι τα κτίρια που βλέπουν προς το νότο έχουν καλύτερο Φενγκ Σούι, επειδή συμβολίζει τη θερμότητα και την αγαθότητα και το ίδιο ισχύει και για τους κήπους για αυτό πολλά σπίτια στην Κίνα είχαν αυτόν τον προσανατολισμό σε αντίθεση με αυτά της Δύσης. Με βάση το Φενγκ Σούι, κάθε πλευρά του κήπου αποδίδεται στο σωστό ζώο της και έτσι η ροή του *Τσι* μπορεί να εξασφαλιστεί παντού και σε κατοικίες που δεν βλέπουν στο νότο.

Όταν το έδαφος είναι κυματοειδές και χαρακτηρίζεται από ομαλά περιγράμματα, υποδηλώνει την παρουσία αυτών των ουράνιων ζώων και θεωρείται καλό Φενγκ Σούι. Όταν το έδαφος είναι είτε εντελώς επίπεδο είτε πολύ απότομο, δεν μπορεί να υπάρχει καλό Φενγκ Σούι. Το εντελώς επίπεδο έδαφος δεν έχει ισορροπία και στερείται της ζωτικής ενέργειας *Γιανγκ*.

Ένα παράδειγμα είναι η έρημος, η οποία σύμφωνα με τον ορισμό του Φενγκ Σούι δεν μπορεί ούτε να έλξει, ούτε να συγκεντρώσει τις ευνοϊκές ενέργειες. Οι ψηλές οροσειρές που είναι πολύ απότομες και έχουν ανώμαλες μυτερές κορυφές είναι επίσης πολύ άγριες και δεν μπορούν να «φιλοξενήσουν» τους δράκους, επομένως οι ευνοϊκές ενέργειες λείπουν εντελώς.

Το καλό Φενγκ Σούι στον κήπο, τον οποίο ορίσαμε ως τον άμεσο εξωτερικό χώρο που περιβάλλει και αγκαλιάζει το σπίτι, ή βρίσκεται δίπλα σ' αυτό, θα πρέπει να περιλαμβάνει την κλασική προσέγγιση του πράσινου δράκου/λευκού τίγρη. Αυτό γίνεται καλύτερα με την απομίμηση των σχημάτων που θυμίζουν και υποδηλώνουν καλύτερα αυτά τα συμβολικά ζώα. Αν ο κήπος μπορεί να σχεδιαστεί έτσι ώστε να κρατάει το σπίτι στην αγκαλιά του δράκου και του λευκού τίγρη, τότε θα γίνει η φωλιά του συμβολικού δράκου και θα προκύψει ευνοϊκό Φενγκ Σούι.

Μαζί με το δράκο και την τίγρη, η μαύρη χελώνα και ο κόκκινος φοίνικας αντιπροσωπεύουν τα τέσσερα ουράνια πλάσματα που ενσωματώνουν βασικές αρχές του κλασικού Φενγκ Σούι. Τα αρχαία κείμενα περιγράφουν τους σχηματισμούς με λεπτομέρειες και σχεδόν σε όλα τα παλαιά βιβλία αναφέρεται η υπόσχεση μεγάλου

πλούτου, μεγάλης επιτυχίας και μεγάλης ευτυχίας τουλάχιστον για πέντε γενιές στις οικογένειες εκείνες που το σπίτι τους είναι φωλιασμένο στην αγκαλιά αυτών των ζώων.

Συμπέρασμα

Θα μου πείτε προφανώς: τί το ιδιαίτερο θα έχει ένας κήπος Φενγκ Σούι και κάθε εξωτερικός χώρος διαμορφωμένος με βάση τις προαναφερθείσες αρχές που να τον κάνει να ξεχωρίζει από τους άλλους!

Κάθε διαμόρφωση εξωτερικού χώρου, είτε πρόκειται για ιδιωτικό κήπο, για δημόσια πάρκα ή φυσικά τοπία είτε για δώματα, βασίζεται σε κάποιες σχεδιαστικές αρχές έτσι ώστε το αποτέλεσμα να εκφράζει το στοιχείο της απλότητας, του ρυθμού, της ισορροπίας όπως επίσης και της ενότητας και της αρμονίας. Με βάση αυτές τις αρχές, ένας αρχιτέκτονας εξωτερικών χώρων ή ένας κηποτέχνης προσπαθεί να δώσει στο φυσικό περιβάλλον του ανθρώπου ένα συμβολισμό, χρησιμοποιώντας κατάλληλα τεχνικά και φυσικά στοιχεία του εξωτερικού αυτού χώρου. Συχνά το αποτέλεσμα εκφράζει τις πεποιθήσεις του σχεδιαστή ή του ιδιοκτήτη.

Και σε ένα κήπο Φενγκ Σούι γίνεται συμβολισμός των *Γιν* και *Γιανγκ* προσεγγίζοντας την κινεζική κουλτούρα-ιδεολογία. Άλλωστε η δημιουργία ενός κήπου έχει τα κοινά στοιχεία με την δημιουργία ενός έργου τέχνης με την διαφορά ότι είναι πιο πολύπλοκος, διότι έχει επί πλέον το στοιχείο της ζωής και της κίνησης του ανθρώπου μέσα σε αυτόν και γιατί υφίστανται τις κλιματικές και τις βιολογικές μεταβολές των ίδιων των φυτών. Σίγουρα στην σύγχρονη εποχή, η λειτουργικότητα και πρακτικότητα στο σχεδιασμό ενός εξωτερικού χώρου παίζει ουσιαστικό αν όχι καθοριστικό ρόλο, ωστόσο στον σχεδιασμό με βάση τις αρχές του Φενγκ Σούι είναι σημαντικό να κυριαρχεί αρμονία και ισορροπία-κάτι που πρέπει τελικά να ισχύει για κάθε περίπτωση σχεδιασμού εξωτερικού χώρου.

Βασικές αλήθειες για το Φενγκ Σούι της κηποτεχνίας είναι:

1. Τα φυτικά και τεχνικά στοιχεία να φαίνονται στον κήπο πιο φυσικά.
2. Ανάμειξη των σχημάτων και μεγεθών των φυτών ώστε κανένα είδος να μην κυριαρχεί στα άλλα και να υπάρχει ισορροπία. Λίγα λεπτά χρώματα και άφθονα πράσινα φύλλα είναι καλός αγωγός του *Τσι* και όχι μεγάλα παρτέρια με πολύχρωμα λουλούδια.
3. Τα μονοπάτια είναι βασικό μέρος της χάραξης του σχεδίου του κήπου. Στο Φενγκ Σούι δεν πρέπει να είναι σε ευθείες γραμμές αλλά ελαφρώς καμπύλου ή μαιανδρικού σχήματος.
4. Ένας κήπος του Φενγκ Σούι ποτέ δεν πρέπει να είναι παραφορτωμένος. Οι Κινέζοι έκριναν ότι ένα πιο χαλαρωτικό και αρμονικό μέρος μπορεί να δημιουργηθεί με την προσεκτική τοποθέτηση λίγων ανθέων, θάμνων και δένδρων, αφήνοντας χώρο για μια στέρνα, έναν βραχύκηπο ή ακόμη και ένα μικρό παρτέρι με βότανα.
5. Παρά την εντύπωση που δημιουργείται συχνά, ότι οι Κινέζοι προτιμούν τα εξωτικά φυτά και άνθη-λίγα φυτά που υποδεικνύονται από το Φενγκ Σούι είναι στην πραγματικότητα πιο σημαντικά για το τελικό αποτέλεσμα.

6. Εφαρμογή του Φενγκ Σούι στην σύγχρονη κηποτεχνία

Οι αρχές του Φενγκ Σούι μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε μέγεθος κήπου-μεγάλου ή μικρού- και σε κάθε είδος τεχνοτροπίας. Ταυτόχρονα, όλα τα συστατικά στοιχεία του κήπου-φυτά, πέτρες και ειδικές κατασκευές-μπορούν να γίνουν σημαντικοί μηχανισμοί του Φενγκ Σούι, οι οποίοι όταν τοποθετηθούν με συγκεκριμένη στρατηγική κατά περίπτωση ενεργοποιούν το τοπίο και αυξάνουν το *Τσι*. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να φέρουν καλοτυχία ή να αποκρούσουν την αρνητική ενέργεια.

Πολλοί κήποι, ειδικά στις μεγάλες πόλεις, είναι μικροί χώροι, με εγγενείς δυσκολίες που θέτουν όρια και περιορισμούς στις δυνατότητες έκφρασης και δημιουργίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις η εφαρμογή του Φενγκ Σούι περιορίζεται αποκλειστικά εντός των ορίων του κήπου και σε προκαθορισμένους προσανατολισμούς και συνθήκες.

Οι αστικές κατοικίες συνήθως έχουν κήπους που βρίσκονται μόνο στο πίσω μέρος του σπιτιού και αυτοί είναι συνήθως μικροί, σαν αυλές που περιβάλλονται από ψηλούς τοίχους.

Η άριστη εκμετάλλευση ενός περιορισμένου εξωτερικού χώρου απαιτεί έξυπνη χρήση της προοπτικής, των σχεδίων, των σχημάτων, των χρωμάτων και της σύνθεσης. Άσχετα από το θέμα ή το αντικείμενο γύρω από το οποίο σχεδιάζεται ο κήπος, η ιδέα είναι να επεκτείνεται οπτικά ο χώρος όσο περισσότερο γίνεται. Όποιος κι αν είναι ο προσανατολισμός, αυτός θα αυξήσει τις φυσικές ενέργειες του ίδιου του περιβάλλοντος. Σχεδόν σε κάθε κήπο υποδεικνύεται, αν είναι δυνατόν, να φτιαχτούν μαιανδρικά μονοπάτια που κατευθύνουν τις ευνοϊκές ενέργειες προς την είσοδο του σπιτιού.

Εντοπίζοντας τον Προσανατολισμό του Κήπου

Μια εύκολη προσέγγιση, για την ενσωμάτωση των αρχών του Φενγκ Σούι στον κήπο, είναι η εφαρμογή της θεωρίας των στοιχείων στο σχεδιασμό. Πρώτα εντοπίζεται η κατεύθυνση της πυξίδας του κήπου χρησιμοποιώντας μια κοινή πυξίδα έξω από την κύρια είσοδο του σπιτιού.

Σαν πρώτο βήμα, ο σχεδιαστής οφείλει να ορίσει τον προσανατολισμό του αντικειμένου οργάνωσης, δηλαδή του κήπου. Ο κήπος πρέπει να βρίσκεται σε κάποια από τις κύριες κατευθύνσεις-Βορρά, Νότο, Ανατολή ή Δύση-ή σε κάποια από τις δευτερεύουσες (πχ. βορειοανατολικά).

Αφού εντοπιστεί ο προσανατολισμός του κήπου, τα αντίστοιχα στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ενεργοποιηθεί η καλοτυχία του κήπου. Για έναν Βορεινό κήπο, που κυβερνάται από το στοιχείο του νερού, προτείνεται ο κήπος να σχεδιαστεί γύρω από μια μικρή ποτήστρα πουλιών, ή μια μικρή στέρνα. Στα Νοτιοανατολικά, όπου το κυρίαρχο στοιχείο είναι το ξύλο, μπορούν να συμπεριληφθούν φυλλώδη φυτά και κάποιο υδάτινο στοιχείο, επειδή στον κύκλο των στοιχείων το νερό παράγει ξύλο και τα φυτά αντιπροσωπεύουν το στοιχείο του ξύλου. Θα πρέπει να ελεγχθεί ο καταστροφικός κύκλος των στοιχείων για να καθοριστούν ποια αντικείμενα είναι επιβλαβή στις ενέργειες του συγκεκριμένου προσανατολισμού του κήπου. Για παράδειγμα στο βορρά, η γη είναι επιβλαβής, επομένως δεν γίνεται χρήση πέτρας, βότσαλων και βράχων. Στα Νοτιοανατολικά, το μέταλλο θα είναι επιβλαβές, επομένως δεν τοποθετούμε μεταλλικά δοχεία.

Βορεινός Κήπος

Αν ο κήπος έχει Βορεινή κατεύθυνση και βρίσκεται στο πίσω μέρος του σπιτιού, μπορεί να γίνει υπερβολικά ευνοϊκός αν σχεδιαστεί και δημιουργηθεί γύρω από ένα ισορροπημένο υδάτινο στοιχείο. Το ιδανικότερο υδάτινο στοιχείο εδώ είναι μια μικρή στέρνα με έμβια όντα (ψάρια και χελώνες). Τα ψάρια, ειδικά τα πολύχρωμα ιαπωνικά «κόι», δημιουργούν ενέργεια *Γιανγκ*, ενώ η ύπαρξη μιας μικρής χελώνας ενεργοποιεί το συμβολικό ουράνιο πλάσμα του βορρά. Και τα δυο είναι ευνοϊκά, όμως είναι σημαντικό να τηρηθούν τρεις χρυσοί κανόνες:

- Νερό με συνεχή ροή και οξυγόνωσή του
- Συχνή συντήρηση
- Αντικατάσταση μικρών ζώων όταν αυτά δεν ζουν πια

Αν ο χώρος είναι περιορισμένος το νερό μπορεί να ανακυκλώνεται μέσα σε ένα διακοσμητικό δοχείο, ή να υπάρχει μια ποτήστρα πουλιών, που θα έλκει τα πουλιά στον κήπο, ή ένα μικρό συντριβάνι, επειδή ο ήχος του νερού που τρέχει έλκει το *Τσι*. Αρκεί ακόμα και το ελάχιστο εμβαδό νερού, ειδικά όταν το ηλιόφως λάμπει στην κυματιστή επιφάνειά του. Ποτέ να μην κρατάμε το νερό στη σκιά.

Αν δεν υπάρχει χώρος για στέρνα, μπορεί να ενδυναμωθεί το υδάτινο στοιχείο με φυτά μέσα και γύρω από το νερό. Το σημαντικό σε ένα Βορεινό κήπο είναι ότι το νερό και τα φυτά υπάρχουν για να τον ενισχύσουν. Αν η στέρνα έλκει έμβια όντα, αυτά αντιπροσωπεύουν την ενέργεια *Γιανγκ* στον κήπο και είναι πάντα καλό Φενγκ Σούι.

Τα υδάτινα στοιχεία είναι επίσης κατάλληλα για κήπους με Ανατολικό ή Νοτιοανατολικό προσανατολισμό, επειδή το νερό παράγει ξύλο και αυτές είναι κατευθύνσεις του ξύλου. Αυτές οι υποδείξεις του Φενγκ Σούι για το νερό αφορούν τη γενική ευημερία των κατοίκων του σπιτιού.

Νότιος Κήπος

Οι κήποι που είναι προσανατολισμένοι προς το Νότο λέγεται ότι είναι πιο ευνοϊκοί όταν βγαίνει κανείς σ' αυτούς από την τραπεζαρία και όχι από την κουζίνα. Αυτό γιατί ο Νότος θεωρείται ότι είναι η γωνία της φωτιάς και η ύπαρξη κουζίνας δίπλα στον κήπο υποδηλώνει μια υπερβολή του στοιχείου της φωτιάς, πράγμα που δημιουργεί ανισορροπία.

Σχεδόν όλα τα είδη ανθοφόρων φυτών τοποθετημένα στο Νότιο κήπο θα έχουν πλούσια άνθηση, επειδή το στοιχείο της φωτιάς παρέχει συμβολική θερμότητα. Επομένως τα πολλά παρτέρια στο Νότο είναι καλή ιδέα. Για να αυξηθεί η τύχη του κήπου ο σχεδιαστής μπορεί να φροντίσει για έναν καλοφωτισμένο κήπο και να είναι τα φώτα αναμμένα, ιδιαίτερα κατά τις κρύες νύκτες του χειμώνα. Τα φώτα πρέπει να τοποθετηθούν σε διαφορετικά επίπεδα.

Το πιο κατάλληλο σχήμα για αυτόν τον κήπο είναι το τριγωνικό και ο σχεδιασμός του γύρω από το κεραμικό γλυπτό ενός πουλιού είναι ευνοϊκός. Το πουλί μπορεί να είναι ένας πολύχρωμος παπαγάλος, ή ένας γερανός, που συμβολίζει τη μακροζωία.

Ο καλός φωτισμός είναι επίσης κατάλληλος για κήπους με Νοτιοδυτικό ή Βορειοανατολικό προσανατολισμό. Στις γωνίες αυτές είναι καλύτερα τα φώτα να βρίσκονται τουλάχιστον 1,5m πάνω από το έδαφος. Τα φώτα μπορούν να

τοποθετηθούν γύρω από ένα μικρό βραχόκηπο, ο οποίος να φαίνεται όσο είναι δυνατόν πιο φυσικός.

Δυτικός κήπος-ή Βορειοδυτικός κήπος

Οι Δυτικοί, ή Βορειοδυτικοί κήποι πρέπει να έχουν δένδρα, κατά προτίμηση οπωροφόρα ή διακοσμητικά που ρίχνουν ευχάριστη σκιά, διαφορετικά θα υπάρχει υπερβολή της ενέργειας *Γιανγκ* από τον μεσημεριανό ήλιο, που συνήθως είναι έντονος. Οι Δυτικοί, ή βορειοδυτικοί κήποι δεν πρέπει να βρίσκονται έξω από την κουζίνα.

Το πιο ιδανικό στυλ για τέτοιον κήπο είναι να φτιαχτεί γύρω από ένα μικρό, στρογγυλό γλυπτό, επειδή αυτό ενισχύει το στοιχείο της γωνίας. Τα γλυπτά από λευκό μάρμαρο είναι ιδιαίτερα ευνοϊκά. Αγάλματα που έχουν αρνητικό, εχθρικό, ή αφηρημένο νόημα καλό είναι να αποφεύγονται. Επίσης το άγαλμα δεν πρέπει να είναι πολύ μεγάλο. Η αναλογία και η ισορροπία πρέπει να ταιριάζει με το μέγεθος του κήπου.

Η χρήση βότσαλων, πέτρινων πλακών και σκαλοπατιών θα ενισχύσει αυτή τη γωνία ακόμη περισσότερο, επειδή οι πέτρες αντιπροσωπεύουν το στοιχείο της γης, το οποίο δημιουργεί μέταλλο. Κατά παράδοση οι Κινέζοι χρησιμοποιούν συμβολικά τρία νομίσματα δεμμένα με κόκκινο νήμα και τα τοποθετούν κάτω από μια πέτρα τοποθετημένη ακριβώς μπροστά από την είσοδο του σπιτιού.

Ανατολικός ή Νοτιοανατολικός κήπος

Ένας Ανατολικός ή Νοτιοανατολικός κήπος μπορεί να φτιαχτεί, έτσι ώστε να συμβολίζει τον πράσινο δράκο με πολλούς τρόπους. Η καλύτερη περίπτωση είναι η κατασκευή των παρτεριών με έξυπνη επιλογή φυτών, ώστε να αντιπροσωπεύει μια μαιανδρική αναπαράσταση του δράκου στον κήπο. Ανάμεσα στην καλύτερη επιλογή ανθέων που μπορείτε να συμπεριλάβετε είναι τα χρυσάνθεμα και η ορχιδέα, που και τα δυο θεωρούνται ευοίωνα.

Εναλλακτικά μπορεί να τοποθετηθούν μικροί κεραμικοί δράκοι κάπου στον κήπο για να συμβολίζουν την παρουσία αυτού του ευοίωνου πλάσματος, ή η μίμηση της παρουσίας του με κυματοειδή υψώματα στον κήπο.

Η τοποθέτηση καλλωπιστικών δένδρων σε αυτή τη γωνία του κήπου είναι καλή ενεργοποίηση του *Φενγκ Σούι*, αλλά το ύψος τους δεν πρέπει να αυξάνει πολύ. Τα δένδρα που γίνονται πολύ μεγάλα μπορούν πολύ γρήγορα να φέρουν ανισορροπία σε έναν κατά τα άλλα καλοσχεδιασμένο κήπο.

Ένα από τα πιο ευνοϊκά διακοσμητικά δένδρα που είναι ιδανικά για έναν Ανατολικό, ή Νοτιοανατολικό κήπο είναι η μανόλια και οι παιωνίες.

Βορειοανατολικός Κήπος

Ο προσανατολισμός αυτός έχει επίσης ως κυρίαρχο στοιχείο τη γη, αφού η Βορειοανατολική κατεύθυνση ελέγχεται από τη γη, επομένως ο σχεδιασμός του κήπου περιλαμβάνει βότσαλα, μονοπάτια και καθετί φτιαγμένο από γη, ενεργοποιεί αποτελεσματικά το στοιχείο της γης.

Οι κήποι ανατολικού στύλ, ή οι κήποι με θέματα και στοιχεία της ανατολής είναι κατάλληλοι για τη Βορειοανατολική μεριά, όπως επίσης και ένας βοτανικός κήπος φτιαγμένος γύρω από βραχόκηπο.

Μια άλλη σχεδιαστική λύση για τον προσανατολισμό αυτό, είναι η κατασκευή τοίχου και παρτέρια από τούβλα, που επίσης διεγείρουν το στοιχείο της γης. Κάθε είδος χαμηλού τοίχου θεωρείται ιδανικό για έναν κήπο που βρίσκεται στη Βορειοανατολική μεριά, επειδή ο τοίχος αντιπροσωπεύει επίσης την σταθερότητα και την αντοχή. Από την άποψη του σχήματος το γήινο στοιχείο αντιστοιχεί στο τετράγωνο. Επομένως τα τετράγωνα παρτέρια από τούβλα είναι ένα ευνοϊκό χαρακτηριστικό του Φενγκ Σούι για το Βορειοανατολικό τόμεα. Όπως και για τη Νοτιοδυτική μεριά, έτσι και για τη Βορειοανατολική τα φώτα θεωρούνται ευνοϊκά.

Νοτιοδυτικός κήπος

Οι κήποι που έχουν Νοτιοδυτικό προσανατολισμό ανήκουν στο υπερβολικά ευοϊκόν στοιχείο της γης.

Πολλά διαφορετικά θέματα είναι κατάλληλα για έναν τέτοιο κήπο και ιδιαίτερα σχέδια που περιλαμβάνουν βότσαλα, καθώς και βράχους. Η δημιουργία ενός κήπου με ιαπωνικό στυλ, με πέτρινα φανάρια, διακοσμητικά βότσαλα και μικρογραφίες βουνών και υψωμάτων, αυξάνει το καλότυχο *Τσι* αυτής της πλευράς του κήπου.

Λαμβάνοντας υπόψιν ότι το στοιχείο της Νοτιοδυτικής κατεύθυνσης είναι η μεγάλη γη, οι μεγάλες πέτρες ταιριάζουν εδώ καλύτερα όταν συνδυάζονται με μικρά αναχώματα που αντιπροσωπεύουν τον κόκκινο φοίνικα του Νότου. Εναλλακτικά μπορούμε να εισάγουμε ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της φωτιάς (φωτισμός). Αυτό συμβολίζει την ενέργεια *Γιανγκ* της φωτιάς (φως) και δημιουργεί το στοιχείο της γης (φυτά) στο δημιουργικό κύκλο των πέντε στοιχείων. Ο συνδυασμός αυτός λοιπόν αποτελεί μια ιδανική ισορροπία στοιχείων.

Γιν και Γιανγκ

Η αλληλεξάρτηση των δυο αντίθετων και συμπληρωματικών ενεργειών *Γιν* και *Γιανγκ* είναι πιο έκδηλες στον κήπο ιδιαίτερα όταν υπάρχουν βουνά ή βράχια που κάνουν αντίθεση με τα ήρεμα, βαθιά νερά σε λίμνες και στέρνες. Η απεικόνιση για το καθένα δεν θα είχε την ίδια επίδραση αν δεν τοποθετούνται οι ενέργειες σε αντίθεση το ένα με το άλλο. Η ομορφιά ενός μοναχικού άνθους είναι περισσότερο έκδηλη όταν τοποθετηθεί δίπλα σε μια σκούρα, βραχώδη επιφάνεια.

Η αίσθηση της γαλήνης σε κάθε κινέζικο κήπο υπάρχει, όχι όμως γιατί είναι άψυχος και σιωπηλός αλλά επειδή υπάρχει μια κίνηση και ένας ήχος- το θρόισμα των φύλλων και το κελαϊδισμό των πτηνών.

Η κίνηση συνίσταται από τα σχήματα των βράχων, όπως επίσης διαμόρφωση αποσαθρωμένων βράχων που αλλάζουν με το χρόνο το σχήμα τους. Η φυσική κλίση των δένδρων και των συστραμμένων κλαδίσκων από προσεκτικά φυτεμένα δένδρα και θάμνους κάνουν αντίθεση με τον ουρανό.

Όλα σε ένα κινέζικο κήπο είναι στρατηγικά τοποθετημένα για να εστιάσει την προσοχή στην ομορφιά και την επίδραση το ένα σε σχέση με το άλλο. Κάθε φυτό είναι προικισμένο με *γιν* και *γιανγκ* ενέργειες, οι οποίες εξαρτώνται από τις ποιότητές του ως φυτό ή του συμβολισμού του χαρακτήρα που αντιπροσωπεύει στην κινέζικη γλώσσα.

Η προοπτική χρησιμοποιείται με έναν ενδιαφέροντα τρόπο στον κινέζικο κήπο. Θέες όπως αυτές που έχουν δημιουργηθεί από σπουδαίους δυτικούς αρχιτέκτονες τοπίου είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του κινεζικού σχεδιασμού. Όμως εδώ δίδεται περισσότερη έμφαση στη σχετικότητα των μεγεθών. Μια τεράστια οροσειρά η οποία φαίνεται από μακριά μπορεί να φαίνεται μικρή, αλλά σε μια μικρή πέτρα κοντά μπορεί να δωθεί μεγάλη σημασία. Η αντίληψη για ένα «δωμάτιο κήπου», το οποίο έχει γίνει μέρος του Δυτικού σχεδιασμού για κάποια χρόνια, είναι επίσης ένα χαρακτηριστικό στοιχείο των κινέζικων κήπων. Μικροί κήποι οι οποίοι είναι κατασκευασμένοι μέσα σε μεγαλύτερες επιφάνειες και μεγαλύτερες θέες ανοίγονται μέσα σε μικρούς χώρους με τη χρήση παραθύρου ώστε να δώσει μια ματιά στον πέρα κόσμο.

Ισορροπία Γιν/Γιανγκ

Η ισορροπία *Γιν/Γιανγκ* στον κήπο επιτυγχάνεται με συνδυασμό δομών, προσανατολισμών, σχημάτων, και διευθετήσεων που διαθέτουν και τις δύο αυτές γηγενείς ενέργειες με τον ακόλουθο τρόπο:

- Η επίπεδη γη πρέπει να συνδυάζεται με κυματιστή γη
- Οι πέτρες (πετραδάκια, χαλίκια ή πλίνθοι) με κινούμενο νερό
- Τα άψυχα αντικείμενα (αγάλματα) με ζωντανούς οργανισμούς (φυτά, ζώα, πουλιά)
- Οι καλά φωτισμένες γωνίες με σκοτεινά σημεία
- Σημεία με βλάστηση με πλακόστρωτα σημεία
- Φυτά με άνθη δίπλα σε φυτά με φύλλωμα

Η λίστα αυτή δεν είναι απόλυτη αλλά ενδεικτική για την επίτευξη της ισορροπίας στον κήπο, που σημαίνει ότι δεν πρέπει να καταφεύγουμε σε υπερβολές όπως πλεόνασμα ενός χρώματος, σχήματος ή μορφής. Οι γραμμές πρέπει να είναι απαλές και να ρέουν και όχι απότομες και γωνιώδεις. Έτσι γίνεται και η επιλογή των κατάλληλων φυτών.

Τσι

Το *Τσι* είναι η δύναμη της ζωής παρούσα σε όλα τα έμψυχα όντα και είναι επίσης η αόρατη ενέργεια εκφρασμένη από τα φαινομενικά άψυχα αντικείμενα. Οι κήποι ανακλούν την ανθρώπινη αναζήτηση για μακροζωία, η οποία στην Κίνα σημαίνει την διατήρηση της νιότης, σε αντίθεση με την Δυτικής έννοια περί μακροβιότητας. Κάθε χαρακτηριστικό στοιχείο στον κήπο είναι τοποθετημένο εκεί για να πετύχει αυτόν τον σκοπό, βράχοι και λίμνες αντιπροσωπεύουν την διάρκεια και τα αιωνόβια δένδρα, τους θάμνους και τα πολυετή φυτά προτιμώνται από τα

μονοετή ή τα διετή. Αυτό καθιστά το *Τσι*, την δύναμη της ζωής του περιβάλλοντος, δυνατή και σταθερή.

Βράχοι

Οι βράχοι συμβολίζουν τα βουνά, τα οποία είναι κυρίαρχα στοιχεία σε πολλά μέρη της Κίνας. Τρεις τύποι βράχων ήταν ενσωματωμένοι στο σχεδιασμό των μεγάλων κλασικών κήπων-τεράστιοι βράχοι, αρκετά μεγάλοι έτσι που να περνά κανείς ανάμεσά τους, λεπτοί ίσιοι βράχοι και αυτοί, οι οποίοι είχαν περίπλοκα πρότυπα και σχήματα. Βραχόκηποι κτίζονταν στα βόρεια και δυτικά του κήπου έτσι που να παρέχουν και να ενεργούν σαν μια αντίθεση με τις λιμνούλες, οι οποίες εγκαθίσταται στα νότια και ανατολικά για να συλλαμβάνουν τις ωφέλιμες ενέργειες πιστεύοντας ότι πηγάζουν από αυτές τις κατευθύνσεις.

Οι βράχοι μπορεί να εμφανίζονται σαν άψυχοι, όμως οι Κινέζοι τους αντιλαμβάνονται να είναι γεμάτοι δύναμη και με συμβολικές εκφράσεις από τα σχήματά τους.

Μικρές πέτρες, γνωστές ως πέτρες του ονείρου, τοποθετούνται σε βράχους και σε κρεμαστάρια των περιπτέρων κήπου (*paravillon*).

Νερό

Το νερό φέρνει ενέργεια σε έναν κήπο. Μια ήσυχη λίμνη αντανακλά τον συνεχώς μεταβαλλόμενο ουρανό και φέρνει την ενέργεια της γης και τον ήλιο, το φεγγάρι, και τα σύννεφα τα οποία αντανακλούνται στην επιφάνεια. Κινούμενα νερά φέρνουν ήχο και κίνηση όπως πέφτει πάνω σε βότσαλα και δημιουργεί μικρές ρουφήκτρες και στροβίλους. Συντριβάνια δεν παρουσιάζονται στους αρχαίους κινέζικους κήπους, αλλά η νέα τεχνολογία μας επιτρέπει να φέρνουμε την ενέργεια του νερού ακόμα και στον πιο μικρό χώρο.

Το νερό συμβολίζει την ευημερία και πιστεύεται ότι είναι καλός συλλέκτης και οδηγητής του *Τσι*. Απαλά κινούμενο νερό, που κυλά σε μία μικρή λίμνη από τα ανατολικά, είναι πολύ ευοίωνα, συγκεκριμένα όταν αυτό ελίσσεται αργά και δεν μπορεί να ειπωθεί να φεύγει. Χρυσά και ασημένια ψάρια συμβολίζουν τα χρήματα και για αυτό υπάρχουν σε αφθονία στην Κίνα. Ωστόσο οι λίμνες μπορεί να είναι τετράγωνες, η φύτευση πρέπει να δημιουργεί μία νεφροειδούς σχήματος σύνθεση, η οποία εμφανίζεται να αγκαλιάζει προστατευτικά το κτίριο. Συμμετρικές συνθέσεις δεν εμφανίζονται σε μεγάλους κινέζικους κήπους αλλά γίνονται δεκτές για μικρότερους.

Μονοπάτια και Γέφυρες

Ελιγμοί μονοπατιών μέσα σε κινέζικους κήπους, στα ανοιχτά αλλά και σκεπαστά μονοπάτια, που ελαφρά καμπυλώνουν από την ανατολή φέρνουν την ευοίωνα και αυξηνόμενη ενέργεια ή πιο καμπύλα από τα δυτικά, για να ηρεμήσουν την άδεια ενέργεια η οποία σχετίζεται με αυτή την κατεύθυνση. Αψιδωτές γέφυρες σχηματίζουν ρυάκια, σχηματίζοντας τέλειους κύκλους με τις αντανακλάσεις τους στο νερό, συμβολίζοντας τον ουρανό. Άλλα τεθλασμένα με έναν παράξενο αριθμό από στροφές μονοπάτια αποτελούν *γιανγκ* και προσφέρουν μια *γιν* θέα (*vista*) στο ήρεμο νερό και τα φυτά. Ίδιος αριθμός στροφών εξίσου αποτελούν *γιν*, προσφέροντας μια θέα *γιανγκ* στα βράχια και τα κτίρια. Οι παγόδες συχνά είναι τοποθετημένες στα βορειοανατολικά και στα νοτιοδυτικά, μερικές αναφέρονται ως «Ανοίγματα του

διαβόλου», για να κρατήσει τις κακές επιρροές σε απόσταση, καθώς αυτές είναι οι διευθύνσεις των επικρατούντων ανέμων.

Δέντρα και φυτά

Η φύτευση των κινέζικων κήπων είναι μόνιμη έτσι ώστε τα δέντρα και τα φυτά να καθιστούν εντονότερα μια δυναμική σχέση με το περιβάλλον. Μπορεί να φαίνεται περίεργο που δεν δίνεται μεγάλη σημασία στο χρώμα, εκτός όταν αυτό αντανακλά το πέρασμα των εποχών, αλλά είναι συμπτωματικά ο κύριος σκοπός στον κινέζικο κήπο.

Τα πέντε στοιχεία

Τα πέντε στοιχεία του Ξύλου, της Φωτιάς, της Γης, του Μετάλλου και του Νερού είναι αγωγοί του *Τσι* και αντιπροσωπεύουν σχήματα, χρώματα και τις αισθήσεις. Ο σκοπός στον Φενγκ Σούι κήπο είναι η δημιουργία ενός χώρου, όπου κανένα από τα στοιχεία δεν θα κυριαρχεί και στον οποίο υπάρχει ισορροπία μεταξύ *γιν* και *γιαγκ*. Η αίσθηση ενός κήπου είναι πολύ διαφορετική όταν υπάρχει ισορροπία, και μπορούμε να το επιτύχουμε αυτό στο φυτικό μας πλάνο και με προσεκτική τοποθέτηση των κτιρίων μέσα στον κήπο και των διακοσμητικών. Αυτό δεν σημαίνει ότι ένας κήπος πρέπει να έχει στοιχεία από κάθε χρώμα και κάθε σχήμα. Υπάρχει ένα παλιό κινέζικο ρητό: «Πάρα πολλά χρώματα τυφλώνουν το μάτι» και υπάρχουν πολλοί κήποι γεμάτοι με κάθε λογής χρώματα, φυτά, διακοσμητικά και άλλα τεχνικά στοιχεία. Κάνουν μια πολύ εντυπωσιακή εικόνα και κλέβουν την προσοχή των περαστικών-αλλά δεν είναι μεταδοτικά σε ηρεμία και αρμονία.

Ένας Φενγκ Σούι κήπος ακολουθεί το παράδειγμα του φυσικού κόσμου στην προσπάθεια για ισορροπία μεταξύ χρώματος και σχήματος. Μας δίνει την δυνατότητα να πειραματιστούμε και να παρουσιάσουμε τα εξωτικά φυτά ή γλυπτά όπως επίσης αξιοπεριέργα κτίρια κήπου ή έναν ανοιχτότερου χρώματος κήπο.

Ξύλο

Όλα τα φυτά αντιπροσωπεύουν το στοιχείο του Ξύλου, το οποίο προφανώς κυριαρχεί στη φύτευση του κάθε κήπου, όπως επίσης τα σχήματα και χρώματα των φυτών και στην διάταξη με την οποία εμείς τα τοποθετούμε μπορούν να υποδηλώσουν άλλα στοιχεία. Για να παρουσιάσουμε το στοιχείο του Ξύλου, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε δέντρα με κολωνοειδή κόμη και καφασωτά με ξύλινη στήριξη.

Φωτιά

Η φωτιά παρουσιάζεται στα φυτά με μυτερά φύλλα και η σύσταση των μοναχικών ειδών μπορεί να μεταμορφώσει ένα άψυχο παρτέρι. Σχήματα τριγωνικά και πυραμιδοειδή είναι επίσης αντιπροσωπευτικά της Φωτιάς και πολλά στηρίγματα αναρριχόμενων φυτών υπάρχουν διαθέσιμα σε αυτά τα σχήματα. Το στοιχείο της φωτιάς είναι ισχυρό. Μια ποσότητα μικρή κόκκινου χρώματος το οποίο αντιπροσωπεύει αυτό το στοιχείο είναι αρκετό για να υπάρξει μια καθορισμένη αναφορά.

Γη

Το στοιχείο της γης παρουσιάζεται σε υλικά πλακόστρωτα και δρομάκια. Το έδαφος του κήπου δεν φαίνεται στον κήπο Φενγκ Σούι από τη στιγμή που είναι καλυμένο με φυτά. Φράκτες, καφασωτά και δρομάκια δείχνουν το στοιχείο της γης. Υπερβολές από αυτό το σχήμα μπορεί να μειώσουν το *Τσι* ενός χώρου και μπορούν εύκολα να κυριαρχήσουν σε έναν κήπο περιτριγυρισμένο από τοίχους και φράκτες.

Μέταλλο

Κυκλικά σχήματα και θόλοι αντιπροσωπεύουν το στοιχείο του Μετάλλου. Η *γιν* και *γιανγκ* όψη αυτού σε ένα κήπο μπορεί να διαφέρει αρκετά. Ψηλά, κοντά φυτεμένα και οβάλ κωνοφόρα μπορεί να απειλούν την προδιάθεση να περπατήσει κανείς ανάμεσά τους. Μια σειρά από μικρές μπάλες κωνοφόρων σκορπισμένες στον κήπο παρουσιάζουν μια ευχάριστη εικόνα. Όλοι οι άσπροι κήποι μπορεί να έχουν μια άψυχη αίσθηση αλλά σε ένα μικρό κονσερβατόριο έχουν μια ευχάριστη αίσθηση φρεσκαδας.

Νερό

Το στοιχείο του νερού εκφράζεται με κυματιστά σχήματα, και στα μονοπάτια αλλά και στις φυτεύσεις. Κήποι με χαλίκια και ρείκια αποτελούν ένα παράδειγμα για φυτεύσεις σε σχήμα των κυμάτων του νερού και παρόμοια εφέ μπορούν να φτιαχτούν με χαμηλή βλάστηση ή χρησιμοποιώντας στοιβάδες των ίδιων φυτών ή του ίδιου χρώματος.

Η μεταμόρφωση των στοιχείων

Όπως τα *γιν* και *γιανγκ* μεταμορφώνονται το ένα στο άλλο όταν η ενέργειά τους φτάσει στο μέγιστο έτσι μπορούν κάθε στοιχείο να μεταμορφώνεται σε άλλο. Το καλύτερο παράδειγμα αυτού στον κήπο είναι εκεί που το στοιχείο του Ξύλου μετατρέπεται στο στοιχείο της Γης. Σε έναν κυρίως πράσινο κήπο με διαμορφωμένα τα σύνορα στη γη και καφετιά ξύλινα, ορθογώνια έπιπλα το ξύλο μετασχηματίζεται στο στοιχείο γη με αποτέλεσμα έναν κήπο χαμηλής ενέργειας. Η λύση είναι να εισαχθούν άλλες μορφές και τόνοι χρώματος έτσι ώστε να φέρουν ζωή στον κήπο.

Το σχήμα του κήπου

Το σχήμα του αγροτεμαχίου στο οποίο υπάρχει ένα σπίτι/κτίριο είναι σημαντικό στο Φενγκ Σούι. Ισόπλευρα σχήματα είναι τα καλύτερα, έτσι ώστε να μην υπάρχουν περιοχές έξω από το πλάνο. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε διάφορα μέσα για να φαίνεται το σχήμα του αγροτεμαχίου πιο κανονικό απ'ότι είναι. Φράκτες και καφασωτά μπορούν να χωρίσουν κακοσχηματισμένα αγροτεμάχια σε ξεχωριστά εμβαδά/περιοχές, τις οποίες μπορούμε να διαμορφώσουμε κάθε μία ξεχωριστά. Η χρήση διαφορετικών υλικών στις άκρες μπορούν να δημιουργήσουν όρια, όπως επίσης τα φυτά μπορούν να διαπλατύνουν ή να καλύψουν οπτικά και τους πιο δύσκολους χώρους. Δημιουργικό φύτεμα μπορεί να δημιουργήσει κάθε εικόνα που επιθυμούμε.

Το ορθογώνιο αγροτεμάχιο

Ένα ορθογώνιο αγροτεμάχιο θεωρείται ως το ιδανικό σχήμα. Το σπίτι θα πρέπει να είναι τοποθετημένο στο κέντρο του αγροτεμαχίου έτσι ώστε ο κήπος να είναι σε αναλογία γύρω από το σπίτι.

Το τριγωνικό αγροτεμάχιο

Τα τριγωνικά αγροτεμάχια δεν θεωρούνται επιθυμητά στο Φενγκ Σούι, διότι οι γωνίες πιστεύεται ότι εκφράζουν κάτι κοφτερό. Επίσης είναι δύσκολο να μελετηθεί ο χώρος διότι δημιουργούν τρεις διαφορετικές περιοχές με στάσιμες ενέργειες. Παρόλα αυτά, με προσεκτική φύτευση και ανέγερση προπετασμάτων, είναι δυνατόν η δημιουργία της αίσθησης ενός ορθογώνιου σχήματος. Μια εναλλακτική σχεδιαστική λύση είναι να φυτευθεί έντονα στα σύνορα και η χρήση μονοπατιών καμπυλωτών μέσα στον κήπο.

Κυκλικού και Γ-σχήματος αγροτεμάχια

Κυκλικά αγροτεμάχια δυσκολεύουν την εφαρμογή. Παρόλα αυτά το *Τσι* μπορεί να κυλάει ελεύθερα κυκλικά, είναι δύσκολο να περιέχει το *Τσι* και συνιστάται η δημιουργία άλλων, πιο σταθερών σχημάτων μέσα στον κύκλο για καθιστικά εξωτερικών χώρων.

Γ σχήματος και άλλα ακανόνιστου σχήματος αγροτεμάχια είναι καλύτερα να χωρίζονται σε κανονικού σχήματος μέρη για να είναι η εφαρμογή Φενγκ Σούι πιο εύκολη.

Σχεδιάζοντας το πλάνο

Πριν δημιουργήσουμε έναν Φενγκ Σούι κήπο σημαντικό είναι να μελετήσουμε τις κατευθύνσεις της πυξίδας γύρω από τη τοποθεσία για να καθορίσουμε την διεύθυνση των επικρατούντων ανέμων και να τοποθετήσουμε τα φυτά σύμφωνα με τις προτιμήσεις του πελάτη. Όταν καθόμαστε ή δουλεύουμε στον κήπο καλό είναι να βρισκόμαστε σε ευοίωνες διευθύνσεις. Χρειάζεται επίσης να μελετήσουμε τις θέσεις των πέντε στοιχείων της τοποθεσίας για να δημιουργήσουμε μια ισορροπία μεταξύ αυτών και με τα χαρακτηριστικά που εμείς τοποθετούμε στον κήπο.

Φτιάχνοντας το σχέδιο προσέχουμε κάποια βασικά σημεία:

1. Αποτυπώση αγροτεμαχίου
2. Σημείωση του σπιτιού, των ορίων, των μεγάλων δέντρων και άλλων χαρακτηριστικών
3. Σημείωση της ένδειξης της πυξίδας κοιτάζοντας προς τα έξω από την κύρια πόρτα του σπιτιού.

6.1 Κηποτεχνικές λεπτομέρειες

Μονοπάτια

Τα μονοπάτια μεταφέρουν το *Τσι* μέσα στον κήπο και το μέγεθός τους, το σχήμα τους και τα υλικά από τα οποία είναι κατασκευασμένα μπορούν να επηρεάσουν την κίνηση της ενέργειας. Αυτό θα επηρεάσει τα συναισθήματα και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το χώρο.

Κήπος πρόσωσης

Γενικά, τα μονοπάτια οδηγούν σε εισόδους, πόρτες ή πύλες. Όταν αυτά είναι ευθεία, διοχετεύουν την ενέργεια γρήγορα έτσι ώστε να τείνουμε την προσοχή μας όχι στον κήπο αλλά να τον προσπερνάμε. Ο σκοπός σε ένα κήπο Φενγκ Σούι είναι η χρήση του μπροστινού κήπου ως ένας χώρος μεταξύ του σπιτιού και του έξω κόσμου όπου μπορούμε να κερδίσουμε ενέργεια το πρωί και να επιβραδύνουμε στο τέλος μιας δύσκολης ημέρας.

Για να επιτραπεί η χαλάρωση, τα μονοπάτια θα πρέπει να καμπυλώνουν απαλά ή να ελίσσονται, παρουσιάζοντας έτσι διαφορετικές γωνίες και εικόνες όσο εμείς περπατούμε σε αυτά. Εάν δεν έχουμε τον έλεγχο πάνω στο σχήμα του μονοπατιού, τότε λύση αποτελεί και η τοποθέτηση φυτοδοχείων κατα μήκος των μονοπατιών έτσι ώστε οι αυστηρές γραμμές του ίσιου μονοπατιού να «σπάσουν» από κρεμοκλαδή φυτά. Άλλη επιλογή είναι η διακοπή του ίσιου μονοπατιού όσο πιο συχνά γίνεται είτε με παρτέρια με φυτά ή με κάποια διακοσμητικά στοιχεία κήπου ή δημιουργώντας ένα οπτικό εμπόδιο με τη χρήση διαφορετικών υλικών.

Κήπος πίσω όψης

Τα μονοπάτια και πίσω πρέπει να έχουν μία μαιανδρική όψη έτσι ώστε συνεχώς να υπάρχουν διαφορετικές εικόνες. Ιδανικά, μπορεί να δούμε ολόκληρη την περιοχή με μια ματιά. Όπου οι κήποι είναι μεγάλης έκτασης, τα μονοπάτια μπορούν δελεαστικά να παρασύρουν τους βαινόντες ανάμεσα από περάσματα στα δέντρα, στους τοίχους και τα καφασωτά μέσα σε άλλα δωμάτια κήπου. Γραφεία και αποθήκες είναι μέρη στα οποία συχνά πάμε βιαστικά. Ένα ίσιο μονοπάτι θα μπορούσε να είναι δεκτό για την περίπτωση αυτή.

Υλικά

Τα μονοπάτια πρέπει να είναι σταθερά και να ταιριάζουν ανάλογα με το σκοπό. Τα σκύρα δεν είναι κατάλληλα υλικά για μονοπάτια σε σπίτια ηλικιωμένων ή αναπήρων εφόσον για αυτούς μπορεί να είναι και επικίνδυνο. Τα υλικά διαφέρουν στην κατάλληλότητά τους ανάλογα με την περίσταση-για παράδειγμα σε δασική περιοχή μονοπάτια από ξύλο σε αντίθεση με μαλακές επιφάνειες ταιριάζουν καλύτερα. Οι μαλακές επιφάνειες είναι και γλυστερές.

Τα υλικά κατασκευής μονοπατιών που χρησιμοποιούνται εξαρτώνται από το τοπικό αρχιτεκτονικό στυλ και καλό θα ήταν να έχουμε σκοπό την εναρμόνισή του με αυτό.

Χρωματιστό μπετόν μπορεί να δένει σε έναν αστικό κήπο αλλά δεν θα ταίριαζε σε έναν εξοχικό κήπο. Παρ'όλα αυτά τα υλικά πρέπει να δένουν με τον γύρω χώρο, τα μονοπάτια μπορούν να έχουν διαφορετικά υλικά στο σχέδιο.

Τα κράσπεδα από τούβλα για συγκεκριμένες πορείες ή η χρήση δύο διαφορετικών χρωματισμένων τούβλων είναι ακριβώς δύο από τις πολλές ιδέες που μπορεί να χρησιμοποιηθούν.

Η ακανόνιστη πλακόστρωση σπάνια χρησιμοποιείται στον κήπο Φενγκ Σούι αφού η διακοπτόμενη εμφάνιση συμβολίζει την αστάθεια. Εν τούτοις χαρακτηρίζει τους αρχαίους κινέζικους κήπους. Όπου η ακανόνιστη πλακόστρωση είναι καλά τοποθετημένη σε σταθερά διακριτά θεμέλια, οι ενώσεις δεν ραγίζουν και η επίστρωση δεν ανυψώνεται, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ακίνδυνα.

Όρια αγροτεμαχίου

Τα όρια του αγροτεμαχίου είναι απαραίτητα διότι μας παρέχουν την αίσθηση της προστασίας και της ασφάλειας. Το σημαντικότερο μέρος για υποστήριξη και ξεκούραση αποτελεί το σπίτι. Τα σύνορα είναι σημαντικά στις σχέσεις μας με τους γείτονες και με τον γύρω κόσμο γενικότερα σαν διαχωριστική γραμμή που μας δίνει την αίσθηση της ασφάλειας.

Κήπος πρόσωσης

Στην Κίνα, ιδανικό είναι να υπάρχει μια ανοιχτή θέα μπροστά από το κτίριο, με ένα μικρό φράγμα για να ορίσει τα σύνορα και να βλέπει στον νότο. Στην Δύση συχνά συναντάται και σε εύκρατα κλίματα οι περισσότεροι άνθρωποι να προτιμούν ένα κήπο στο πίσω μέρος του σπιτιού που να βλέπει στο Νότο. Στο Φενγκ Σούι συνιστάται το μπροστινό φράγμα να μην υπερβαίνει το ύψος του περβαζιού, ή το μέσο ύψος. Για να κυριαρχεί μια ισορροπία στη ζωή, είναι σημαντικό να υπάρχει μια σύνδεσή του με τον εξωτερικό κόσμο αλλά και με όλο το συνολικό γύρω περιβάλλον, γι' αυτό πρέπει να έχουμε θέα προς τον ουρανό και την εναλλαγή των εποχών. Άνθρωποι που κλείνονται μακριά από τον κόσμο μπορεί να είναι απογοητευμένοι ή χειρότερα να υποφέρουν από κατάθλιψη. Η ησυχία είναι σημαντική αλλά δεν πρέπει να αποσυνδεόμαστε από τον υπόλοιπο κόσμο.

Κήπος πίσω όψης

Τα σύνορα που επιλέγουμε για την περίμετρο του κήπου μπορεί να στηρίζουν τα φυτά όπως και να μας παρέχουν προστασία. Για να νοιώσουμε ασφάλεια τα φυτά πρέπει να συντηρούνται καλά. Καλή συντήρηση βοηθά στις σχέσεις με τους γείτονους. Απερίσκεπτη φύτευση ακατάλληλων φυτών για φράκτες, όπως το γρήγορης ανάπτυξης κυπαρίσι *Cupressocyparis leylandi*. Είτε κτίζουμε τοίχο, είτε ανεγείρουμε φράκτη ή χρησιμοποιούμε δέντρα είτε φτιάχνουμε φράκτη από φυτά για τα σύνορα πρέπει να υπάρχει η αίσθηση της αναλογίας και φύτευση φυτών τα οποία δεν θα αυξάνουν τόσο έτσι που να απλώνουν σε γειτονικά κτίρια ή να μπερδεύονται με άλλα φυτά. Εάν υπάρχουν σημεία στην περίμετρο του κήπου τα οποία δεν είναι επισφαλής τότε πρέπει να δημιουργήσουμε φράγματα τα οποία απομακρύνουν τους απρόσκλητους επισκέπτες. Φυτά όπως είναι το λινόριζο και ο πυράκανθος εξυπηρετούν μια χαρά τον σκοπό αυτό όμως δεν πρέπει να τοποθετούμε φυτά με αγκάθια τα οποία μπορούν να τραυματίσουν.

Μικρότεροι φράκτες μέσα στον κήπο τον χωρίζουν σε διαφορετικές μικρότερες περιοχές. Αυτά μπορούν να πάρουν την μορφή φυτικών φρακτών, φρακτών από ξύλο ή άλλα υλικά ή καφασωτών ή ακόμα και η εναλλαγή από πράσινα παρτέρια σε παρτέρια με άνθη ή ακόμα από γρασίδι σε δάπεδο. Μπορούμε να

χρησιμοποιήσουμε ένα μοναχικό θάμνο ή ένα φυτοδοχείο για την αίσθηση του φράγματος.

Υλικά

Φράκτες κατασκευάζονται από μεγάλη ποικιλία διαφόρων υλικών, ή μπορεί να φυτευτούν φυτά για το σχηματισμό φυτικού φράκτη. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται ικανότητα για να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο και διαρκές εφφέ. Εάν το αγροτεμάχιο καμπυλώνει, τότε η τοποθέτηση ενός ίσιου τοίχου χαλάει την εικόνα. Εάν ο φυτικός φράκτης φτιάχνεται με διαφορετικά φυτά τότε λανθασμένη υφή και στήριξη θα φέρει αρνητικό αποτέλεσμα.

Όταν τοποθετείται ένας φράκτης πρέπει να προσεχθεί η ένταση των ανέμων. Μπορεί να έχει επιπτώσεις στα φυτά καθώς και τους ανθρώπους που κάθονται στην άλλη πλευρά μιας στέρας κατασκευής. Σε τέτοια μέρη μια διαπερατή δομή είναι και η επιθυμητή.

Νερό στον Κήπο

Το νερό είναι πολύ σημαντικό σε ένα Φενγκ Σούι κήπο. Στην Κίνα συμβολίζει την συσσώρευση της ενέργειας *Τσι*, η οποία είναι συνώνυμη με την ευημερία.

Λιμνούλες κήπου

Κάθε υδάτινο χαρακτηριστικό κοντά στο σπίτι πρέπει να βρίσκεται σε αναλογία με αυτό. Μεγαλύτερο δεν είναι πάντα καλύτερο σε αυτή την περίπτωση, καθώς μεγάλες εκτάσεις νερού συμβολικά θα μας πνίξουν. Μια λίμνη η οποία είναι πολύ μεγάλη θα μετριάσει την ένταση των επαγγελματικών προοπτικών, και εάν ένα συντριβάνι είναι δυσανάλογο τότε θα είναι κουραστικό. Καθετί στον κήπο πρέπει να δένει αρμονικά με τα υπάρχοντα χαρακτηριστικά και με το τοπίο. Τα υλικά που χρησιμοποιούμε είναι σημαντικά όπως η θέση των στοιχείων. Μυτερές γωνίες μπορούν να κατευθύνουν «δηλητηριώδη βέλη» προς το σπίτι ή το καθιστικό κήπου.

Είτε ζούμε σε πόλεις ή στην ύπαιθρο, η λιμνούλα θα τραβήξει την άγρια ζωή (έντομα, πουλιά). Μικρά ζώα που πέφτουν στη λίμνη μπορεί να μην μπορούν να ξαναβγούν εκτός εάν τους παρέχουμε τα μέσα. Εάν μια λίμνη έχει απότομες όχθες, τότε πρέπει να τοποθετήσουμε τους βράχους ή ξέρες με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει μια διαφυγή. Εάν υπάρχουν μικρά παιδιά στο νοικοκυριό θα πρέπει να σιγουρευτούμε ότι οι λιμνούλες είναι ασφαλείς.

Το ιδανικό σχήμα για τις λιμνούλες είναι το ακανόνιστο, μιμώντας τις φυσικές. Όσο πιο ακανόνιστο το σχήμα τόσο περισσότερα φυτά και άγρια ζωή θα ευδοκιμήσουν στην λίμνη και γύρω από αυτή.

Κυκλικού σχήματος λιμνούλες έχουν την τάση να μεταφέρουν το *Τσι* μακριά και γρήγορα και τετράγωνες αποτελούν δηλητηριώδη βέλη. Ορθογώνιου σχήματος είναι ευκολότερες στην κατασκευή παρόλα αυτά μπορεί να απαλύνουμε τις γωνίες φτιάχνοντας το σχήμα πιο φυσικό αφού φυτέψουμε τις γωνίες με φυτά.

Η θέση του νερού

Αρχαία κινέζικα κείμενα όρισαν μεγάλο απόθεμα μέσω των προτύπων στην επιφάνεια του νερού, πιθανώς με τρόπο που καθορίζει η διεύθυνση του ανέμου. Η

διεύθυνση της ροής του νερού καθορίζει την καλύτερη θέση φύτευσης ορισμένων τύπων καλλιέργειών.

Η διεύθυνση από που το νερό έρχεται ή φεύγει από την ιδιοκτησία θεωρείται κριτικό σημείο, αλλά οι θεωρίες ποικίλουν. Μία θεωρία ισχυρίζεται ότι αυτή πρέπει να συμφωνεί με τις ευοίωνες διευθύνσεις. Άλλη πάλι θεωρεί ότι στα σπίτια που βλέπουν στον Βορρά, στον Νότο ή στη Δύση, το νερό πρέπει να περνά από τα ανατολικά ή από τα αριστερά στα δεξιά μπροστά από το οικόπεδο. Αντιστρόφως, αν ένα σπίτι κοιτάζει βοριοανατολικά, νοτιοανατολικά, βοριοδυτικά ή νοτιοδυτικά, το νερό πρέπει να έρχεται από τη δύση. Άλλη θεωρία λέει από την ανατολή εφόσον αυτή είναι η διεύθυνση της αύξησης, ανάπτυξης και παραγωγής

Εφόσον λίγοι μπορούν να έχουν την πολυτέλεια να περνά ένα ποτάμι μπροστά από το σπίτι τους θα πρέπει να βρούμε πιο σχετικούς λόγους για την ύπαρξη υδάτινων χαρακτηριστικών στον κήπο.

Ο κύριος κανόνας για τη θέση του νερού είναι ότι δεν πρέπει να κυλά το νερό γρήγορα από ψηλότερο σημείο προς το σπίτι επειδή υπάρχει ο κίνδυνος της πλυμύρας. Θεωρείται ότι είναι ευοίωνα εάν το νερό κυλά απαλά προς το σπίτι, διότι συμβολίζει την ευημερία που μπαίνει σε αυτό. Κύλισμα από τα ανατολικά και προς την ωφέλιμη για μας κατεύθυνση είναι επίσης ευοίωνα.

Υπάρχουν πολλά δείγματα από στοιχεία για το νερό στην αγορά τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν όμως η επιλογή θα πρέπει να είναι σε αρμονία με το γύρω περιβάλλον σύμφωνα με τους κανόνες σχεδίασης. Επίσης τα υλικά και τα στοιχεία πρέπει να βρίσκονται σε ισορροπία μεταξύ τους.

Έπιπλα κήπου και δομές

Όσο εκτείνουμε το ζωτικό μας χώρο έξω από το σπίτι, τα έπιπλα που διαλέγουμε πρέπει να εκφράζουν τις εσκεμμένες λειτουργίες του κήπου-χώρος παιχνιδιού, χώρος χαλάρωσης-όπως επίσης και τις προσωπικές προτιμήσεις του πελάτη.

Καρέκλες και τραπέζια

Τα χρώματα μπορούν να επιλεγούν σύμφωνα με το προσωπικό γούστο του πελάτη, όμως μόνο εάν τα πέντε στοιχεία λαμβάνονται υπόψιν. Καρέκλες πρέπει να είναι άνετες αλλά συνήθως είναι κατασκευασμένες από ξύλο ή μέταλλο, κάτι που είναι ναί μεν δεκτό εάν το σχέδιο είναι σωστό αλλά άβολο εάν δεν είναι εργονομικές.

Τα τραπέζια πρέπει να επιλέγονται ανάλογα με την λειτουργία τους. Τετράγωνα τραπέζια και ένα μικρό τετράγωνο τραπέζι δίπλα στην αγαπημένη μας καρέκλα σε ένα ήσυχο σημείο τείνει να μας κρατά εκεί και να μας εμποδίζει να ψάχνουμε να κάνουμε κάτι. Στρογγυλά τραπέζια είναι κατάλληλα για ζωντανές συζητήσεις αλλά δεν κρατά τους ανθρώπους για πολύ. Ορθογώνια τραπέζια με στρογγυλές γωνίες είναι το συνήθες σχήμα για έπιπλα κήπου-ίσως όμως σε αυτά οι καθήμενοι να αισθανθούν παραμελειμένοι.

Γλάστρες και διακοσμητικά κήπου

Δοχεία κάθε δυνατού σχήματος, χρώματος και σχεδίου διατίθενται σήμερα στο εμπόριο, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν με φυτά ή και χωρίς. Ο πηλός είναι παραδοσιακά το υλικό για γλάστρες και τα φυτά δείχνουν εκεί πιο ωραία. Κάποιες που έχουν ανοιχτά χρώματα, δίνουν την αίσθηση του καλοσωρίσματος μπορεί να έρχονται σε αντίθεση με τα χρώματα στον κήπο. Τα πέντε στοιχεία λαμβάνονται υπόψη για να ελέγξουμε εάν τα χρώματα των γλαστρών είναι σύμφωνα με αυτά των φυτών που θα χρησιμοποιηθούν. Τα σχήματα είναι επίσης σημαντικά.

Σε κρύα κλίματα οι γλάστρες θα πρέπει να είναι και ανθεκτικές στο κρύο.

Γενικά οι γλάστρες κάνουν έντονη εντύπωση. Έντονα διακοσμημένες γλάστρες ταιριάζουν σε έναν επίσημο κήπο όπου μπορούν να φαίνονται και από απόσταση αλλά δείχνουν αταίριαστες σε ένα μικρότερο κήπο όπου μπορεί να κρύβονται από άλλες γλάστρες.

Σπάνια θα προσέξουμε γλάστρες στο επίπεδο του εδάφους ενώ γλάστρες τοποθετημένες σε ύψωμα ξεχωρίζουν περισσότερο.

Διακοσμητικά στοιχεία

Τα διακοσμητικά στοιχεία στον κήπο είναι διασκεδαστικά στο μάτι του παρατηρητή, ειδικά εάν τα έχει φτιάξει ο ίδιος ο ιδιοκτήτης. Ο κήπος μπορεί να αποτελεί τον χώρο στον οποίο παρουσιάζουμε την δημιουργικότητά μας και παρέχει την δυνατότητα για τέχνες και χειροτεχνία. Μωσαϊκά χρησιμοποιούνται για παράδειγμα σε γλάστρες και τοποθετούνται σε αίθρια, σε πισίνες και τοίχους έτσι ώστε να υπάρχουν ζωντανά χρώματα στον κήπο. Ηλιακά ρολόγια είναι δημοφιλή για τους κήπους και παρέχουν χρήσιμη γνώση στα παιδιά.

Τα αντικείμενα που τοποθετούνται στον κήπο πρέπει να ταιριάζουν με το όλο σχέδιο.

Αγάλματα

Προμηθευτές υλικών για κήπους προσφέρουν μια μεγάλη έκθεση από αγάλματα, δίνοντας την δυνατότητα διαμόρφωσης ενός εξωτερικού χώρου από ιστορικό μέχρι γιαπωνέζικο κήπο ή ακόμα έναν κήπο φτιαγμένο με φαντασία γεμάτο με νεράιδες. Οι ίδιες αρχές σχεδίασης εφαρμόζονται στα αγάλματα όπως και για κάθε πτυχή της θεωρίας Φενγκ Σουί. Είναι θέμα αναλογίας, στύλ, και υλικών και αν ταιριάζουν με το γύρω περιβάλλον. Άλλο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η εντύπωση που προκαλούν σε μας υποσυνειδητά, θετική ή αρνητική αίσθηση.

Τα αγάλματα έχουν συνήθως την μορφή των ανθρώπων ή των ζώων και έχουμε την ανάγκη να αισθανόμαστε άνετα με τις εικόνες που δημιουργούμε στον κήπο μας: καλό είναι τα τυχόν πορτραίτα που χρησιμοποιούμε να μας αρέσουν.

Αγάλματα μικρών παιδιών είναι συνήθως ευχάριστα, αλλά μπορεί και δυσάρεστα αν μας θυμίζουν τα παιδιά μας που έχουν μεγαλώσει πλέον ή το γεγονός ότι δε μπορούμε να έχουμε παιδιά. Αγάλματα ζώων είναι χαρούμενα εφόσον αυτά δεν αποτελούν συνεχώς μια θύμηση κατοικιδίων ζώων τα οποία έχουν πεθάνει ή αντιπροσωπεύουν είδη που δεν μας αρέσουν. Θα πρέπει να γνωρίζουμε για την ενέργεια του αγάλματος, είτε είναι άγριο και αυστηρό ή προπετής και ζωηρός, θα επηρεάσει τα συναισθήματά μας όσο βρισκόμαστε στον κήπο.

Τα αγάλματα αποτελούνται από διάφορα υλικά και πρέπει να ταιριάζουν με το γύρω περιβάλλον. Πλαστική οξειδωση χαλκού σε μοντέρνα μετάλλια αγάλματα

συγκρούεται με τη φυσική πρασινάδα των φυτών του κήπου. Λαμπρά άσπρα αγάλματα έχουνε σκληρή εμφάνιση και δεν δίνουν καλή εντύπωση.

Δεν αποτελεί όμως καλή λύση η τοποθέτηση ενός αγάλματος ανθρώπου σε πραγματικό μέγεθος σε έναν ανοιχτό χώρο εφόσον μπορεί και να φοβερίζει την νύχτα. Ένα τεράστιο, διακοσμητικό καμπυλωτό συντριβάνι είναι ωραίο για τους κήπους των Βερσαλλιών αλλά όχι σε έναν μικρό αστικό κήπο.

Φωτισμός κήπου

Υπάρχουν δυο είδη φωτισμού στον κήπο. Το πρώτο είναι για λόγους πρακτικούς ώστε να μας επιτραπεί η δυνατότητα χρήσης του κήπου μετά την δύση του ηλίου, και το δεύτερο είναι για ξεχωριστά εφέ και ατμόσφαιρα.

Φωτίζοντας τα δρομάκια

Ειδικά όπου υπάρχει φως από το δρόμο, είναι σημαντικό για τους ένοικους και τους επισκέπτες να μπορούν να έχουν ασφαλή πρόσβαση στο σπίτι-στην είσοδο. Τα φώτα, τα οποία είναι στοιχισμένα στα μονοπάτια και αυτά που είναι εγκατεστημένα σε σκάλες κάνουν το σπίτι πιο φιλόξενο απ'ότι εάν είχαμε να διαλέξουμε προσεκτικά το δρόμο μας μέσα από εμπόδια στο σκοτάδι. Μία παραμελημένη περιοχή είναι συνήθως ο αριθμός του σπιτιού. Προβολείς είναι ευρύτατα διαδεδομένοι για τον κήπο, όμως πρέπει να σιγουρέψουμε την σωστή θέση τους έτσι ώστε να μην προκαλεί στο πέρασμα περαστικών.

Ο φωτισμός του κήπου μπορεί να υφίσταται και την ημέρα. Το κλειδί για το φωτισμό στον κήπο είναι να κρατηθεί απλό προσεγγίζοντας συγκεκριμένα στοιχεία για την δημιουργία μιας ήρεμης, γιν ατμόσφαιρας. Ο φωτισμός δίπλα ή κάτω μπορεί να φωτίσει προς τα πάνω ένα άγαλμα ή ένα βράχο και δίνει μια εντελώς διαφορετική βραδινή ατμόσφαιρα.

Φωτίζοντας τα φυτά

Συνήθως κοιτάμε τα φυτά από ψηλά, αλλά η τοποθέτηση φωτιστικών πίσω ή κάτω από αυτά μας επιτρέπει να τα δούμε από διαφορετική ματιά και το αποτέλεσμα μπορεί να είναι καταπληκτικό. Δέντρα φωτισμένα από κάτω, ειδικότερα ανθισμένα δέντρα και αυτά που έχουν ενδιαφέροντα σχήματα βλαστών. Τοποθετώντας χαμηλής εντάσεως φώτα σε δέντρα δημιουργούμε «χορευτικές» σκιές στο έδαφος εφόσον αυτό περνά μέσα από τα κλαδιά.

Ο φωτισμός του κήπου είναι καλύτερα να τοποθετείται κάτω από το ύψος των ματιών για να μειώσουμε το θάμπωμα και να αποφύγουμε την δημιουργία σκιών οι οποίες μπορεί να συγχίζουν το βράδυ. Θα πρέπει να έχουμε σκοπό να δημιουργούμε pools of light τα οποία μας οδηγούν μέσα στον κήπο παρά να προσπαθήσουμε να φέρουμε την μέρα στον κήπο και να τα φωτίσουμε όλα. Μεγάλη προσοχή πρέπει να

τηρηθεί στην τοποθέτηση των φώτων διαφορετικά ίσως να διαισθανθούμε δυσφορία καθώς ενδεχομένως διερχόμεστε από σκοτεινούς χώρους.

Η ασφάλεια είναι υψίστης σημασίας όταν γίνεται χρήση του ρεύματος στον κήπο. Οι λιμνούλες δεν πρέπει να έχουν φως, όμως περιμετρικά φώτα μπορεί να συμπληρώνουν το αποτέλεσμα.

7. Η αξιοποίηση των ελληνικών ενδημικών φυτών στις κηποτεχνικές εφαρμογές του Feng Shui

Κατά την σύνταξη μιας κηποτεχνικής μελέτης πρέπει να φροντίζει ο κηποτέχνης ή αρχιτέκτονας τοπίου να αξιοποιεί τα φυτά και σαν στοιχεία αισθητικής απόλαυσης αλλά και για τις λειτουργικές τους ιδιότητες.

Τα φυτά αποτελούν τα ζωντανά στοιχεία του κήπου και η σωστή εκλογή και χρήση τους δίνει τον χαρακτήρα του κήπου και αξιοποιεί τη λειτουργική και αισθητική αξία τους.

Επίσης έχοντας υπόψη ο μελετητής την υφιστάμενη κατάσταση ενός χώρου, που πρέπει να διαμορφώσει σε κήπο, θα πρέπει να επιλέξει τα κατάλληλα φυτά που ταιριάζουν εξετάζοντας τα από διάφορες απόψεις.

Για την εκλογή των φυτών για φύτευση στον κήπο και γενικότερα στο τοπίο λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που έχουν σχέση με το οικολογικό περιβάλλον, με την διαθεσιμότητα στην αγορά, με την διαμόρφωση του επιθυμητού κόστους και με την αισθητική τους αξία σαν αρχιτεκτονικά στοιχεία (μορφή, μέγεθος, υφή και χρώμα φυτών).

Ο άνεμος, η ηλιοφάνεια, η θερμοκρασία, το υψόμετρο, το έδαφος, οι κλίσεις, η έκθεση, η μορφολογία του εδάφους, η ποσότητα και ποιότητα του νερού και οι βροχοπτώσεις παίζουν πρώτο ρόλο στην επιλογή των φυτών.

Για να έχει ένας Φενγκ Σούι κήπος επιτυχία πρέπει να γίνεται χρήση κατάλληλων *γιν* και *γιαγκ* φυτών.

Τα φυτά αντιπροσωπεύουν το στοιχείο του ξύλου, το μοναδικό στοιχείο από τα πέντε που λέγεται ότι «έχει ζωή». Τα φυτά έχουν εγγενή ενέργεια *Γιανγκ*. Ωστόσο, όταν η ενέργεια *Γιανγκ* είναι υπερβολικά ισχυρή, η ζωτική ενέργεια μπορεί να γίνει υπέρ το δέον κυριαρχική, γι' αυτό οι δάσκαλοι του Φενγκ Σούι (σιασένγκ) συνιστούν την παρουσία της ενέργειας *Γιν* στον κήπο (για να υπάρξει ισορροπία). Η ύπαρξη σκιερών σημείων στον κήπο εξυπηρετεί ακριβώς αυτό το σκοπό. Έτσι, οι ψηλότεροι θάμνοι και τα φυλλωτά δέντρα πρέπει να αναμειγνύονται προσεκτικά με τους χαμηλούς θάμνους για την επίτευξη και τη διατήρηση της αρμονίας *Γιν* και *Γιανγκ*.

Σύμφωνα με το Φενγκ Σούι, τα φυτά έχουν το δικό τους συμβολισμό. Για παράδειγμα, τα άνθη δαμασκηνιάς αντιπροσωπεύουν την ομορφιά και την νεότητα, ενώ το μπαμπού συμβολίζει την μακροζωία. Όλα τα φυτά και τα δένδρα μπορούν επίσης να ταξινομηθούν σαν *Γιν* ή *Γιανγκ*.

Τα φυτά που λέγεται ότι έχουν το ισχυρότερο στοιχείο *Γιανγκ* είναι:

Μπαμπού
Κερασιά
Χρυσάνθεμο
Ορχιδέα
Παιωνία
Ιτιά

Ενώ εκείνα που έχουν πανίσχυρο στοιχείο Γιν είναι:

Βερικοκιά
Γιασεμί
Μανόλια
Αγλαδιά
Ροδόδεντρο
Τριανταφυλλιά.

ΟΔΗΓΟΣ ΦΥΤΕΥΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΟΥΡΑΝΙΑ ΖΩΑ	
Φοίνικας	Θάμνοι, παρτέρι με βότανα
Δράκοντας	Δέντρα, μεγάλοι θάμνοι
Τίγρης	Άνθη, μικροί θάμνοι, γρασίδι
Χελώνα	Μικρά αειθαλή, φυτά για φράκτες

Φυτά με αγκάθια πχ. κάκτοι αλλά και μπονσαϊ πρέπει να αποφεύγονται σε έναν κήπο Φενγκ Σούι καθώς φυτά με στρογγυλού σχήματος φύλλα είναι αυτά που προτιμώνται.

Για το ελληνικό περιβάλλον επιλέγουμε φυτά ενδημικά που να πληρούν τις προϋποθέσεις για τη χρήση τους σε κάθε περίπτωση ενός Φενγκ Σούι κήπου και που να αντέχουν στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής. Με τον όρο ενδημικά φυτά εννοούμε τα φυτά που φύονται σε συγκεκριμένο τόπο.

Πολλά όμως δημοφιλή φυτά κηποτεχνίας προέρχονται από την Κίνα πχ. χρυσάνθεμα, τριαντάφυλλα και θεωρούνται τυπικά Φενγκ Σούι φυτά χρήσιμα για την κατασκευή ενός κήπου του Φενγκ Σούι.

Λίδονται ενδεικτικά κάποια παραδείγματα φυτών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως Φενγκ Σούι φυτά στο ελληνικό περιβάλλον

Ασημοϊτιά, *Salix alba* (Salicaceae)

Γιν

Συμβολισμός: χάρη

Περιγραφή: Η ιτιά θεωρείται από το Φενγκ Σούι ως ο καλύτερος αγωγός του Τσι σε έναν κήπο. Δέντρο αναλογικό με στρογγυλό σχήμα, με δυνατό κορμό και απλωτά κλαδιά. Έχει φύλλα λογχοειδή, λεπτά και οδοντωτά, πράσινου χρώματος από την πάνω μεριά του ελάσματος ενώ από την κάτω είναι ασημόχρωμα. Έχει ύψος 18m και διάμετρο κόμης 10m. Απαντάται συνήθως κατά μήκος τρεχούμενων νερών και γενικά σε υγρές τοποθεσίες.

Πεύκη η πίτυς, *Pinus pinea* (Pinaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: ευγένεια

Το Φενγκ Σούι λέει ότι το πεύκο αντιπροσωπεύει την ευγένεια και την εντιμότητα, επειδή δεν μαραίνεται το χειμώνα και παραμένει πιστό στις δυσκολίες.

Περιγραφή: Το δένδρο είναι αειθαλές με ύψος γύρω στα 12-15m. Διάμετρος κόμης 6m. Η βλάστηση είναι πυκνή σε σχήμα ομπρέλας. Τα φύλλα είναι βελονοειδή μήκους 12-15cm. Τα αρσενικά άνθη σχηματίζουν μικρούς κίτρινους ίουλους, στις μασχάλες των φύλλων, ενώ τα θηλυκά είναι πρασινοκίτρινα. Ανθίζει την άνοιξη. Ο καρπός είναι κώνος.

Προτιμά τα αργιλοαμμώδη εδάφη, μικρού υψόμετρου, χωρίς ασβέστιο και αντέχει στα σταγονίδια της θάλασσας, τους ισχυρούς ανέμους, τη ζέστη, την ξηρασία και τις χαμηλές θερμοκρασίες. Αποστάσεις φύτευσης: 4-6m. Κατάλληλο για ανεμοφράκτες για κήπους. Μεμονωμένο μπροστά σε κτίρια και κήπους σπιτιών.

Σφενδάμι το πεδινό, *Acer campestre* (Aceraceae)

Γιν

Συμβολισμός: επιτυχία

Περιγραφή: θεωρείται υπερασπιστής ενάντια στο κακό Σα.

Δέντρο μικρό έως 15m ύψος και 6m κόμη, φυλλοβόλο. Έχει πυκνές διακλαδώσεις, ροζιασμένο κορμό με φελλώδη φλοιό. Τα φύλλα του είναι μικρά, πράσινα, γυαλιστερά από πάνω και χνουδωτά από κάτω, με μακρύ μίσχο. Τα άνθη βγαίνουν την άνοιξη, στις κορυφές των κλαδιών και σχηματίζουν μικρά, πρασινωπά μπουκέτα. Προσαρμόζεται σε εύκρατα κλίματα ή ψυχρά και ευδοκιμεί στον ήλιο ή στην ημισκιά, σε υγρά και στραγγερά εδάφη. Αντέχει στην ξηρασία, επιδέχεται κλάδεμα. Ιδανικό για σχηματισμένους φράκτες, για τοίχους, για μεγάλες συστάδες.

Αμυγδαλιά, *Prunus amygdalus* (Rosaceae)

Γιν

Συμβολισμός: καλοτυχία

Περιγραφή: Σύμβολο καλοτυχίας λόγω των θρεπτικών ιδιοτήτων του αμύγδαλου.

Η άγρια μορφή της κάνει άνθη ρόδινα και καρπούς μικρούς και πικρούς, ενώ η καλλιεργούμενη έχει ρόδινα ή λευκά και καρπούς γλυκούς, φαγώσιμους. Φύλλα ελλειπτικά-λογχοειδή. Αντέχει στα ασβεστώδη εδάφη και στην ξηρασία. Διάμετρος κόμης 5-6cm και ύψος 3-4m.

Βερυκοκιά, *Prunus armeniaca* (Rosaceae)

Γιν

Συμβολισμός: καρποφορία

Περιγραφή: Το χρυσαφένιο χρώμα και ο συμβολισμός της καρποφορίας έκανε τη βερυκοκιά σημαντικό δένδρο στην κηποτεχνία του Φενγκ Σούι.

Οι προύνοι ζητούν άπλετο ήλιο, ελαφρά και στραγγερά εδάφη που περιέχουν ένα ελάχιστο ποσοστό αλκαλικών ουσιών. Φυτεύονται μεμονωμένοι ή σε ομάδες.

Κουτσουπιά, *Cercis siliquastrum* (Leguminosae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: ρομάντζο

Περιγραφή: Μεγάλος φυλλοβόλος θάμνος ή μικρό δέντρο μέχρι 8m ύψος με κόμη σφαιρική και πυκνή διαμέτρου 2m. Φύλλα δισκοειδή. Τα άνθη του βγαίνουν πριν ή μαζί με τα φύλλα την άνοιξη. Έχουν σχήμα πεταλούδας και χρώμα ρόδινο. Σχηματίζουν πυκνά μπουκέτα, κατά μήκος των κλάδων και ανθίζει νωρίς την άνοιξη, Μάρτιο-Απρίλιο, για ένα μήνα πριν βγούν τα φύλλα του. Αντέχει στην ξηρασία, στους ανέμους και τις χαμηλές θερμοκρασίες. Αναπτύσσεται σχεδόν σε όλα τα εδάφη. Αποστάσεις φύτευσης: 3-4m. Φυτεύεται μεμονωμένο, σε ομάδες, σε συσταδες, σε ελεύθερους και σχηματισμένους φράκτες.

Ροδακινιά, *Prunus persica* (Rosaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: αθανασία

Περιγραφή: Στην κινέζικη παράδοση η ροδακινιά συμβολίζει τη γονιμότητα και την αθανασία, ενώ στο Φενγκ Σούι θεωρείται σύμβολο της άνοιξης, του γάμου και επίσης της αθανασίας. Σύμφωνα με το Φενγκ Σούι τα ροζ ανοιχτά άνθη της ροδακινιάς διώχνουν το κακό Σα και είναι ένα δένδρο για τον πίσω κήπο.

Μανόλια, *Magnolia grandiflora* (Magnoliaceae)

Γιν

Συμβολισμός: άρωμα

Περιγραφή: Αειθαλές δέντρο που φτάνει έως και 12m ύψος και έχει πυκνή βλάστηση με σχήμα πυραμιδοειδές. Διάμετρος κόμης 3-4m. Τα φύλλα είναι απλά, ωοειδή, επιμήκη, μήκους 10-20cm, δερματώδη, βαθυπράσινα, γυαλιστερά στην πάνω επιφάνεια, χνουδωτά στην κάτω. Άνθη μονά στις άκρες βλαστών, αρωματικά, διαμέτρου 20-25cm λευκοκίτρινα. Ανθίζει από Ιούνιο έως Σεπτέμβριο. Μεταφυτεύεται με μπάλα χρώματος. Θέλει πλούσια εδάφη, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιαζόμενα. Φυτεύεται μεμονωμένο κυρίως. Αποστάσεις φύτευσης: 5-10m.

Πασχαλιά, *Syringa vulgaris* (Oleaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: σφρίγος

Περιγραφή: Φυλλοβόλος θάμνος ή μικρό δέντρο με ύψος 2-5m και γρήγορο ρυθμό ανάπτυξης. Διάμετρος κόμης 3,50m. Φύλλα απλά, φαρδιά, ωοειδή, οξύλυκτα έως καρδιοσχήμα, αντίθετης διάταξης επί των βλαστών. Πλούσια άνθιση από τον Απρίλιο έως τον Μάιο. Άνθη μοβ-ροζ, σωληνοειδή, αρωματικά σε μεγάλες επάκριες όρθιες ταξιανθίες. Προσαρμόζεται σε όλα τα εδάφη, αν και προτιμάει τα γόνιμα και τις ηλιαζόμενες θέσεις. Αποστάσεις φύτευσης: 1,5-2m. Φυτεύεται μεμονωμένο και σε συστάδες μέσα σε χλοοτάπητα και σε φυτοδοχεία.

Ιβίσκος, *Hibiscus rosa-sinensis* (Malvaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: αφθονία

Περιγραφή: Ημιαειθαλής καλλωπιστικός θάμνος και αειθαλής σε θερμότερες περιοχές. Γρήγορο ρυθμό ανάπτυξης και όρθιο σχήμα ύψους 1-2,5m. Διάμετρος κόμης 1,5m. Φύλλα μεγάλα, ωοειδή, λεπτής υφής με περιφερειακή οδόντωση και επιφάνεια λεία και γυαλιστερή, σκούρου πράσινου χρώματος κατ'εναλλαγή πάνω στους βλαστούς. Άνθη μεγάλα, μοναχικά, χοανοειδή, κόκκινα, ροζ, λευκά, πορτοκαλί μονά ή διπλά. Ανθίζει από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο. Προσαρμόζεται σε όλα τα εδάφη, απαιτεί όμως τακτικά ποτίσματα, ιδιαίτερα την περίοδο της ανθοφορίας. Ευαίσθητο στους ανέμους και προτιμά ηλιαζόμενες θέσεις. Αποστάσεις φύτευσης: 1-1,5m. Φυτεύεται μεμονωμένο ή σε μικρές ομάδες αλλά και σε φυτοδοχεία.

Παιωνία, *Paeonia clusii* (Paeoniaceae)

Γιν

Συμβολισμός: πλούτος

Περιγραφή: Πόα με ρίζωμα πολυετές. Φύλλα μεγάλα, δις τρισχιδή με φυλλάρια βαθιά χωρισμένα σε στενούς, μυτερούς λοβούς. Άνθη 6-14cm, λευκού χρώματος. Ανθίζει τον Απρίλιο-Μάιο. Καρπίδια 2-8. Βλαστοί 20-30 cm, κοκκινωποί. Φυτεύεται μεμονωμένος ή σε ομάδες. Ύψος 1,5m και διάμετρος κόμης 1m.

Πυράκανθος, *Pyracantha coccinea* (Rosaceae)

Γιν/Γιανγκ

Συμβολισμός: ευγένεια

Περιγραφή: Θάμνος αειθαλής, πυκνόκλαδος με ύψος έως 2m και κλαδιά αγκαθωτά. Φύλλα μικρά, δερματώδη, σκουροπράσινα. Διάμετρος κόμης 2-3m. Τα άνθη του είναι μικρά, μέχρι 1cm, λευκά. Φυτρώνουν πολλά μαζί. Μικροί σφαιρικοί με ζωηρό κόκκινο ή πορτοκαλοκόκκινο χρώμα, εμφανίζονται τον Σεπτέμβριο και διατηρούνται μέχρι την επόμενη ανθοφορία. Ανθεκτικό φυτό που προτιμά τα εδάφη με καλή στράγγιση και τα ασβεστούχα. Αναπτύσσεται σε ημισκιερά μέρη. Αποστάσεις φύτευσης 1-2,5m ή 1m για φράκτες.

Ροδόδεντρο, *Rhododendron ponticum* (Azaleaceae)

Γιν

Συμβολισμός: λεπτότητα

Περιγραφή: Θάμνος αειθαλής, έως 3m ύψος, με φύλλα προμήκη, μυτερά. Διάμετρος κόμης 1m. Τα φύλλα είναι από πάνω γυαλιστερά και από κάτω θολά, ανοιχτοπράσινα. Τα άνθη του έχουν ανοιχτό ροζ χρώμα και βγαίνουν πολλά μαζί, στην κορυφή των κλαδιών, πάνω από μακριούς μίσχους. Απαιτούν όξινα εδάφη και ανθίζουν τον Απρίλιο.

Τριανταφυλλιά, *Rosa canina* (Rosaceae)

Γιν/Γιανγκ

Συμβολισμός: ομορφιά

Περιγραφή: Βλαστοί μέχρι 3m, φυλλοβόλος θάμνος, με ισχυρά, κυρτά αγκάθια. Φύλλα με 5-7 φυλλάρια, 15-40mm, ωοειδή, αντωνοειδή ή ελλειπτικά, πριονωτά και λεία. Πέταλα ανοιχτορόδινα, σπάνια λευκά. Τα τρία σέπαλα με πλάγιους λοβούς, καρπός κόκκινος, λείος. Άνθηση τον Απρίλιο-Μάιο.

Αγιόκλιμα, *Lonicera japonicum* (Caprifoliaceae)

Γιν

Συμβολισμός: πιστότητα

Περιγραφή: Φυτό αειθαλές αναρριχώμενο με ζωηρή ανάπτυξη, ύψους μέχρι 10m, βλαστούς ισχυρούς, ευλύγιστους και φύλλα αντίθετης διάταξης, βραχύμισχα και μερικές φορές χνουδωτά. Άνθη λευκορόδινα, μετατρέπονται σε κρεμ-κιτρινωπά, πολύ εύοσμα. Ανθίζει από τον Ιούνιο μέχρι τον Οκτώβριο. Προτιμά τα δροσερά και ηλιαζόμενα εδάφη. Κατάλληλο για φράκτες, πέργκολες και κιόσκια. Καλύπτει επιφάνεια 6-8τμ.

Γιασεμί το μεγανθές, *Jasminum grandiflorum* (Oleaceae)

Γιν

Συμβολισμός: φιλία

Περιγραφή: Αποτελεί σύμφωνα με το Φενγκ Σούι ιδανικό αναρριχητικό φυτό για τις εισόδους. Αειθαλές αναρριχώμενο φυτό ύψους 3-5m. Οι βλαστοί του είναι μικροί, διακλαδιζόμενοι, λείοι, γωνιώδεις και κάμπτονται προς τα κάτω. Φύλλα σύνθετα, περιττόληκτα, που αποτελούνται από 5 ή 7 φυλλάρια, ανοικτοπράσινα, ωοειδή ή στρογγυλά. Τα άνθη είναι εύοσμα, λευκά, λίγο ρόδινα εξωτερικά. Ευαίσθητο στο κρύο, ευδοκιμεί σε προστατευμένες, προσήλιες θέσεις. Χρησιμοποιείται για να διακοσμήσει κιόσκια, πέργκολες και γλάστρες.

Κλιματίδα, *Clematis vitalba* (Ranunculaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: σφρίγος

Περιγραφή: Φυλλοβόλο αναρριχώμενο ζωηρής και μεγάλης ανάπτυξης, που φτάνει μέχρι 10m ύψος. Οι βλαστοί είναι ευλύγιστοι, πολλοί και λεπτοί και στερεώνονται με μισχοέλικες. Τα φύλλα είναι σύνθετα, πτεροειδή και αποτελούνται από 5 φυλλάκια, ωοειδή, βραχύμισχα, ανοιχτοπράσινα. Τα άνθη πολλά, μικρά, λευκά σε ταξιανθίες «φόβη» με λεπτό άρωμα. Ευδοκιμεί σε περιβάλλον δροσερό και εδάφη πλούσια, με καλή στράγγιση, λίγο ασβεστώδη. Κατάλληλη για πέργκολες.

Γαρίφαλο των ποιητών, *Dianthus barbatus* (Caryophyllaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: καλοτυχία

Περιγραφή: Ποώδες πολυετές αλλά καλλιεργείται και ως διετές ή και μονοετές. Οι βλαστοί του έχουν ύψος 10-60cm με φύλλα επιμήκη. Τα άνθη είναι απλά ή διπλά, φέρονται πολλά μαζί κατά ταξιανθίες στην άκρη ανθικών στελεχών. Έχουν χρώμα πορφυρό και είναι οδοντωτά στην περιφέρεια. Το φυτό ανθίζει Μάιο-Ιούνιο. Αναπτύσσεται σε όλα τα εδάφη, στην ημισκιά και αντέχει τα παραθαλάσσια μέρη. Αποστάσεις φύτευσης: 15-20cm για νάνες ενώ για ψηλότερες ποικιλίες 25-35cm. Κατάλληλα για φυτοδοχεία, για ανθώνες και βραχόκηπους.

Νάρκισσος, *Narcissus tazetta* (Amaryllidaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: καλοτυχία

Περιγραφή: Βλαστός 20-45cm, με 3-15 αρωματικά άνθη, διαμέτρου 2,5-3,5cm. Φύλλα 5-20mm πλάτους. Υγρές τοποθεσίες και άνθηση Φεβρουάριο-Μάρτιο.

Παπαρούνα, *Papaver orientale* (Papaveraceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: ικανοποίηση

Περιγραφή: Φτάνει τα 80-100cm ύψος. Άνθη ρόζ ή κόκκινα. Ανθίζει Απρίλιο-Μάιο.

Χρυσάνθεμο, *Chrysanthemum frutescens* (Compositae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: απόφαση

Περιγραφή: Ύψος 60-90cm. Για ήπια κλίματα με άσπρα άνθη. Ανθίζει Απρίλιο-Οκτώβριο.

Κράσουλα η δενδρώδης, *Crassula arborescens* (Cactaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: αφθονία

Περιγραφή: Παχύφυτο με δενδρώδη μορφή και κανονικό ρυθμό ανάπτυξης. Τα φύλλα του είναι παχιά, σαρκώδη, ανοικτού πράσινου χρώματος. Άνθη λευκά. Θέλει πολύ φως όλο τον χρόνο και υψηλές σχετικά θερμοκρασίες. Φυτεύεται σε βραχόκηπους. Διατηρείται επίσης σε φυτοδοχεία και διακοσμεί κυρίως βεράντες.

Μπαμπού, *Phyllostachys nigra* (Graminae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: μακροζωία και καλή υγεία

Περιγραφή: Αναπτύσσεται σε μικρές συστάδες έως 4m ύψος και δεν γίνεται επιθετικό. Αειθαλές με ξυλώδη κορμό. Τοποθετείται στον ήλιο.

Δάφνη, *Laurus nobilis* (Lauraceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: γοητεία

Περιγραφή: Ύψος 6-7m και διάμετρος κόμης 4-5m. Αειθαλές με επαλλάσσοντα δερματώδη φύλλα πολύ αρωματικά, με κυματοειδείς παρυφές. Σχήμα όρθιο. Έχει κίτρινες ταξιανθίες τον Μάρτιο-Απρίλιο. Δεν αντέχει τους δυνατούς ανέμους και πρέπει να προστατεύεται στα βόρεια. Σχηματίζει ωραίες ομάδες, συστάδες, φράκτες.

Δεντρολίβανο, *Rosmarinus officinalis* (Labiatae)

Γιν

Συμβολισμός: υγεία

Περιγραφή: Ύψος 1m και διάμετρος κόμης 0,80m. Αειθαλής θάμνος με σφαιρικό σχήμα. Φυλλαράκια πυκνά, πολύ αρωματικά, στενά, ασημόχρωμα. Ανθίζει τον Απρίλιο και έχει άνθη χρώματος μπλέ. Προτιμά προσήλιες θέσεις, αντέχει στη θάλασσα. Φυτεύεται μεμονωμένο ή σε χαμηλούς φράκτες.

Δίκταμος, *Origanum dictamnus* (Labiatae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: υγεία

Περιγραφή: Πολυετής θάμνος, με βλαστούς μέχρι 20cm. Ενδημεί στην Κρήτη και έχει φύλλα δισκοειδή ή πλατειά ωοειδή και σκεπασμένα με πυκνό, λευκό τρίχωμα. Ανθίζει τον Μάιο-Ιούνιο.

Θυμάρι, *Thymus praecox articus* (Labiatae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: υγεία

Περιγραφή: Πολυετές, αειθαλές φυτό έρπουσας ή όρθιας ανάπτυξης πολύκλαδο, με φύλλα μικρά, και ακέραιου σχήματος, χρώματος πράσινου ή γκρι. Άνθη ιώδους χρώματος και βρίσκονται στις μασχάλες των φύλλων διατεταγμένα σε στάχεις. Φυτό ανθεκτικό και ξηροθερμικές συνθήκες. Αναπτύσσεται σε όλα τα εδάφη αρκεί να είναι καλά αποστραγγιζόμενα και όχι όξινα. Αποστάσεις φύτευσης: 30-50cm. Κατάλληλος θάμνος για βραχόκηπους.

Λεβάντα, *Lavandula angustifolia* (Lamiaceae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: αναζωογόνηση

Περιγραφή: Ύψος 0,80m και διάμετρος κόμης 0,50m. Σφαιρικό σχήμα με φύλλα αειθαλή, αρωματικά, γκρι-ασημόχρωμα από τα οποία τον Ιούνιο-Ιούλιο αναδύονται στάχεις αρωματικών ανθέων χρώματος μπλέ-λιλά. Είναι ένα θαυμάσιο φυτό επικαλύψεως που ζει σε όλα τα εδάφη. Θέλει προσήλιες θέσεις. Φυτεύεται σε μπορντούρες, σε ομάδες και σε βραχόκηπους.

Λουίζα, *Aloysia citriodora* (Verbenaceae)

Γιν

Συμβολισμός: γλυκύτητα

Περιγραφή: Φυλλοβόλος θάμνος, ύψους 1,5-2m με φύλλωμα αρωματικό. Φύλλα μακρόστενα, οξυκατάληκτα, που φέρονται σε μικρές ομάδες 2-3 κατά μήκος των βλαστών. Όταν τρίβονται, αναδίδουν χαρακτηριστική οσμή κίτρου. Τα άνθη του είναι λευκά εσωτερικά και ροζ εξωτερικά σε επάκριες και μασχαλιαίες ταξιανθίες. Ανθίζει Ιούνιο-Ιούλιο. Ευαίσθητο φυτό στο κρύο και την εδαφική ξηρασία. Προσαρμόζεται σε όλους τους τύπους εδαφών.

Ρίγανη, *Origanum vulgare* (Labiatae)

Γιν

Συμβολισμός: ανανέωση

Περιγραφή: Πολυετής πόα, φυλλοβόλος αρωματική, με πολύκλαδο όρθιο βλαστό ύψους 30-50cm. Φύλλα μικρά και ωσειδή. Τα άνθη είναι άσπρα, μικρά σε στάχεις, στις μασχάλες των φύλλων. Ανθίζει τέλος άνοιξης με αρχές καλοκαιριού. Αντέχει στην ξηρασία και στο κρύο και δεν έχει ιδιαίτερες εδαφικές απαιτήσεις. Αποστάσεις φύτευσης: 25-35cm.

Φασκόμηλο, *Salvia officinalis* (Labiatae)

Γιανγκ

Συμβολισμός: μακροζωία

Το άρωμά του είναι καλό για την αρμονία σύμφωνα με το Φενγκ Σούι.

Περιγραφή: Πολυετής θάμνος ύψους 30-50cm, με τετράγωνικής διατομής βλαστό και φύλλα αντίθετης διάταξης, λογχοειδή, παχιά, χνουδωτά πράσινα ή σταχτιά. Έχει άνθη ιώδη που σχηματίζουν βότρυ. Ανθίζει τον Μάιο-Ιούλιο. Κατάλληλο για μπορντούρες. Αναπτύσσεται σε διάφορους τύπους εδαφών, αλλά προτιμάει τα ασβεστούχα εδάφη με καλή στράγγιση. Αντέχει στο κρύο και καλλιεργείται και σε θερμές και ψυχρές περιοχές. Αποστάσεις φύτευσης: 40-50cm. Φυτό κατάλληλο για βραχόκηπους.

Ιδιότητες <i>Γιν/Γιανγκ</i>	
<i>Γιν</i>	<i>Γιανγκ</i>
Μυτερά φύλλα	Στρογγυλά και καρδιόσχημα φύλλα
Μπλέ και άσπρο χρώμα ανθέων	Έντονα χρώματα ανθέων: κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο
Γκριζο χρώμα φυλλώματος	
Μονοετή φυτά	Έντονη άνθιση και παραγωγικότητα
Φυλλοβόλα	Άρωμα φυτών κυρίως των ανθέων
Πυκνή κόμη	Στιλπνό φύλλωμα
Πυραμυδοειδή και κολονοειδή κόμη δέντρων	Πολυετή φυτά
Κωνικό, όρθιο και αψιδωτό σχήμα κόμης θάμνων	Αειθαλή
	Αραιή κόμη
	Στρογγυλή κόμη δέντρων
	Σφαιρική και πλαγιόκλαδη κόμη θάμνων

Είδος Φυτού	Φυλλοβόλο Αειθαλές	Συμβολισμός	Γιν/Γιανγκ	Κριτήρια κατάταξης Γιν/Γιανγκ
Δέντρα: Αμυγδαλιά, <i>Prunus amygdalus</i>	φυλλοβόλο	καλοτυχία	γιν	άσπρα άνθη, λογχοειδή φύλλα
Ασημοϊτιά, <i>Salix alba</i>	φυλλοβόλο	χάρη	γιν	λογχοειδή φύλλα, φυτρώνει σε υγρές τοποθεσίες
Βερυκοκιά, <i>Prunus armeniaca</i>	φυλλοβόλο	καρποφορία	γιν	άσπρα άνθη, χρυσαφένιο χρώμα καρπών
Ελιά, <i>Olea europea</i>	αειθαλές	αιωνιότητα	γιαγκ	παραγωγικό δέντρο, έντονη ανθοφορία
Κουτσουπιά, <i>Cercis siliquastrum</i>	φυλλοβόλο	ρομάντζο	γιαγκ	καρδιόσχημα, γυαλιστερά φύλλα, ροδοκόκκινα άνθη
Μανόλια, <i>Magnolia grandiflora</i>	αειθαλές	άρωμα	γιν	λείος ασημόγκριζος κορμός, λευκά άνθη
Πασχαλιά, <i>Syringa vulgaris</i>	φυλλοβόλο	σφρίγος	γιαγκ	αρωματικά μώβ άνθη
Πεύκη η πίτς, <i>Pinus pinea</i>	αειθαλές	ευγένεια	γιαγκ	αειθαλές, αντοχή στις καιρικές συνθήκες
Ροδακινιά, <i>Prunus persica</i>	φυλλοβόλο	αθανασία	γιαγκ	ανοιχτά ροζ άνθη
Σφενδάμι πεδινό, <i>Acer campestre</i>	φυλλοβόλο	επιτυχία	γιν	κιτρινοπράσινα άνθη, σκουροκόκκινος κορμός
Θάμνοι: Έβενος, <i>Ebenus creticus</i>	φυλλοβόλο	λεπτότητα	γιαγκ	ροζ άνθη, στρογγυλή κόμη
Ιβίσκος, <i>Hibiscus rosa-sinensis</i>	ημιαειθαλές	αφθονία	γιαγκ	κόκκινα με κίτρινους στήμονες άνθη
Μπαμπού, <i>Phyllostachys nigra</i>	αειθαλές	μακροζωία	γιαγκ	ανοιχτόχρωμα πράσινα φύλλα, ζωνηρή ανάπτυξη
Παιωνία, <i>Paeonia clusii</i>	φυλλοβόλο	πλούτος	γιν	λευκό άνθος, πλούσιο φύλλωμα
Πυράκανθος, <i>Pyracantha coccinea</i>	αειθαλής	ευγένεια	γιν/γιαγκ	λευκά άνθη, αγκάθια, κόκκινοι καρποί
Ροδιά, <i>Punica granatum</i>	φυλλοβόλος	αφθονία	γιαγκ	άφθονοι μικροί καρποί
Ροδόδεντρο, <i>Rhododendron ponticum</i>	αειθαλής	λεπτότητα	γιν	ωοειδή πράσινα φύλλα, που φύονται σε σχήμα βεντάλιας, σχηματισμός ενός κυματοειδούς σχήματος ανθέων
Τριανταφυλλιά, <i>Rosa canina</i>	A/Φ	ομορφιά	γιν/γιαγκ	εξαρτάται από το χρώμα των ανθέων
Αναρριχώμενα: Αγιόκλιμα, <i>Lonicera japonicum</i>	αειθαλές	πίστη	γιν	υπόλευκα άνθη
Γιασεμί, το μεγανθές, <i>Jasminum grandiflorum</i>	αειθαλές	φιλία	γιν	λευκά άνθη
Κλιματίδα, <i>Clematis vitalba</i>	φυλλοβόλο	σφρίγος	γιαγκ	αστερόσχημα λευκά άνθη

Είδος Φυτού	Φυλλοβόλο Αειθαλές	Συμβολισμός	Γιν/Γιανγκ	Κριτήρια κατάταξης Γιν/Γιανγκ
Πολυετή ποώδη: <i>Βαλσαμίνη, Impatiens balsamina</i>		τρυφερότητα	γιν/γιανγκ	λευκά και κόκκινα άνθη
<i>Κινέζικο ποιητών, Dianthus barbatus</i>		καλοτυχία	γιανγκ	περίπλοκα κυματοειδή σχήματα ανθέων, διχρωμία στα άνθη
<i>Νάρκισσος, Narcissus tazetta</i>		καλοτυχία	γιανγκ	χρυσά άνθη, στιλπνά φύλλα
<i>Παπαρούνα, Papaver orientale</i>		ικανοποίηση	γιανγκ	ανθεκτικό φυτό, κόκκινα άνθη
<i>Χρυσάνθεμο, Chrysanthemum frutenscens</i>		μακροζωία	γιανγκ	ανθίζει το φθινόπωρο όταν άλλα φυτά δεν ανθίζουν
Αρωματικά: <i>Δάφνη, Laurus nobilis</i>	αειθαλές	γοητεία	γιανγκ	τρογγυλή κόμη, αρωματικά φύλλα
<i>Δεντρολίβανο, Rosmarinum officinalis</i>	αειθαλές	υγεία	γιν	σκούρα μπλέ άνθη
<i>Δίκταμος, Origanum dictamnus</i>	αειθαλές	υγεία	γιανγκ	πολυετής θάμνος, λευκό τρίχωμα, φύλλα δισκοειδή ή ωοειδή
<i>Θυμάρι, Thymus praecox articus</i>	αειθαλές	υγεία	γιανγκ	πολυετής θάμνος, ιώδους χρώματος άνθη άνθη, αντοχή σε ξηροθερμικές συνθήκες
<i>Λεβάντα, Lavandula angustifolia</i>	αειθαλές	αναζωογόνηση	γιανγκ	σφαιρικό σχήμα, αρωματικά φύλλα, μώβ χρώμα άνθη
<i>Λουίζα, Aloysia citriodora</i>	φυλλοβόλο	γλυκύτητα	γιν	μακρόστενα φύλλα, οξυκατάληκτα, λευκά άνθη, ευαίσθητο φυτό
<i>Ρίγανη, Origanum vulgare</i>	φυλλοβόλο	ανανέωση	γιν	λευκά άνθη, μικρά φύλλα, πόα
<i>Φασκόμηλο, Salvia officinalis</i>	αειθαλές	μακροζωία	γιανγκ	άρωμα φυλλώματος και ανθέων, αντοχή στην ξηρασία, γκριζοπράσινα γαλιστερά φύλλα
Παχύφυτα: <i>Κράσσουλα, Crassula arborescens</i>		αφθονία	γιανγκ	σαρκώδες στιλπνό φύλλωμα

Σχόλιο: Σίγουρα τα παραπάνω φυτά δεν αποτελούν όλα ενδημικά για το ελληνικό περιβάλλον όπως για παράδειγμα το Μπαμπού. Όμως είναι ένα κλασικό φυτό για την κατασκευή ενός Φενγκ Σούι και γενικότερα ενός κινέζικου κήπου. Είναι φυτά που αντέχουν στις εδαφοκλιματικές συνθήκες στον ελληνικό χώρο και ειδικότερα στην Κρήτη και τα οποία συχνά διατίθενται και στα φυτώρια.

8. Μελέτες περιπτώσεων (case studies)

Η αυλή

Ανάλογα με το στυλ της ιδιοκτησίας, οι αυλές μπορεί να είναι επίσημες ή χαρούμενες. Με τοίχους και φράκτες για χρωματισμό, επιφάνεια εδάφους για

πειραματισμό με ή μόνο έναν μικροσκοπικό χώρο για συμπλήρωμα, οι αυλές επιτρέπουν μια απεριόριστη προοπτική (πεδίο) δράσης για έκφραση.

Συχνά η δυσκολία στο σχεδιασμό ενός μικρού κήπου είναι η απόφαση για το τί δεν θα περιλαμβάνει αυτός. Κήποι γεμάτοι με φυτά, κάνοντας χρήση διαφόρων υλικών και υφών, μοιάζουν παραφορτωμένοι και κάνουν τον χώρο να δείχνει μικρότερος απ'ότι πραγματικά είναι. Από την άλλη, η επίδραση ενός αρχιτεκτονικού φυτού με κάποια βότσαλα και βρύα φαίνονται καταπληκτικά σε ένα μικροσκοπικό μέρος, μολονότι κήποι οι οποίοι είναι πολύ μικροί τονίζουν/δίνουν έμφαση στο μικρό τους μέγεθος.

Μια μεγάλη ποικιλία από υλικά διατίθενται στο εμπόριο και αν συνδιαστούν έξυπνα, μπορούν να γίνουν ένα έργο τέχνης από μόνα τους. Προσοχή όμως σε λείες επιφάνειες και σε μέρη με υψηλή υγρασία: ένα κατάστρωμα μπορεί να δείχνει καταπληκτικό όταν είμαστε ηλιοψημένοι δίπλα στην πισίνα αλλά σε ένα σκοτεινό σκιερό μέρος μπορεί να είναι δυσάρεστο και να κυριαρχεί η κατάπληξη. Συχνά τέτοια μέρη δημιουργούν τα δικά τους μικροκλίματα όπου μπορούμε να φυτέψουμε φυτά τα οποία δεν μπορούν να φυτρώσουν έξω. Αν μια αυλή προσφέρει θέα σε μια κληματαριά, αυτή παρέχει διακριτικότητα στους κατοίκους της με αποτέλεσμα έναν εξωτικό μεσογειακό κήπο στην μέση της πόλης. Χρειαζόμαστε να κάνουμε την καλύτερη χρήση των δέντρων και ενδιαφέροντων χαρακτηριστικών στοιχείων έξω από τους κήπους μας και να τα δανειζόμαστε για το δικό μας σχέδιο. Εκείνα που δεν θέλουμε –άσχημους τοίχους, αντιαισθητικούς σωλήνες και άλλα στοιχεία- μπορούμε να τα καμουφλάρουμε. Χρωματιστά καφασωτά μπορούν να βοηθήσουν θεαματικά στο να κρύψουν έναν άσχημο τοίχο. Τα φυτά που επιλέγουμε πρέπει να είναι εκείνα τα οποία θα γεμίσουν το χώρο όταν μεγαλώσουν, στην πλήρη ανάπτυξή τους. Μπορεί να πάρει περισσότερο χρόνο να μεγαλώσουν σε σχέση με γρήγορα αναπτυσσόμενα είδη αλλά σε τελική ανάλυση προσφέρουν μεγαλύτερη ικανοποίηση εφόσον δεν θα δημιουργούν προβλήματα συντήρησης αργότερα.

Κάποια σπίτια έχουν περιφραγμένους χώρους με πρόσβαση μόνο από το παράθυρο, αλλά εάν σχεδιάσουμε με προσοχή, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε χρώματα και υφές από διαφορετικά υλικά για την δημιουργία ενδιαφέροντων και ενεργητικών χώρων. Μερικά φυτά ευδοκούν στα πιο απίθανα μέρη. Με μόνο μια ηλιαχτίδα στην πιο σκοτεινή σπηλιά, μια φτέρη αναπτύσσεται και η οικογένεια των κισσών είναι ανεκτίμητης χρησιμότητας σε άβολες γωνίες. Σε μικρά μέρη φυτά μπορεί ακόμα να είναι τυχαία εάν χρησιμοποιούμε υλικά, νερό και φαντασία για να σχεδιάσουμε κυρίως ένα νέο δωμάτιο. Διακοσμητικά, γλυπτά και γλάστρες, στρατηγικά τοποθετημένοι καθρέπτες και ανοιχτού χρώματος τοίχοι μπορούν να δημιουργήσουν καταπληκτικά περιβάλλοντα τα οποία μας ενεργοποιούν και μας κεντρίζουν.

Ταράτσες και Υπόγεια

Σε αστικές περιοχές όπου ο χώρος είναι ένα προνόμιο, ο χώρος διαβίωσης επεκτείνεται κάτω από το επίπεδο του εδάφους και στις οροφές των κτισμάτων. Για ανθρώπους οι οποίοι ζουν στο κέντρο της πόλης, ένας κήπος στην ταράτσα αποτελεί έναν μικρό παράδεισο διαφυγής από την γεμάτο άγχος ζωή στο έδαφος. Για αυτούς που ζούν κάτω από το επίπεδο

του εδάφους στο υπόγειο, η μόνη θέα που έχουν είναι οι τοίχοι και τα πόδια περαστικών. Καθένας από τους χώρους αυτούς είναι δύσκολοι στην διαμόρφωση κήπου (ή λίγου πρασίνου). Ο ταρατσόκηπος είναι εκτεθειμένος και απροστάτευτος, με μικρή δυνατότητα συγκέντρωσης της ενέργειας *Τσι* εκτός εάν γίνουν αλλαγές στην δομή του. Στον υπόγειο κήπο η ενέργεια *Τσι* παγιδεύεται και είναι στάσιμη, οπότε η φύτευση και η διαμόρφωσή του πρέπει να γίνει προσεκτικά.

Κήποι δώματος

Οι ταρατσόκηποι χαρακτηρίζονται από ένα βαθμό μεγαλύτερης δυσκολίας διότι είναι πιο δύσκολοι από ένα συνηθισμένο κήπο στην επιφάνεια του εδάφους. Η δομή και η χωρητικότητα είναι προτεραιότητες όπως και η μελέτη στράγγισης.

Οι υψηλής έντασης άνεμοι θα αποτελούν πρόβλημα. Καφασωτά προτιμούνται για ένα στέρεο παραπέτασμα το οποίο προκαλεί στροβίλισμα του ανέμου. Οι άνεμοι προκαλούν ζημιές στους νεαρούς βλαστούς και ξηραίνει το έδαφος γρήγορα οπότε απαιτείται καλή συντήρηση και αρδευτικό. Ένα λεπτό στρώμα χαλικιών πάνω στις γλάστρες βοηθά στην διατήρηση του υγρού χώματος. Η λίπανση είναι επίσης απαραίτητη.

Οι θερμοκρασίες είναι συνήθως υψηλότερες από τον μέσο όρο σε μεγάλες πόλεις. Οι πέργκολες χρησιμοποιούνται για σκιά, αλλά θα πρέπει να έχουν στερεωθεί καλά.

Σε μία ταράτσα ο φωτισμός αποτελεί βασικό στοιχείο που συμπληρώνει την μελέτη του κήπου μιας αν αυτή μπορεί να μην φωτίζεται από αλλού.

Υπόγειο

Τα υπόγεια είναι κλειστά, σκοτεινά μέρη με περιορισμένη διαθέσιμη ποσότητα φωτός. Παρόλα αυτά, οι συνθήκες αυτές μπορούν να βελτιωθούν, να εξομαλινθούν. Εάν η θέα από τα παράθυρα είναι έρημη και ο χώρος του υπογείου είναι σκουπιδότοπος και γεμίζει με παρασυρμένα από τον άνεμο σκουπίδια και φύλλα είναι σημαντικό να συγκεντρώνεται η ενέργεια και να ελεγχεί ο χώρος. Ζώντας με λίγο φυσικό φως αυτό μειώνει την ενέργεια των ενοίκων και θα πρέπει να αυξηθεί η ενέργεια *Τσι*. Τοίχοι βαμμένοι με ελαφριά χρώματα δίνουν ζωή στο υπόγειο. Εάν οι τοίχοι είναι ψηλοί μπορεί να χρησιμοποιηθούν καφασωτά για την υποστήριξη αναρριχώμενων φυτών. Όσο αυτά μεγαλώνουν σε ύψος η ενέργεια θα αυξηθεί. Επιλέγονται φυτά αειθαλή ή φυτά με αρκετά μεγάλα φύλλα. Απλότητα είναι επιθυμητή σε αντίθεση με παραφορτωμένη φύτευση εκεί όπου ο χώρος είναι περιορισμένος. Εάν υπάρχουν φαρδιές σκάλες μπορούν να τοποθετηθούν φυτά που δίνουν χρώμα στα κεφαλόσκαλα για να φωτίσουν τον δρόμο. Ο κισσός καλό είναι να μην χρησιμοποιείται διότι κάνει μια μελαγχολική επίδραση. Ο φωτισμός είναι πολύ σημαντικός στα υπόγεια όπως και η χρήση προβολέων οι οποίοι φωτίζουν τον χώρο ανάμεσα από αναρριχώμενα φυτά και αυξάνουν την θετική ενέργεια.

Βεράντες και αίθρια

Βεράντες και αίθρια, παρουσιάζονται και στους αστικούς αλλά και στους εξοχικούς κήπους. Μπορεί να είναι απλές με λίγες σειρές από πλακόστρωση έξω από την πίσω πόρτα του σπιτιού ή πολύπλοκα κιγκλιδώματα που συνήθως συναντούμε σε εξοχικά σπίτια. Πέρα από το μέγεθος τους, καθιστούν την δυνατότητα εκτέλεσης μιας ομάδας δραστηριοτήτων και η έμφαση θα αλλάζει με τον χρόνο όταν τα παιδιά

μεγαλώνουν στο σπίτι και αφήνουν το σπίτι, όταν οι γονείς ακολουθούν έναν χωρίς άγχος τρόπο ζωής. Με προσεκτική διαμόρφωση, λίμνες κωπηλασίας και αμμόλακκοι μπορούν να μετατραπούν σε παρτέρια με άνθη.

Το μέγεθος της βεράντας καθορίζεται από το μέγεθος του κήπου και θα πρέπει να βρίσκεται σε αναλογία με αυτόν. Ανάλογα με την κατεύθυνση στην οποία η βεράντα βλέπει, η οποιαδήποτε προστασία από τον άνεμο μπορεί να είναι απαραίτητη. Επίσης απαιτείται προστασία από τον ήλιο με μια πέργκολα πάνω στην οποία μεγαλώνει ένα αναρριχώμενο φυτό.

Τα αίθρια μπορούν να θεωρηθούν για κ μέρη την εποχή του καλοκαιριού, όταν οι σκληρές επιφάνειες εκπέμπουν θερμότητα, και οι πισίνες και τα μεταλλικά αντικείμενα και τα τραπέζια αντανακλούν εκτυφλωτικό φως. Εισάγοντας κάποια υψώματα σε μορφή σκιάς, και με φυτά στις γωνίες όπως και σε φυτοδοχεία, μπορούμε να δημιουργήσουμε ισορροπία και να φτιάξουμε ένα δροσερό και ήρεμο μέρος για ανάπαυση.

Οι βεράντες πρέπει να έχουν εύκολη πρόσβαση από την κουζίνα εάν χρησιμοποιείται για το φαγητό ή την διασκέδαση. Στους βόρειους κήπους είναι καλό η βεράντα να τοποθετείται σε μια απόσταση από το σπίτι, όπου θα υπάρχει περισσότερη ηλιοφάνεια και μπορεί ένα μονοπάτι να οδηγεί σε αυτήν. Σε μικρές βεράντες, που κτίζονται για ανάπαυση κερδίζουμε χώρο και κάνουν εντύπωση όταν τα υλικά ταιριάζουν με το όλο σχέδιο αλλά και με το σπίτι.

Εάν η βεράντα χρησιμοποιείται για ανάγνωση ή για στοχασμό θα πρέπει οι καρέκλες να τοποθετηθούν έτσι που να κοιτούν σε ευοίωνες κατευθύνσεις.

9. Παράδειγμα εφαρμογής στο κρητικό περιβάλλον

Στις επόμενες παραγράφους παρουσιάζεται ένα παράδειγμα εφαρμογής των αρχών του Φενγκ Σούι σε ιδιωτικό εξωτερικό χώρο (κήπο) στο κρητικό περιβάλλον. Δίνεται συγκεκριμένη σχεδιαστική λύση η οποία δεν μπορεί να αποτελεί μοναδική για τον συγκεκριμένο κήπο αλλά ούτε και μεταφέρεται σε άλλον. Κάθε περίπτωση σχεδιασμού κήπου και γενικότερα εξωτερικού χώρου πρέπει να αντιμετωπίζεται διαφορετικά.

9.1 Υφιστάμενη κατάσταση

Το αγροτεμάχιο στο οποίο θα εφαρμοστούν οι αρχές Feng Shui βρίσκεται στην περιοχή Σελήμι Γερανίου του Νομού Ρεθύμνης κοντά στη θάλασσα. Η περιοχή βρίσκεται σε υψόμετρο 100-150m από την επιφάνεια της θάλασσας. Όπως σε όλη την Κρήτη έχουμε έντονη ηλιοφάνεια όλο το χρόνο όμως πιο έντονη το καλοκαίρι. Η θερμοκρασία κυμαίνεται 0-32 βαθμοί Celsius. Οι άνεμοι που πνέουν στην περιοχή έχουν βορειοδυτική συνήθως κατεύθυνση.

Το υπέδαφος είναι βραχώδες και δεν επιτρέπει την οποιαδήποτε φύτευση της αρέσκειας του κηποτέχνη και κυρίως του πελάτη. Όμως στο παρόν αγροτεμάχιο έχει γίνει αναμόρφωση του εδάφους, έτσι ώστε με κάποια φροντίδα και κόστος να είναι δυνατή η σημερινή διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου γύρω από το σπίτι. Η αρχική ιδέα και το στυλ που εκφράζει σήμερα ο κήπος είναι αυτού του Μεσογειακού. Για την επίτευξη αυτού χρησιμοποιήθηκαν πολλά εύρωστα είδη φυτών: μυρτιές, τριανταφυλλιές, λαντάνα, αγάπανθος, μπλουμπάγκο, κυπαρίσσια, σινεράριες, αγγελικές κ.α. με τρόπο που να δένουν όλα μαζί.

Το αποτέλεσμα είναι χωρίς αμφιβολία επιτυχές και εντυπωσιακό. Έντονα χρώματα καλοσωρίζουν τους επισκέπτες της εξοχικής αυτής κατοικίας.

Στο αποτέλεσμα συμβάλλουν και τα εξής:

- Η εγκατάσταση αρδευτικού δικτύου
- Πολυδάπανες εφαρμογές: πισίνα, αμφιθέατρο από πέτρα

Το αγροτεμάχιο περιβάλλεται από μαντρότοιχο (κτισμένος από πέτρα), ο οποίος προστατεύει το εσωτερικό του αγροτεμαχίου από αδιάκριτα βλέμματα και η πρόσοψη του σπιτιού είναι βορειοδυτική. Η ανάγκη για απόκρυψη ανεπιθύμητης θέας υπάρχει, μόνο στην περίπτωση που κτιστούν νέα ψηλότερα σπίτια.

Το σπίτι δεν βρίσκεται μέσα στον οικισμό αλλά είναι απομακρυσμένο σχεδόν στην ύπαιθρο με αυτοφυή όπως πχ. βελανιδιές, ελιές, νάρκισσοι, αν και προβλέπεται ανάπτυξη της γύρω περιοχής. Γειτονεύει με κτίσμα μόνο από την δυτική μεριά.

Το μέγεθος του οικοπέδου αφήνει περιθώρια για κάθε είδους διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου ανάλογα με τις δυνατότητες και επιθυμίες του πελάτη.

Το κτίσμα αποτελείται από πολλά επίπεδα με εξώστες που διαθέτουν πανοραμική θέα στη θάλασσα. Το στυλ του είναι πρωτότυπο και μοναδικό με πολλά χρώματα συνδυασμένα αρμονικά μεταξύ τους.

Με βάση την θεωρία Feng Shui υπάρχουν επιπλέον σημεία τα οποία θα μπορούσαν να παρατηρηθούν.

Η χρήση τόσο μεγάλου αριθμού χρωμάτων όσον αφορά τα φυτά για την ικανοποίηση του ματιού έρχεται σε αντίθεση με το σκοπό του Feng Shui για χρήση λίγων χρωμάτων μόνο για την ένδειξη της αλλαγής των εποχών του χρόνου. Ο κήπος δείχνει παραφορτωμένος λόγω των πολλών χρωμάτων και σχημάτων.

Λίγα χρώματα (2-3 για την κύρια είσοδο για παράδειγμα) και άφθονα

πράσινα φύλλα δίνουν ένα πιο ισορροπημένο και απλό αποτέλεσμα που δεν κουράζει το μάτι. Αυτό προσθέτει το στοιχείο της γαλήνης και της ηρεμίας στον κήπο. Η πισίνα αποτελεί επίσης ένα αρνητικό στοιχείο μιας και δεν αποτελεί στοιχείο σεβασμού για την γύρω φύση και ίσως πνίγει το σπίτι (λόγω μεγέθους). Τα μονοπάτια σε ευθεία γραμμή οδηγούν κατευθείαν στην

είσοδο του σπιτιού και δεν είναι μαιανδρικά ή καμπύλα. Δεν υπάρχει βοτανόκηπος και βραχόκηπος. Οι πλάκες στα μονοπάτια είναι ενωμένες ενώ θα μπορούσε να υπήρχε κάποια απόσταση μεταξύ τους. Το σχήμα του οικοπέδου είναι τριγωνικό έως ακανόνιστο κάτι, που δεν θεωρείται ευνοϊκό για το Feng Shui και δεν κυλά νερό μπροστά στο κτίριο (ρυάκια, λίμνες).

9.1 Προτάσεις διαμόρφωσης (site analysis-concept)

Site Analysis έκτασης στο Σελήμι Γερανίου					
Χαρακτηριστικά τοποθεσίας	Φυσική κατάσταση	Οπτική εντύπωση	Θετικό	Αρνητικό	Ουδέτερο
Φυσικοί παράγοντες					
Υπάρχουσα βλάστηση	1 βελανιδιά, 10 ελιές, χαρουπιές	Καλή κατάσταση	♦		
Πέτρες, κοτρόνες, επιφανειακοί βράχοι	βράχοι	Χρήσιμο κηποτεχνικό στοιχείο	♦		
Άνεμοι, αεράκι	Βορειοδυτικοί, Νότιοι				♦
Ιδιότητες επιφανειακών υδάτων	καμία	καμία			
Εκμετάλλευσιμη πηγή	Δεν υπάρχει				♦
Κατάσταση εδάφους	Όξινο έδαφος, βραχώδες				♦
Πτηνά και μικρά ζώα	Κοράκια, περιστέρια, σπουργίτια, γάτες, ποντίκια	♦	♦		
Μεγάλα ζώα	κανένα				
Υπάρχουσα σκιά	αρκετή		♦		
Χλοοτάπητας	Δεν υπάρχει				♦
Ανάγλυφο εδάφους	Κλίση 10%		♦		
Άμεση ηλιοφάνεια	Αρκετή/ όλη μέρα		♦		
Θέα	Βλέπει νότια σε βουνό και βόρεια σε θάλασσα		♦		
Άλλες παρατηρήσεις					
Ph εδάφους	6,7				
Υφή εδάφους					

Ανθρώπινοι παράγοντες

Αρχιτεκτονική τεχνοτροπία	Όχι συγκεκριμένης τεχνοτροπίας	εντυπωσιακό			♦
Γειτονικά κτίρια	Ένα από τα δυτικά				♦
Υπάρχουσα αυλή	Μία νοτιοδυτικά				♦
Δρόμοι, μονοπάτια, σκαλοπάτια, ράμπες	Μονοπάτια με πέτρινες πλάκες		♦		
Πισίνα	ναι	ορθογώνιο σχήμα		♦	
Συντριβάνι, σημεία εστίασης	κανένα				
Αγάλματα	κανένα				
Φράκτες, τοιχεία	Μαντρότοιχο μεγάλου ύψους περιβάλλει το οικόπεδο		♦		
Φωτισμός	ναι		♦		
Χαρακτηριστικά γύρω περιβάλλοντος					
Άλλες παρατηρήσεις					
Πολιτιστικά στοιχεία					
Ηλεκτροδότηση (εναέρια)	ναι		♦		
Ηλεκτροδότηση (υπόγεια)	όχι			♦	
Τηλέφωνο	ναι		♦		
Άρδευση	Ναι, εγκατεσταμένο		♦		
Ιστορικά στοιχεία	κανένα				
Αρχαιολογικά στοιχεία	κανένα				
Γείτονες	Καλή σχέση				
Γειτονικοί δρόμοι	Στην πρόσοψη και δυτικά του οικοπέδου ασφαλτόδρομος				♦
Πλεονεκτήματα γύρω περιβάλλοντος	απομωνομένο				
Μειονεκτήματα γύρω περιβάλλοντος	Κανένα ιδιαίτερο				
Μέσα μαζικής μεταφοράς	όχι				♦

9.2 Τελική, ολοκληρωμένη πρόταση (master plan)

Κάθε μορφή κήπου στην ιστορία της ανθρωπότητας αποτελεί μια αντανάκλαση της σχέσης φύσης-ανθρώπου. Η συμβολή της φύσης στην ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπου αποτελεί μια πραγματικότητα με αποτέλεσμα η απλή επαφή με τα διακοσμητικά φυτά στην εποχή μας να έχει γίνει μια ανάγκη. Αυτό οφείλεται στην υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής του ανθρώπου ιδίως στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Οι φημισμένοι κήποι που διατηρούνται έως σήμερα χρησιμεύουν ως στοιχεία αναφοράς για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προβλημάτων της κηποτεχνίας.

Κηποτεχνία είναι η τέχνη του σωστού συνδυασμού τεχνητών στοιχείων με τα φυσικά στοιχεία με σκοπό να επιτευχθεί ενότητα, αρμονία, ισορροπία, ενδιαφέρον και να εξασφαλίσει ένα αισθητικό αποτέλεσμα υψηλής ποιότητας.

Τα τεχνητά στοιχεία αποτελούν οι οποιεσδήποτε κατασκευές (κτίσματα, δρόμοι, τοίχοι, λίμνες κ.α.) και τα φυσικά στοιχεία είναι το έδαφος, το νερό, τα φυτά, το τοπίο κ.α.

Για να επιδιωχθεί ένα επιτυχές αποτέλεσμα η Κηποτεχνία στηρίζεται σε βασικές αρχές σχεδιασμού. Οι ίδιες αρχές διέπουν και την Αρχιτεκτονική Τοπίου μόνο που οι εφαρμογές εμφανίζονται με μεγαλύτερη κλίμακα εφόσον διαμορφώνουμε μια μεγαλύτερη έκταση πιο προσιτή στην δημόσια θέα και χρήση σε αντίθεση με έναν ιδιωτικό εξωτερικό χώρο ή κήπο.

Η εξέλιξη της Κηποτεχνίας στη σύγχρονη Ελλάδα αποτελεί μια νέα πνοή (πτυχή) τα τελευταία χρόνια, σε αντίθεση με άλλες χώρες με μεγάλη παράδοση, η οποία έχει μέλλον όσο το βιοτικό επίπεδο των πολιτών ανεβαίνει, γιατί αν και ανάγκη, είναι και πολυτέλεια. Τις τελευταίες δεκαετίες όλο και περισσότεροι πολίτες δείχνουν το ενδιαφέρον τους για την διαμόρφωση του ιδιωτικού τους πρασίνου.

Ο κήπος δίνει αισθητική αξία στο κτίσμα, που περιβάλλει και αποτελεί μια μικρογραφία της φύσης. Κάθε μικρογραφία περιέχει το στοιχείο του συμβολισμού. Πολλά στοιχεία του συμβολισμού που χρησιμοποιούνται στους κήπους σήμερα προέρχονται κυρίως από την κινεζική κηποτεχνία αλλά και την ιαπωνική. Το στοιχείο της ηρεμίας, της γαλήνης και ότι όλα έχουν σκοπό να δείχνουν πιο φυσικά σαν μια αντιγραφή/μίμηση της φύσης είναι ένα από αυτά. Αυτό φαίνεται από την ανάμειξη χρωμάτων, σχημάτων και μεγεθών φυτών. Ο κινεζικός κήπος αποστρέφεται την επίδειξη και για αυτό γίνεται χρήση ανθέων μόνο για την ένδειξη της αλλαγής των εποχών-άνθιση πχ. χρυσαυθάνων το φθινόπωρο, νάρκισσους το χειμώνα, κουτσουπιές την άνοιξη. Τα μονοπάτια είναι μαιανδρικά ή καμπύλα και αντιγράφουν τα κύματα των λόφων. Οι σκληρές επιφάνειες αντισταθμίζονται από μαλακές έτσι ώστε να κυριαρχεί η ισορροπία. Ποτέ δυο κήποι Φενγκ Σούι δεν είναι ίδιοι και δεν αποτελεί και στόχος.

Ένας εξωτερικός χώρος δίνει δυνατότητα εφαρμογής πολλών σχεδιαστικών λύσεων.

Στο παρόν αγροτεμάχιο της εξοχικής κατοικίας διαμορφώθηκε ένας κήπος με βάση την κινεζική φιλοσοφία Φενγκ Σούι.

Χωρίσαμε τον εξωτερικό χώρο σε κήπο πρόσωσης και κήπο πίσω όψης. Κάθε τμήμα αποτελεί μια ανεξάρτητη σχεδιαστική λύση.

Κήπος πρόσοψης

Τα τεχνικά στοιχεία αυτού περιλαμβάνουν το μονοπάτι της εισόδου, το συντριβάνι και την ποτίστρα πουλιών ενώ τα φυτικά η φύτευση αειθαλών θάμνων, τριανταφυλλιών και μπαμπού.

Το μονοπάτι της εισόδου διακόπτεται από την τοποθέτηση λίμνης. Ένα εντυπωσιακό στοιχείο, ενώ γενικά ο κήπος της πρόσοψης όπως και της πίσω όψης έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο που να ακολουθεί την αρχή της απλότητας και δεν είναι παραφορτωμένος.

Για την κατασκευή του μονοπατιού έχει προβλεφθεί χρήση φυσικής πέτρας ακανόνιστου σχήματος και άσπρου χρώματος. Η λίμνη είναι κτιστή και περιέχει στην μέση της ένα πυθάρι με χρήση λεβάντας για ένα θερμό καλοσώρισμα των επισκεπτών. Η ποτίστρα έλκει τα πτηνά και άλλα μικρά ζώα της περιοχής, χαρίζει ήχο και ζωντάνια στον χώρο. Το άνοιγμα μεταξύ των δυο τμημάτων του κήπου είναι βασικό στοιχείο ενός κινέζικου κήπου και ενώνει τα δυο τμήματα με τέτοιο τρόπο που να υπάρχει ένα παράθυρο με θέα στον κήπο της πίσω όψης.

Πάνω στο άνοιγμα στηρίζεται μια αναρριχώμενη τριανταφυλλιά ενώ τα δυο τμήματα χωρίζονται διακριτικά από συστάδα μπαμπού. Η κατασκευή του διαχωρισμού αυτών των δυο τμημάτων του κήπου υποστηρίζεται επίσης από τοίχο από φυσική πέτρα. Ο τοίχος έχει το σκοπό να εγκλωβίσει τα αρώματα των βοτάνων του βοτανόκηπου. Οι τριανταφυλλές θάμνοι κάνουν αντίθεση με την εδαφοκάλυψη κάτι που εντυπωσιάζει τους επισκέπτες. Για την εδαφοκάλυψη χρησιμοποιείται η διχόντρα αντί για γκαζόν εφόσον αντέχει περισσότερο.

Κήπος πίσω όψης

Για τον σχεδιασμό του κήπου χωρίσαμε τον χώρο στις τέσσερις βασικές διευθύνσεις: Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση. Κάθε διεύθυνση αντιστοιχίζεται με ένα από τα τέσσερα ουράνια ζώα κατά την θεωρία Φενγκ Σούι: Χελώνα, Φοίνικας, Δράκος και Τίγρης αντίστοιχα. Οι φυτεύσεις σε κάθε διεύθυνση έγιναν με γνώμονα τον παρακάτω πίνακα:

Βορράς	μικρά αειθαλή, φυτά για φράκτες
Νότος	μικροί θάμνοι (αειθ. κ. μη), μικρός κήπος με βότανα
Ανατολή	δέντρα ή ψηλούς θάμνους
Δύση	άνθη, μικροί θάμνοι

Τα τεχνικά στοιχεία του κήπου αποτελούν το καμπύλο μονοπάτι, η πλακόστρωτη πλατεία και η πέργκολα, η λίμνη, η κατασκευή του βραχόκηπου και του βοτανόκηπου. Το μονοπάτι συνδέει το σπίτι με τον κήπο και ειδικότερα με το υπαίθριο καθιστικό καθώς και με τον βοτανόκηπο, ο οποίος λειτουργεί αναζωογονητικά για τα αρώματα που έχει. Τα σχήματα και η θέση των τεχνικών κατασκευών είναι προκαθορισμένα από την θεωρία.

Το υπαίθριο καθιστικό δεν πρέπει να είναι κοντά στο σπίτι διότι αποτελεί χώρος ηρεμίας. Ο κήπος γενικά έχει σκοπό περισσότερο την γαλήνη, την ηρεμία και το θαυμασμό παρά την δραστηριότητα μέσα σε αυτόν. Η πέργκολα προστατεύει το καθιστικό από τους ισχυρούς ανέμους της περιοχής και το γιασεμί αναρριχάται για την μυρωδιά του πάνω σε αυτή χωρίς να σκιάζει έντονα. Η πλακόστρωση είναι ίδιας

τεχνοτροπίας και χρώματος με του μονοπατιού έτσι ώστε όλα να φαίνονται πιο απλά και αρμονικά.

Η λίμνη ορθογώνιου σχήματος περιλαμβάνει φύτευση, η οποία αλλάζει το σχήμα της με σκοπό να γίνει πιο καμπύλο και να φαίνεται πιο φυσικό το αποτέλεσμα. Τα νούφαρα είναι τυπικά φυτά για λίμνες σε έναν κινέζικο κήπο και όχι μόνο. Το νερό συμβολίζει τον πλούτο και την κοινωνική τάξη καθώς και τα ψάρια το χρήμα.

Ο βοτανόκηπος έχει σχήμα μισής ρόδας όπως συνηθίζεται στους κινέζικους κήπους. Περιλαμβάνει όμως βότανα ενδημικά της περιοχής της Κρήτης αλλά και γενικότερα της Ελλάδας. Η πλακόστρωση έχει και αυτή ίδια τεχνοτροπία και χρώμα με τη χρήση φυσικής πέτρας. Κάθε χώρος ανάμεσα στις πλακοστρώσεις περιέχει ένα και μονο συγκεκριμένο είδος φυτού.

Ο βραχόκηπος τοποθετείται στην ίδια ευθεία της διαμέτρου με την πλακόστρωτη πλατεία στα βόρεια του κήπου. Περιλαμβάνει θάμνους κυρίως βότανα και πολυετή ανθόφυτα καθώς και βολβώδη όπως είναι ο Νάρκισσος, ο οποίος ανθίζει τέλη Χειμώνα.

Το μονοπάτι καθώς ελίσσεται δίνει στον επισκέπτη του κήπου διαφορετικές εικόνες κάθε φορά.

Ένα αγιόκλιμα πάνω στον τοίχο νότια του οικοπέδου συμπληρώνει διακριτικά το αποτέλεσμα.

Για την φύτευση του κήπου χρησιμοποιήθηκαν φυτά ενδημικά τέτοια που τα είδη τους να υποδεικνύονται από την θεωρία του Φενγκ Σούι και γενικότερα του κινέζικου κήπου.

Βιβλιογραφία

1. Αντωνιάδα, Α., 2001. Στοιχεία Κηποτεχνίας Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Α.Τ.Ε.Ι.Κ., Ηράκλειο. Σελ.118
2. Brookes, J., 2001. Garden design. Dorling Kindersley, London. P.377
3. Γουόρινγκ, Φ., 1999. Το Φενγκ Σούι των κήπων. Πύρινος κόσμος, Αθήνα. Σελ.182
4. Collins, T.K., 2001. Feng Shui im Westen. Orbis Verlag, München. S.255
5. Craze, R., 1999. Πρακτικός οδηγός Φενγκ Σούι. Η κινέζικη Τέχνη της Ζωής σε αρμονία με το περιβάλλον. Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Αθήνα. Σελ.63
6. Eitel, E., 1993. Feng Shui, The Science of Sacred Landscape of Old China. Synergetic press. Arizona
7. Geiger, U., April 2000. Erste Betrachtungsweisen bei einer Gartenbehebung nach Feng Shui-Aspekten, bi-GaLaBau.
8. Hale, G., 2001. The complete guide to the Feng Shui garden. Southwater edition. London. P.93
9. Hayakawa, M., 1973. <<The Garden Art of Japan>>. Weatherhill/Heibonsa. Tokyo.
10. Howard, E., 1931. Chinese Garden Architecture. Νέα Υόρκη.
11. Iatridis, Y., 1986, Blumen von Kreta. Athen. S.134
12. Itoh, T., 1973. <<Space and Illusion of the Japanese Garden>>, Weatherhill/Tankosha. New York-Tokyo.
13. Κανταρτζής, Ν., Τσαλικίδης, Ι., 1981. Αρχιτεκτονική Τοπίου και Περιβάλλον. Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις. Θεσσαλονίκη. Σελ.229
14. Klimt, E., Oktober 1999. Der Drache im Abendland. Kraut und Rüben.
15. Κοχ, Β., 2002. Φενγκ Σούι, απλά και ουσιαστικά. Κέδρος, Αθήνα. Σελ.154
16. Levern, G., 1967. <<Miniature Trees in the Japanese Style>>. Faber and Faber, London
17. Li, H.I., 1959. The Garden Flowers of China.Νέα Υόρκη.
18. Messervy, M.J., May/June 2000. In Harmony with Feng Shui. Organic Gardening
19. Ping, X., autumn 1997. Feng-shui as Clue: identifying prehistoric landscape setting patterns in the American Southwest. Landscape Journal.174-90
20. Rosshach, S., 1983. Feng-Shui: The Chinese Art of Placement, E.P. Dutton, New York
21. Sfikas, G., 1983. Bäume und Sträucher Griechenlands. Efstathiadis Group, Athen. S.212
22. Sfikas, G., 1989. Die wilden Blumen Kretas. Efstathiadis Group, Athen, S.319
23. Takakuwa, C., 1973. <<Japanese Gardens Revisited>>, C.E.Tuttle Co., Tokyo.
24. Τσιγκριστάρης, Κ.. Φυτά Κηποτεχνίας. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.
25. Του, Λ., 1999. Ο πλήρης εικονογραφημένος οδηγός του Φενγκ Σούι για κήπους και εξωτερικούς χώρους. ΚΟΑΝ, Αθήνα. Σελ.215.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια να παρουσιαστεί μια σημαντική πτυχή της Κηποτεχνίας δηλαδή η εφαρμογή της φιλοσοφίας του Φενγκ Σούι και κατά επέκταση του κινέζικου κήπου.

Αναφέρονται τα ιστορικά στοιχεία του κινέζικου κήπου καθώς και του ιαπωνικού, η έννοια της φιλοσοφίας Φενγκ Σούι και οι βασικές αρχές της.

Το Φενγκ Σούι αναπτύχθηκε από τους Κινέζους πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια, σαν αποτέλεσμα παρατήρησης της φύσης και του περιβάλλοντος. Το όνομά του, Φενγκ Σούι, αναφέρεται σε δυο ουσιαστικά στοιχεία της ζωής, τον άνεμο και το νερό. Η αύξηση της δημοτικότητας του Φενγκ Σούι (στο τέλος του εικοστού αιώνα) οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην ευαισθησία προς τη φύση, καθώς και στη φιλοσοφία για την αρμονία ανάμεσα στους ανθρώπους και το γύρω περιβάλλον τους, προκειμένου να ενισχυθεί η καλή υγεία, η ευτυχία και η ευημερία.

Επίσης αναφέρονται η εφαρμογή των βασικών αυτών αρχών στην σύγχρονη κηποτεχνία καθώς και οι κηποτεχνικές λεπτομέρειες.

Οι αρχές του Φενγκ Σούι μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε μέγεθος κήπου-μεγάλου ή μικρού- και σε κάθε είδος τεχνοτροπίας. Ταυτόχρονα, όλα τα συστατικά στοιχεία του κήπου-φυτά, πέτρες και ειδικές κατασκευές-μπορούν να γίνουν σημαντικοί μηχανισμοί του Φενγκ Σούι, οι οποίοι όταν τοποθετηθούν με συγκεκριμένη στρατηγική κατά περίπτωση «ενεργοποιούν» το τοπίο.

Υποδεικνύονται επίσης ενδημικά φυτά του ελλαδικού χώρου τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή ενός Φενγκ Σούι κήπου ή γενικότερα κάθε εξωτερικού χώρου. Περιλαμβάνονται φυτά που αντέχουν στις εδώ εδαφοκλιματικές συνθήκες καθώς και φυτά που συναντώνται στους κινέζικους κήπους Φενγκ Σούι.

Επίσης προσεγγίζονται περιπτώσεις εφαρμογής των αρχών της τεχνοτροπίας ενός κήπου Φενγκ Σούι όπως για αυλές, ταράτσες, υπόγεια, αίθρια και βεράντες.

Τέλος παρουσιάζεται η εφαρμογή των αρχών Φενγκ Σούι στο κρητικό περιβάλλον.

Παρατηρείται ότι πολλά από τα χαρακτηριστικά στοιχεία του κινέζικου κήπου στηρίζουν την σημερινή σύγχρονη Κηποτεχνία.

Πολλά στοιχεία του συμβολισμού που χρησιμοποιούνται στους κήπους σήμερα προέρχονται κυρίως από την κινεζική αλλά και την ιαπωνική κηποτεχνία. Το στοιχείο της ηρεμίας, της γαλήνης και ότι όλα έχουν σκοπό να δείχνουν πιο φυσικά σαν μια αντιγραφή / μίμηση της φύσης είναι ένα από αυτά.

Feng Shui. Αυτή η αρχαία κινέζικη πρακτική φαίνεται να υφίσταται όπου και να κοιτάξεις σήμερα. Εκπλήσσει κανείς όταν μαθαίνει από άρθρα το γεγονός πως ένα ευκατάστατο ζευγάρι Κινέζων έπρεπε να κατεδαφίσει το μεγάλο ιστορικό σπίτι, που μόλις αγόρασαν διότι ένας δάσκαλος του Feng Shui, ένας σιασένγκ τους είπε ότι το *Τσι* ή η ενέργεια είναι αρνητική. Σε μια άλλη περίπτωση, ένας σιασένγκ συμβούλεψε τον διευθυντή μουσείου πως αν ανοίξει την κύρια είσοδο στο κοινό (η οποία παρέμενε κλειστή εδώ και καιρό) θα υπήρχε και πάλι ευημερία για το ίδρυμα. Όλο και πιο πολλοί μη κινεζικής καταγωγής στις ΗΠΑ και στον Καναδά χρησιμοποιούν τους κανόνες Feng Shui για να τοποθετήσουν σωστά τα σπίτια τους, να αναδιακοσμήσουν τους εσωτερικούς τους χώρους, και να διαμορφώσουν τους κήπους τους. Αυτό παρατηρείται σιγά σιγά και στην Ελλάδα.

Τι είναι τελικά αυτές οι επί σειράς αιώνων αρχές και γιατί έχει γίνει ή αρχίζει να γίνεται μια σύγχρονη τρέλα; Πόσα υπέρ έχει, πόση φάρσα υπάρχει και πόση ελπίδα;

Τι μπορούμε να διδαχτούμε για το σχεδιασμό κήπων από τις αρχές Feng Shui στην νέα χιλιετία; Και πώς μπορούν οι κηποτέχνες να χρησιμοποιήσουν αυτές τις αρχές για να προσθέσουν το στοιχείο της γαλήνης και ομορφιάς στους κήπους;

Feng Shui σημαίνει αυτολεξεί αέρας και νερό. Σκοπός του είναι η αρμονική τοποθέτηση των αντικειμένων στο τοπίο. Βάση του Feng Shui αποτελεί το *Τσι*, το οποίο εξηγείται ως κοσμική ενέργεια. Οι οπαδοί του Feng Shui πιστεύουν ότι το *Τσι* διαπερνά τη Γη και την ατμόσφαιρα και εμψυχώνει τις ενέργειες της φύσης. Το Feng Shui λέγεται επίσης ότι έχει τη δύναμη να προσελκύσει καλή τύχη και να αποτρέψει την συμφορά για αυτούς που ακολουθούν τους κανόνες.

Οι κήποι μπορούν να σχεδιαστούν για να αυξηθεί η θετική ενέργεια. Ένας σιασένγκ αναγνωρίζει τις μαγνητικές ενέργειες και καταλαβαίνει ποια είναι η σωστή τοποθεσία-αυτή είναι η ανείπωτη, αναπόδεικτη αλλά πολύ σημαντική αίσθηση την οποία μπορεί να κατέχει.

Summary

Feng Shui means literally “wind water”. Its purpose is the harmonious placement of objects in a landscape. At its foundation is Chi, which can be translated as “invisible current” or “cosmic breath.” Feng-shui adherents believe that Chi permeates Earth and its atmosphere and animates the forces of nature. Feng shui is said to have a legendary power to attract good fortune and to avert calamity for those who follow its rules. By deflecting evil forces with mirrors, by moving the front door, or by reconfiguring an interior floor plan, a Feng shui practitioner is thought to change the atmosphere of a house and bring happiness and good luck to its owner. Gardens, too, can be designed to maximize positive energy. Like a water diviner, the Feng shui master recognizes Earth’s magnetic currents and understands the *genius loci*-that ineffable, unprovable but very important sense of place that a site can possess.